

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

OPISNÉ SLOVESNÉ VAZBY VE FRANCOUZŠTINĚ
A JEJICH ČESKÉ EKVIVALENTY

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

Autor práce: Lucie Kramolišová

Studijní obor: Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: 3.

2013

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby taktéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne 22.7.2013

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu této práce panu doc. PhDr. Ondřeji Peškovi, Ph.D. za cenné rady a odborné vedení bakalářské práce.

ANOTACE

Cílem této práce je popsat problematiku opisných slovesných vazeb ve francouzštině v souvislosti s pojmy vid a povaha děje ve francouzštině a následně srovnat respondenty těchto vazeb v češtině pomocí korpusové analýzy. Práce je rozdělena na dvě části, a to na první část teoretickou a druhou praktickou.

V teoretické části práce jsem popsala opisné slovesné vazby, jejich typy a jejich propojení s problematikou vidu a povahy děje ve francouzštině.

V praktické části práce jsou uvedeny výsledky korpusové analýzy v paralelním korpusu Intercorp. Jsou zde popsány české respondenty vybraných slovesných vazeb.

ABSTRACT

The aim of this Bachelor's thesis is to describe questions about periphrastic verbal structures in French and their connection to terms of the verbal aspect and to the character of the verbal action. Consequently there is a comparison of Czech respondents of those periphrastic verbal structures by means of analysis in corpus. This thesis is divided into two parts – the first one is theoretical and the second one is practical.

In the theoretical part I have described periphrastic verbal structures, their types and their connection to the verbal aspect and the character of the verbal action in French language.

In the practical part there are the results of the analysis in the parallel corpus Intercorp. You can find there the description of Czech respondents of chosen periphrastic verbal structures.

OBSAH

1. ÚVOD.....	8
2. TEORETICKÁ ČÁST	10
2.1. Vymezení pojmu opisná slovesná vazba.....	10
2.2. Typy slovesných opisů.....	13
2.2.1. Vazba infinitivu nebo participia významového slovesa s významově chudým slovesem finitním	14
2.2.2. Verbonominální vazby	14
2.2.3. Verboadverbiální vazby.....	16
2.2.4. Vazba slovesa s doplňkem.....	17
2.3. Morfologické, syntaktické a sémantické vlastnosti opisných slovesných vazeb.	18
2.4. Vstupování opisných slovesných vazeb do problematiky slovesného vidu.....	18
2.5. Třídění slovesných vazeb podle významu	21
2.5.1. Opisné slovesné vazby vyjadřující čas	21
2.5.2. Opisné slovesné vazby vyjadřující povahu děje.....	23
2.5.3. Opisné slovesné vazby vyjadřující modalitu	26
2.5.4. Slovesné opisy pasivního významu.....	30
2.5.5. Faktitivní vazby	31
2.6. Seznam použitých opisných slovesných vazeb.....	32
3. PRAKTICKÁ ČÁST	38
3.1. Korpusová analýza – Intercorp	38
3.1.1. Opisy vyjadřující rychlost průběhu děje.....	41
3.1.2. Opisy s ingresivním významem	46
3.1.3. Opisy s cessativním a kontinuativním významem a jin podobné.....	52
3.1.4. Opisy s terminativním významem a významem určujícím pořadí dějů	74
3.1.5. Opisy vyjadřující téměř uskutečněný děj nebo zmeškanou možnost.....	82
3.1.6. Opisy vyjadřující marnost činnosti.....	87

3.1.7. Negativní opisy.....	89
3.1.8. Vazby vyjadřující záměr, snahu anebo povinnost.....	98
3.1.9. Ostatní modální vazby.....	110
4. ZÁVĚR.....	118
5. RESUMÉ.....	120
6. BIBLIOGRAFIE.....	123

1. ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá opisnými slovesnými vazbami ve francouzštině a jejich českými ekvivalenty. Tyto vazby jsou podstatnou složkou celého francouzského slovesného systému a je velmi těžké určit hranice tohoto pojmu či všechny elementy, které lze do této skupiny zařadit.

Celkem je práce rozdělena na dvě hlavní části – teoretickou a praktickou. V první části (teoretické) se pokusíme stručně popsat místo opisné slovesné vazby v systému francouzských sloves a vymezit, co vlastně opisná slovesná vazba je. Dále jsou zde popsány typy vazeb podle složek, z nichž jsou vazby složeny – jedná se o vazby infinitivu nebo participia významového slovesa s významově chudým slovesem finitním, verbonominální vazby, verboadverbiální vazby nebo vazby slovesa s doplňkem. Jednotlivé typy jsou následně podrobněji popsány a jsou u nich uvedeny příklady. V další kapitole jsou stručně popsány vlastnosti těchto vazeb.

V této práci je i část hovořící o problematice vidu, složitosti jeho chápání a rozeznávání od povahy děje a jejich propojení s opisnými slovesnými vazbami. Věnujeme se zde tomu, jak dokážou vazby vyjádřit různé nuance v celkovém chápání děje.

Poslední úsek teoretické části práce se věnuje třídění vazeb podle jejich významu na několik velkých celků. Prvním jsou vazby vyjadřující čas, dále povahu děje, modalitu, následně jsou to vazby s pasivním významem a faktitivní vazby.

Jako hlavní zdroj pro svou práci jsem zvolila práce prof. PhDr. Jana Šabršuly, DrSc., který se touto problematikou v českých kruzích zabývá nejúplněji a nejprehledněji hlavně ve *Vědecké mluvnici francouzštiny*, nejen v kapitole zabývající se videm a povahou děje ve francouzštině, ale i dále v kapitole o slovesné valenci (prémorfologické opisy pasíva) a o nefinitních slovesných tvarech (slovesné opisy vyjadřující čas, povahu děje a vid, modalitu atd.).

Pro srovnání jsem prohledala některé francouzské gramatiky, které jsem měla k dispozici. Nejrozsáhlejší výklad týkající se opisných slovesných vazeb ve francouzských zdrojích jsem našla v *Le bon usage* (Grevisse, M., Goosse, A.; 2007), kde je toto téma zařazeno pod kapitolou *L'aspect*. Dále jsem informace k tomuto tématu vyhledávala v gramatikách *Grammaire du français contemporain* autorů Chevalier,

J.-C., Blanche-Benveniste, C., Arrivé, M. a Peytard, J. (1997) a *Grammaire méthodique du français* od autorů Riegel, M., Pellat, J.-C. a Rioul, R. (2004).

Podle mého názoru je tato problematika ve francouzských gramatikách řešena v nedostačujícím množství. Jedním z možných důvodů může být fakt, že je to velmi rozsáhlá a komplikovaná skupina, která na jednu stranu doplňuje mezery v systému, ale na druhé straně některé její prvky koexistují s jinými se stejným významem a nejsou proto nutné. Dále je velmi těžké nějakým způsobem popsat všechny existující vazby, vzhledem k tomu, že jejich počet zdaleka není uzavřený, vytvářejí se další a mění se i používané tvary. Navíc mohou v různých jazykových vrstvách existovat vazby s různými modifikacemi a drobnými nuancemi (ve významu, v použitém slovesu či předložce, použití nebo nepoužití členu atp.).

Obsahem druhé části práce je korpusová analýza vybraných opisných slovesných vazeb v paralelním korpusu Intercorp. U každé vazby jsou podrobně popsány její respondenty v češtině a četnost jejich použití.

2. TEORETICKÁ ČÁST

2.1. Vymezení pojmu opisná slovesná vazba

Ve francouzské gramatice vystupuje velmi výrazně jeden slovní druh nad ostatními, ať už svým počtem či rozmanitostí. Jedná se o kategorii francouzského slovesa. Sloveso je ohebným slovním druhem, který má schopnost vyjádřit mimo jiné děj, činnost nebo nějakou změnu stavu. Morfologie tohoto slovního druhu je velmi bohatá a liší se ve své normě mluvené a psané. Velké množství sloves rozdělujeme podle Šabršuly do dvou hlavních tříd (podle produktivnosti) a do několika podtříd (podle koncovek infinitivu), ale existuje i dlouhá řada sloves nepravidelných.

U sloves je možné identifikovat osobu, číslo, čas, způsob a slovesný vid. Existují slovesa určitá (finitní), u nichž lze tyto kategorie určit všechny, a slovesa neurčitá (nefinitní), mezi které patří infinitivy a příčestí. Každý tvar finitního slovesa vyjadřuje jednu ze třech osob. Kromě osoby tento tvar vyjadřuje buď jednotné, nebo množné číslo. Toto lze určit pomocí koncovky daného tvaru slovesa a pomocí zájmena, které ho doprovází.

Co se týká slovesného rodu, tak existují právě dva: je to rod trpný a rod činný. Tvary trpného rodu jsou složené a vyjadřují fakt, že podmět není původcem děje, ale je jím podstatné jméno nebo zájmeno většinou spojené s předložkou *par*. Kategorii vidu jsou schopna vyjádřit pouze přechodná slovesa (tzn. slovesa předmětová s předmětem přímým).

Mezi hlavní slovesné časy řadíme osm indikativních časů (čtyři jednoduché a čtyři složené), 2 kondicionály (přítomný a minulý), imperativ jednoduchý a složený, infinitiv jednoduchý a složený participium přítomné, minulé a minulé složené, subjunktivy jednoduché a složené. Existují i další časy postavené „mimo“ systém, které se používají spíše v literárních textech (jako například *passé simple*).

U francouzských sloves lze rozlišit šest způsobů: u určitých slovesných tvarů to je způsob oznamovací, podmiňovací, konjunktiv a způsob rozkazovací, zatímco u neurčitých slovesných tvarů to je infinitiv a příčestí.

U sloves určujeme i kategorii vidu, která se v češtině dělí na dvě kategorie, a to na vid dokonavý a nedokonavý. Ve francouzštině je tato problematika velmi komplikovaná a francouzská slovesa nejsou často sama o sobě schopna vid vyjádřit, a proto do této problematiky vstupuje velké množství dalších prvků, mezi nimiž jsou i opisné slovesné vazby (dále jen OSV).

System francouzských sloves se tedy od českého velmi liší, ať už na úrovni stylistické, morfologické, syntaktické či sémantické. Nejen francouzština, ale i čeština má možnost vyjadřovat se pomocí konstrukcí podobajícím se OSV (např.: dát někomu ránu do nosu, dělat grimasy apod.).

OSV můžeme jinými slovy označit jako parafrázi. E. Lotko ve svém slovníku lingvistických pojmů nabízí tuto definici: „ Parafráze je proces formulování alternativní verze věty, textu atp. se stejným významem nebo jeho výsledek.“ (Lotko, E., 1998)

Existuje mnoho případů, kdy francouzština zvolí OSV, která je do češtiny přeložena jednoduše (například *faire rire* = rozesmát). Konkrétně mluvíme například o kauzativních (faktitivních) vazbách *faire + inf.*, kde čeština využívá prefixů či sufixů.

Pro francouzštinu jsou typické také verbonominální vazby (*donner un coup de pied, tomber amoureux*). Toto bychom mohli považovat za projev stylistiky, ale tím pádem by se musely významy jednotlivých verzí (verbonominální vazby a jednoduchého slovesa) shodovat. Toto kritérium však všechny nesplňují (např.: *tomber d'accord, être d'accord, s'accorder*), neboť změnou stavby opisné vazby může dojít i ke změně aspektu, který má na význam vliv. Navíc by nedávala smysl velká obliba používání složených vazeb. OSV mívají často vzhledem k jednoduchému slovesu specifitější, zúžený význam (například *appeler X faire appel*).

Některé OSV jsou synonymy plnovýznamových sloves a vznikaly průběžně diferenciací z vulgární latiny od latiny klasické. Vidíme zde snahu vyhnout se použití nepravidelných sloves, uvedeme například dvojici *avoir peur* a *craindre*. Sloveso *avoir* je sice také nepravidelné, ale jeho používání se nelze vyhnout a je jedním z nejpoužívanějších sloves.

Poslední dobou lze ve francouzštině sledovat jisté nominální tendence – časté vytváření verbonominálních vazeb, zatímco v češtině převažuje verbální vyjadřování.

Hlavní příčinou je potřeba vytvořit v jazyce velké množství prostředků pro vyjádření povahy děje či vidu. Podobné tendence můžeme vidět i u jiných západních jazyků, hlavně u angličtiny. Podle některých autorů se OSV vyskytují především v administrativním stylu a ne v jazyce hovorovém. Skutečnost, že se těchto složených tvarů užívá v úředním a administrativním stylu někdy přespříliš, může ukazovat na snahu o „vyšší“ stylistickou úroveň (např.: *être dans l'impossibilité, mettre dans l'obligation*).

Podle Šabršuly je možné najít složené konstrukce namísto jednoduchých sloves už ve staré francouzštině a zároveň vylučuje závislost tohoto vývoje na angličtině či němčině. Na zárodky tohoto jevu poukazuje už v latině.

Když se podrobněji podíváme na vymezení pojmu u francouzských autorů a jeho zařazení, často se jednotliví autoři rozcházejí. Již výše zmíněná gramatika *Le bon usage* (Grevisse, M., 2007) poskytuje asi nejrozsáhlejší popis této kategorie slovesných konstrukcí. Jak jsem zmínila už výše, zařazuje opisy pod kategorii *L'aspect* pod názvem *Les semi-auxiliaires*. Přesněji pod touto kategorií můžeme najít vazby se slovesem *aller* (*aller + infinitif, s'en aller, aller pour, aller à + infinitif* atd.). Následně pod názvem *Les autres semi-auxiliaires* můžeme najít opisy se slovesy *arrêter, avoir, devoir, être* (*être en train de + infinitif, être sur le point de + infinitif, être en passe de + infinitif* apod.), *manquer, faillir, faire, laisser, pouvoir, risquer, savoir, sortir, tourner* a *venir*.

V další francouzské gramatice *Grammaire méthodique du français* (Riegel, M., Pellat, J.-C. a Rioul, R., 2004, str. 253) jsou nejzákladnější časové opisy a některé opisy vyjadřující čas zařazeny pod názvem *Les auxiliaires d'aspect* (jedná se o opisy s *aller, être sur le point de, être en passe de, commencer à, se mettre à, être en train de, finir de, achever de* a *venir de*). Dále se na straně 229 samostatně objevuje kategorie *Les constructions causatives* a na straně 232 jsou pod názvem *Les verbes supports* zmíněny některé verbonominální konstrukce se slovesy *faire, donner, mettre* atd.

Jako poslední jsem prohledala *Grammaire du français contemporain* (Chevalier, J.-C., Blanche-Benveniste, C., Arrivé, M., Peytard, J., 1997; str. 298). V této gramatice jsou opisy zařazené pod skupinou *Les formes verbales composées et surcomposées* jako *Les locutions verbales*. Tato skupina je dále rozdělena na dva typy: *verbe + substantif* jako *prendre la fuite* nebo *rendre justice* a na *verbe + adjectif* jako *avoir chaud* apod.

Jako další jsem na straně 326 našla skupinu faktitivních vazeb pod názvem *Construction du causatif faire* a na straně 332 pod kapitolou *L'aspect* jsem našla skupinu vazeb pod názvem *Les formes périphrastiques*, kde jsou především vazby vyjadřující čas (jako *aller + infinitif, se mettre à + infinitif, être en train de + infinitif* a další nejčastější již výše zmíněné vazby).

2.2. Typy slovesných opisů

Ve *Vědecké mluvnici francouzštiny* (Šabršula, 1986) jsem pod kategorií nefinitní tvary slovesné (jedná se hlavně o konstrukce vyjadřující čas, povahu děje a vid, modalitu a faktitivní vazby; str. 308 – 325) našla část informací pro toto rozdělení na typy. Pro ty samé konstrukce jsem doplňující informace našla v *Kapitolách z rozboru moderní francouzštiny II.*, kde se celá druhá část věnuje Opisným slovesným vazbám (1964; str. 65 – 160) Další část jsem čerpala z dalších příruček od stejného autora a to: z *Nominálně verbální konstrukce a povaha děje ve francouzštině* (1962), kde se pojednávalo o verbonominálních konstrukcích a jejich vztahu k vidu a povaze děje a o konstrukcích atributivního typu (str. 69 – 147); z *Kapitol z rozboru moderní francouzštiny III.* (1966) a z *Problémů srovnávací stylistiky francouzsko – české a česko – francouzské* (1974, str. 109 a dále), kde se mluví o verboadverbiálních vazbách. Slovesné opisy lze rozdělit dle toho, jaké slovní druhy se v nich spojují, na kategorie:

- 2.2.1. vazba infinitivu nebo participia významového slovesa s významově chudým slovesem finitním (někdy i s předložkou *de, à...*) jako například *faillir + inf., venir de + inf.* apod.
- 2.2.2. verbonominální vazby – např.: *faire un saut, pousser un cri* apod.
- 2.2.3. verboadverbiální vazby – např.: *mettre en colère* apod.
- 2.2.4. sloveso + doplněk (konstrukce atributivního typu) – např.: *devenir pâle, il se porte garant* apod.

2.2.1. Vazba infinitivu nebo participia významového slovesa s významově chudým slovesem finitním

Díky těmto vazbám získávají slovesa s chudým významovým prvkem význam přizpůsobený povaze slovesa, s nímž jsou ve vazbě. Například samostatnému slovesu *faillir* v českém překladu odpovídá *selhat*, *chybit*, zatímco po spojení tohoto slovesa s jiným slovesem v infinitivu překládá se jako málem něco udělat. Takovou kombinací mohou vznikat i opisy vyjadřující čas jako je tomu například u slovesa *aller*, které ve vazbě s infinitivem vyjadřuje děj budoucí (*futur proche*). U některých těchto vazeb při překládání do češtiny francouzskému slovesu odpovídá v češtině příslovce, jako je tomu u *faillir faire qc.* – „málem něco udělat“ nebo *avoir beau faire qc.* – „něco dělat marně“. Při překladu těchto spojení se naskýtá možnost volby mezi již uvedeným způsobem překladu do češtiny, anebo je možné je přeložit pomocí negativního protikladu slovesa, jako v případě vazby *Il continuait à chanter.*, kterou můžeme přeložit nejen jako „Dál zpíval.“ ale i jako „Nepřestával zpívat.“

2.2.2. Verbonominální vazby

Co se týká verbonominálních konstrukcí, mohou se skládat z různých prvků. Jednak může jít o typ *sloveso + předmět přímý (podstatné jméno)* jako například u vazeb *faire appel*, *faire un saut* atp. Dále je třeba zmínit vazby na stejné úrovni: *sloveso + předmět přímý vyjádřený výrazem množství*, na kterém je podstatné jméno závislé jako v případě *faire une quantité de petits sourires* atp. Můžeme najít i konstrukce tohoto typu o třech elementech, a to v případech, že se ve vazbě vyskytuje substantivum s neurčitým členem buď v singuláru anebo v plurálu. Jako příklad uvedeme sloveso *crier* a od něj utvořené opisy *faire un cri* a *faire des cris*. Zatímco samotné sloveso *crier* vyjadřuje prostý děj, u opisu *faire un cri* lze vidět posun ve smyslu jednorázovosti, zhuštěnosti děje a u *faire des cris* v opozici k tvaru předchozímu vyjadřuje násobenost děje. U různých případů se tento posun může měnit. Na místě neurčitého členu můžeme najít přivlastňovací zájmeno, které na tomto místě plní podobnou funkci jako člen. Vzhledem k rozšíření podstaty funkce členu určitého i na použití u podstatných jmen, která označují celý druh, rod, nebo jeho výskyt u nepočítatelných látkových jmen se k vyjádření zhuštěného děje v opisné vazbě

nepoužívá. Jako příklad lze uvést spojení *faire le commerce*, které přeložíme do češtiny jako „obchodovat“ a ne jako „jedno uzavření obchodu“.

Existují i vazby typu *sloveso + substantivum bez členu*, které se vyskytují ve velkém počtu díky skutečnosti, že v nejstarších vývojových stádiích francouzštiny mohlo samo podstatné jméno v singuláru vyjádřit význam jedné jednotky bez použití neurčitého členu „un“. V dalším vývoji jazyka se začaly objevovat vazby s použitím tohoto členu. Podle Šabršuly lze nyní v jazyce vidět dva směry vývoje, které se kříží. Za prvé je zde snaha zbavit se starých vazeb bez členu úplně anebo do nich člen implantovat. Za druhé lze ale najít i nově vzniklé vazby slovesa a podstatného jména bez členu. Jako příklad uvedeme vazby *avoir envie* (mít chuť), *se rendre compte* (uvědomit si) nebo *avoir lieu* (konat se).

K dalším modifikacím dochází v případech, kdy jde o konstrukce *sloveso + předmět v plurálu*. Kromě již výše zmíněného významu násobenosti děje, jako je tomu například u konstrukcí *jeter des regards* a *faire des courses*, mohou tyto složené konstrukce vyjadřovat i distributivnost děje, tzn. rozčlenění děje na několik prvků. Jako příklad, kdy konstrukce slovesa a podstatného jména v plurálu vyjadřuje distributivnost děje lze uvést konstrukce *prendre des informations*, *prendre des mesures* anebo *opérer les recouvrements de créances*. Podle hojného počtu příkladů lze usuzovat, že tento jev se neomezuje pouze na administrativní styl. Schopnost těchto vazeb vyjadřovat násobenost nebo distributivnost děje je patrná už v infinitivním tvaru a stejně dobře ji lze sledovat v přítomném čase, ale i v *passé composé*. Ovšem některá jednoduchá slovesa jsou schopna vyjadřovat jistou distributivnost děje jako je tomu u sloves *rêver* či *mentir*.

Verbonominální konstrukce mají schopnost vyjádřit i další nuance jako například větší intenzitu děje, jako je tomu ve spojení s některými adjektivy: *pousser des cris effrayants*. Ve spojení s přídavným jménem *petit* je možné sledovat i vyjádření zdrobnělosti děje.

2.2.3. Verboadverbiální vazby

Vyjádřit fáze či jiné modifikace děje je ve francouzštině možné i pomocí verboadverbiálních konstrukcí, což jsou spojení sloves s „příslopečným určením“ (nejčastěji podstatným jménem s předložkou). Mohou vyjádřit nějaký kontinuativní děj či stav (*être en service* – „fungovat, být v chodu“, *être d'accord* – „shodovat se, souhlasit“), ingresivní děj (*entrer en colère* – „rozzlobit se“, *prendre en haine* – „začít nenávidět“), změnu nějakého stavu (*tomber dans l'erreur* – „pochybit“), omezenou povahu děje (*toucher à sa fin* – „blížít se ke konci“), postupnost děje (*être en augmentation* – „zvětšovat se“) anebo jeho distributivnost (*tomber en morceaux* – „rozpadat se“, *frapper à coups de couteau* – „pobodat“).

Vazby vyjadřující kontinuativní děj se nejčastěji skládají ze slovesa *être* + předložky *en* + podstatné jméno jako je tomu v příkladu, který je uveden výše, ale i v dalších, jako například: *être en route* nebo *être en voyage*. Kromě základní předložky *en* se v těchto seskupeních může vyskytnout i předložka *dans* (*être dans l'impossibilité*, *être dans la nécessité*), dále předložka *de* (*être de passage* a již výše uvedená konstrukce *être d'accord*), nebo předložka *à* (*être aux abois*, *être à l'article de la mort*). Existují i vazby se slovesem *tenir* vyjadřující podobnou povahu děje jako vazby se slovesem *être* jako např.: *tenir en échec*, *tenir en défiance*.

Jako další vazby tohoto typu jsem uvedla vazby, které vyjadřují počátek děje či změnu stavu a to tzv. vazby ingresivní. Nejčastější slovesa, která do těchto vazeb vstupují, jsou slovesa *entrer*, *éclater*, *prendre*, *mettre*, *se mettre*, ale i další slovesa. Tato slovesa jsou nejčastěji ve spojení s předložkou *en*, jako je tomu i u příkladů: *entrer en collision*, *éclater en sanglots*, *prendre en haine*, *mettre en activité* nebo *se mettre en grève*. Není to však jediná předložka, která se ve vazbách tohoto typu vyskytuje. Se slovesem *entrer* můžeme najít i předložku *dans* (*entrer dans une violente colère*), u slovesa *prendre* najdeme předložky *à* nebo *sous* (*prendre à sa charge*, *prendre sous sa protection*). Předložku *à* můžeme spolu s předložkou *dans* nebo *hors* najít ve spojení se slovesem *mettre* (*mettre à l'exécution*). Podobně můžeme předložku *à* a *de* najít v ingresivních vazbách se slovesem *se mettre* (*se mettre au travail*, *se mettre d'accord*). Počátek děje lze ve francouzštině vyjádřit i pomocí jiných vazeb např.: *se lier d'amitié avec q.*, *fondre en larmes*, *jeter bas* nebo *venir en récipiscence*.

Je třeba zmínit i některá příslovce nebo adverbialní sousloví, která spíše jen doplňují význam slovesa, protože sama nemají plný význam. Jedním z nich je adverbialní seskupení *en sursaut*, jehož úlohou je usměrnit význam slovesa směrem k vyjádření náhlosti děje a jak tvrdí Šabršula, je díky němu vyjádřena i větší intenzita děje. Dalšími podobnými výrazy jsou *sur le coup*, *tout à coup* nebo *en un clin d'oeil*.

Zvláštní úlohu má příslovce *net*, které díky postupnému vývoji došlo k podobnému významu jako má *tout à coup*, tzn. má schopnost vyjádřit náhlost a jednorázovost děje a překládáme ho jako „rázem“ nebo „náhle“ jako je tomu i v případě věty *Cela s'est cassé net comme un verre*. – „Rázem se to rozbilo jako sklo“.

Existuje i tzv. verboadverbialní seskupení eliptické, ve kterém je eliminováno sloveso a je to tedy spojení předložky a jména jako například *une voiture en stationnement* (zaparkované vozidlo).

2.2.4. Vazba slovesa s doplňkem

Další typ vazeb je vazba sloves s doplňkem, které mají také schopnost zasahovat do vyjadřování povahy slovesného děje. Prvním slovesem, které se vyskytuje velmi často a vyjadřuje určitou změnu nějakého stavu, je sloveso *devenir*. Konstrukce s tímto slovesem mají často i jednoslovné ekvivalenty, které mají podobný význam jako např.: *pâlir* a *devenir pâle*. Rozdílem je, že samostatné sloveso může podle kontextu vyjadřovat vid dokonavý či nedokonavý – blednout, zblednout. Díky použití složeného tvaru se slovesem *devenir* zdůrazňujeme fakt, že něco nabylo jakési nové vlastnosti, zatímco jednoduchá slovesa na tento výsledek důraz nekladou. Je kladen spíše na průběh procesu – *vieillir* (stárnout) a *devenir vieux* (zestárnout). Další vlastností této vazby je to, že vyjadřuje výsledek, který je trvalý. Naproti tomu jednoduchý ekvivalent může vyjadřovat dočasnou změnu stavu, nebo fakt, že děj nezanechal žádný trvalý následek. Ovšem vazby se slovesem *devenir* mohou vyjadřovat i další významy, jako například o vyjádření intenzity nějakého stavu, počáteční fázi nějakého děje či stavu a v některých časech (futurum, passé composé) vyjadřují stejný význam jako dokonavá slovesa ve slovanských jazycích.

Změnu stavu nebo různé fáze děje lze vyjádřit i pomocí dalších podobných frází například se slovesy *se faire, tomber* nebo *rendre*.

2.3. Morfologické, syntaktické a sémantické vlastnosti opisných slovesných vazeb

Jak už bylo řečeno, OSV jsou víceslovné útvary vznikající spojením různých sloves s oslabeným lexikálním významem a neurčité formy nebo infinitivu jiného slovesa s významem neochuzeným. Tento určitý slovesný tvar je ve vazbách nositel slovesných kategorií, tzn. osoby, čísla, času atd. Tato spojení mohou obsahovat i předložku či předložkové sousloví nebo dokonce i složitější útvary s příslovcem.

Co se týká syntaktické funkce OSV, nalezneme ji ve větě na místě predikátu. Při potřebě vyjádření času se časuje sloveso chudšího významu a další prvek vazby zůstává v infinitivu např. *Je vais chercher ton ami*.

Sám Šabršula řadí velké množství OSV mezi tzv. přemorfologické útvary, tj. útvary, které nepředstavují zcela pevný a uzavřený systém, přesto však projevují v jistém slova smyslu paradigmatický, komutativně zjistitelný charakter. U těchto útvarů se obvykle projevuje oslabení nebo nějaká modifikace významu pomocného slovesa, vidíme tu často, že se pomocné sloveso zbavuje významu lexikálního a stává se nositelem osoby a čísla, příznaků časových, modalitních nebo vyjádření povahy děje. (Šabršula, 1964). Některé vazby jsou velmi těsné a některé jejich složky se počínají vymykat z některých syntaktických zákonitostí, které by pro ně normálně platily.

OSV doplňují určité mezery v systému, kde vznikla potřeba vytvořit jiný způsob vyjádření. Tyto vazby je možné použít k vyjádření času, vidu a povahy děje.

2.4. Vstupování opisných slovesných vazeb do problematiky slovesného vidu

OSV jsou jevy, které jsou na hranici mezi lexikálním a gramatickým plánem jazyka. Díky nim je možné vyjádřit jisté nuance v povaze slovesného děje, což je u slovanských jazyků možné vyjádřit pomocí kategorie slovesného vidu. Ale je velmi těžké srovnávat tuto vlastnost u jazyka izolačního jako je francouzština a u jazyka flektivního, jímž je český jazyk. Dosavadní práce v odborné literatuře zabývající se

problematikou vidu jsou často nejasné a dochází u nich ke směšování pojmů vid a povaha děje (aspekt x aktionsart). V češtině se sloveso považuje za dokonavé, když vyjadřuje ohraničený děj v minulosti nebo budoucnosti jako např. dát, hodit. Zatímco nedokonavá slovesa jako je dávat a dělat vyjadřují nedokončený děj v přítomnosti, minulosti nebo budoucnosti. Podle mnohých však toto rozdělení nelze aplikovat na všechny případy. Autoři jako Boehme a jiní používají pro vysvětlení pojmu dokonavost jiné hledisko a aplikují pojem rezultativnost děje. Tvrdí, že sloveso dokonavé vyjadřuje dosažení cíle děje, výsledek nějaké činnosti. Avšak ani toto hledisko není vyhovující pro všechna slovesa, protože mnohá tento rezultativní význam nemají. Spíše ho lze spojit s významem určitých předpon v češtině a ve francouzštině s některými složenými nebo dvojitě složenými časy (např. futur antérieur). Další používají pro popis dokonavosti a nedokonavosti termín ucelenost a neucelenost pojetí děje.

Pro francouzštinu stejně jako pro jiné románské jazyky je velice obtížné stanovit přijatelnou definici kategorie slovesného vidu. Šabršula nabízí tuto definici: „Videm rozumím jazykové vyjádření jak objektivně probíhajícího děje jako dokonavého nebo nedokonavého, tak i subjektivního postoje mluvčího a jeho chápání nebo stylisování objektivně probíhajícího děje jako dokonavého nebo nedokonavého.“ (Šabršula, 1962). Tímto se autor snaží najít obecně platná fakta před samotným podrobnějším zkoumáním jevu. Existují i jiné definice aspektu (jako například definice A. Dostála), ale z důvodu jejich neúplnosti se v této práci budu držet definice delší, zato přesnější.

Následně pokládanou otázkou je, zda je třeba přistupovat k vidu jako ke schopnosti slovesa vyjádřit subjektivní hledisko mluvčího. Faktem je, že promluva obvykle vyjadřuje postoj mluvčího k nějakému ději. Tento jeho postoj se může, ale nemusí shodovat s objektivním nahlížením na daný děj.

Ve francouzštině je podstatně složitější řešit téma slovesného vidu, protože tato kategorie není úplně přesně vymezena a tento jazyk nepoužívá stejné jazykové prostředky pro jeho vyjádření. Například se ve francouzštině nedá určit vid slovesa z tvaru jeho infinitivu, k jeho určení je potřeba i dalších faktorů, jako například slovesný čas, ale také doplnění v podobě adverbíí, substantiv, spojek a jiných. Svou roli hrají i různé prefixy. Navíc je třeba kromě tvaru a formy slovesa zohlednit i spolupůsobící významy sloves.

Podle toho, jak se podílejí na určování slovesného vidu, Šabršula (1986: str. 226) rozdělil slovesa do tří skupin: za prvé jsou to slovesa konkluzivní, to znamená slovesa, jejichž minulé časy (kromě imparfait) jsou schopny vyjádřit shrnutí děje (slovesa jako *trouver*, *atteindre...*). Do této kategorie lze zařadit i některé jednorázové verbonominální konstrukce jako například *pousser un cri*, *donner un coup de pied* apod. Je nemožné používat se slovesy z této kategorie adverbia, která nějakým způsobem vyjadřují necelkovost děje (např. *longtemps*).

Druhou kategorií, tzv. polokonkluzivní slovesa, tvoří verba, jejichž minulé časy (kromě imparfait) mohou podle situace či kontextu vyjadřovat buď vid dokonavý, nebo nedokonavý (*J'ai regardé*. – „Pohlédl jsem.“ nebo „Hleděl jsem.“).

Třetí skupinou jsou slovesa nekonkluzivní, která mají vždy význam nedokonavý kvůli své neschopnosti vyjádřit shrnutí děje (například *chercher*, *consister en qc.* atp.). Do této kategorie zařazujeme i slovesné opisy jako např. *être en train de faire qc.* Mezi nekonkluzivní slovesa se často zařazují také verboadverbiální konstrukce se slovesem *être* (*être de passage* – „projíždět“, *être en voie de disparition* – „mizet, být na vymření“).

Hranice mezi těmito třemi skupinami však není vždy přesně určená. Některá slovesa mohou vyjadřovat více významů na základě různého kontextu. Jako například sloveso *trouver*, které ve výrazu *j'ai trouvé une solution* je konkluzivní a překládá se, jako „našel jsem řešení“ a ve výrazu *trouver* jako „konstatovat“ nebo „shledat“ konkluzivní není. Různé změny lze vyzorovat i u slovesa *chercher*, které je samostatně nekonkluzivní, zatímco s přítomností dodatečného adverbiálního určení (*chercher partout*) je možné podle okolností překládat do češtiny slovesem nedokonavým (prohledávat, hledat všude) nebo dokonavým (prohledat). Další problémy při určování může působit i fakt, že některá slovesa mají ve francouzštině i několik lexikálně se neshodujících významů, které pak určují, jestli je sloveso konkluzivního nebo nekonkluzivního charakteru (sloveso *pendre* ve významu „viset“ je nekonkluzivní, ale ve významech „věšet“ či „pověsit“ je konkluzivní). Můžeme sledovat i přeměnu nekonkluzivního slovesa pomocí předpony ve sloveso konkluzivní (*porter* – *apporter*).

Jedním z vodítek, které nám pomáhá určit vid slovesa je i slovesný čas. Jednotlivé slovesné časy mají ve francouzštině různé vidové významy. Jako první

uvedeme indikativ přítomný, který vyjadřuje průběh, necelkovost děje. Ve srovnání s češtinou, kde nedokonavými slovesy ve tvaru času přítomného vyjádříme přítomný čas, a tvary dokonavými přítomný čas vyjádřit nelze, vyjadřuje tento čas ve francouzštině děje imperfektivní, kromě případů, kdy vyjadřuje děj budoucí anebo minulý, nebo jde o prézens registrující, prézens vypravovací, prézens anachronistický nebo prézens po spojce si. U časů minulých je to tak, že francouzský čas imparfait vyjadřuje necelkové pojetí děje, zatímco časy passé simple a passé composé zařazující děj do minulosti mohou mít oba významy podle kontextu a dalších elementů.

Jak už jsem zmínila výše, existuje i termín povaha děje, který má svým významem ke slovesnému vidu blízko. Povaha děje označuje různé vlastnosti děje jako například jeho násobenost nebo naopak semelfaktivnost, distributivnost děje, fázovost, míru děje nebo jeho trvání či rezultativnost.

2.5. Třídění slovesných vazeb podle významu

OSV můžeme podle významu dělit na několik kategorií: slovesné opisy vyjadřující čas, slovesné opisy vyjadřující povahu děje nebo vid, slovesné opisy vyjadřující modalitu a opisy pasivního významu. Jako poslední bych ráda zmínila tzv. vazby faktitivní.

2.5.1. Opisné slovesné vazby vyjadřující čas

Mezi OSV vyjadřující čas lze zařadit několik z nich, například je to vazba slovesa *aller* s infinitivem významového slovesa. Tato vazba označuje ve francouzštině budoucí děj, často se pro ni používá pojmenování *futur proche*, což ale není správné, protože jestli jde o budoucnost blízkou či vzdálenou poznáme, stejně jako u běžného futura, až z kontextu. Co se týká četnosti používání, tak v hovorovém jazyce je vazba *je vais + infinitiv* opravdovým konkurentem normálního futura, ale například ve třetí osobě jednotného čísla se častěji používá *futur simple*. V *Kapitolách z rozboru moderní francouzštiny II.* (1964; str. 161) Šabršula tvrdí, že podle statistik je *futur simple* v mluvené řeči nahrazeno vazbou *aller + infinitiv* v každém třetím případě. Na druhé straně v administrativním stylu vazbu *je vais + infinitiv* nenajdeme. Jako běžného futura

tak i vazby *aller + infinitiv* lze použít pro vyjádření postpréterita. Jde o děj minulý z hlediska mluvčího a zároveň o děj budoucí ve vztahu k jinému minulému času. Stejný význam jako *aller + infinitiv* měla i vazba *s'en aller + infinitiv*, která se dnes používá už jenom zřídka a pouze pro 1. osobu jednotného čísla – v ostatních osobách je použití této vazby zastaralé.

Další vazbou, která vyjadřuje čas, je vazba *j'allais + infinitiv*, která vyjadřuje futurum v minulosti (postpréteritum). Používá se ve větě hlavní namísto přítomného kondicionálu.

Třetí konstrukcí, kterou bych ráda zmínila je vazba *venir de + infinitiv*, která, na rozdíl od vazby *aller + infinitiv*, nemá synonymum. Tato konstrukce vyjadřuje blízkou minulost, právě skončený děj a označuje se jako „*passé récent*“. Do češtiny většinou tuto vazbu překládáme pomocí minulého času a k tomu příslovcem „právě“ jako například: *Je viens de venir*. překládáme jako „Právě jsem přijel“. Tento opis je mnohem méně často užívaný v porovnání s opisy futura.

Další vazba *je venais de + infinitiv* vyjadřuje nedávnou předminulost (*antépreterit immédiat, plus-que-parfait immédiat*). Tohoto opisu se používá v časových, relativních, ale i jiných příslovečných větách a používá se i ve větách samostatných.

Existuje i ekvivalent vazby *venir de + infinitiv*, který se používá v lidovém jazyce po celé Francii a taktéž vyjadřuje blízkou minulost. Jedná se o vazbu *sortir de + infinitiv*, ale existuje i vazba *ne faire que de + infinitiv*, která rovněž vyjadřuje blízkou minulost.

Pro vyjádření budoucnosti se ve specifických případech používá i spojení modálních sloves *devoir* a *vouloir* s infinitivem významového slovesa. Tento fakt vychází z určitých nedostatků systému, jako je nemožnost použití jednoduchého budoucího času nebo kondicionálu po spojce *si*. Vazby *devoir + infinitiv* lze použít i ve vedlejších subjunktivních větách, kde samotný subjunktiv není schopný zařadit děj pouze do budoucnosti (může to být i přítomnost), což tato vazba zvládne vyjádřit. Forma *vouloir + infinitiv* vyjadřující budoucnost se vyskytuje ve východofrancouzských

nářečích, ale i v oblasti Paříže. Ve francouzštině však stále existují opisy vyjadřující čas, které nejsou nikde popsány.

2.5.2. Opisné slovesné vazby vyjadřující povahu děje

Následující kategorií jsou OSV, které nějakým způsobem vyjadřují povahu děje anebo jeho vid.

2.5.2.1 Opisy vyjadřující rychlost průběhu děje

Jako první uvedeme vazbu *avoir tôt/vite fait de + infinitiv*, která vyjadřuje rychlost průběhu děje anebo jeho skončenost (rezultativnost). Podle Šabršuly můžeme tento opis najít v *passé composé*, *passé simple*, *passé surcomposé*, *plus-que-parfait surcomposé* a ve *futur antérieur*. Jako další příklady lze uvést vazby *ne pas tarder à + infinitiv* s významem rychlého a náhlého spádu děje a *se hâter de + infinitiv* s významem „něco udělat spěšně“.

2.5.2.2. Opisy s ingresivním (počínacím) významem

Další skupina vazeb vyjadřujících povahu děje jsou tzv. vazby ingresivní neboli počínací. Do této skupiny zařadíme vazby jako *commencer à (de) + infinitiv* a *se mettre à + infinitiv*, kterým často v češtině odpovídají slovesa s předponou „roz-“ a jindy se zase překládají pomocí českého opisu „dát se do“ nebo „začít“ nějakou činnost, děj. Pro vyjádření počátku děje mohou být využity i vazby s jinými slovesy, jako například *éclater de + infinitiv*, která má ovšem trochu jinak zbarvený význam. Nevyjadřuje jen pouhý počátek děje nebo stavu, ale i větší intenzitu děje nebo jeho prudší průběh. Ještě větší stupeň náhlosti či intenzity začínajícího děje je možné vyjádřit pomocí vazby *pouffer de + infinitiv*. Dále se pro vyjádření počátku využívá i slovesa *entreprendre*.

2.5.2.3. Opisy s cessativním a kontinuativním významem a jim podobné

V opozici proti vazbám ingresivním stojí tzv. vazby cessativní – *cesser de + infinitiv* ve významu přestat něco dělat, aniž by bylo nutností dokončení děje nebo činnosti a vazby kontinuativní – *continuer à + infinitiv* nebo *être en train de + infinitiv*, které vyjadřují probíhající děj. Kontinuativní vazba zmíněná na druhém místě vyjadřuje aktuálně probíhající děj a vyskytuje se v přítomném čase a v imperfektu. Věty s touto

opisnou vazbou můžeme do češtiny překládat pomocí příslovce „právě“ jako je tomu i v příkladě *Je suis en train de lire un livre.* – „Právě čtu knihu.“

Další vazba vyjadřující durativní povahu děje je vazba *être à + infinitiv* s významem „něčím se zabírat“. Tuto konstrukci lze s infinitivem použít pouze za přítomnosti osobního podmětu a může zde nastat i problém s překladem, protože tato vazba může vyjadřovat ještě modální význam – pasivní nebo aktivní nutnost. Mimo tuto vazbu existuje vazba obohacena o zájmené příslovce *en*, která má aktuálně durativní význam a je to vazba *en être à + infinitiv*. Existují i zastaralé výrazy, které byly schopny vyjadřovat průběh přítomného děje jako například *être après à + infinitiv*. Kromě často používaného slovesa *être* lze pro vyjádření průběhu děje použít i slovesa, která mají vlastní význam jako například sloveso *rester, demeurer, persister* a mnohá další.

Různé posuny v povaze děje vyjadřujeme i pomocí pomocného slovesa ve spojení s participiem anebo gerundivem. Trvání děje, jeho aktuálnost nebo progresi děje lze vyjádřit konstrukcí *être + participium na -ant*. Vazba *aller + participium na -ant* může mít několik významů, první z nich je význam kontinuativní (prosté vyjádření pohybu), ale je to už zastaralé použití, druhý z významů je význam postupnosti děje a třetím významem je význam distributivní. Distributivní povahu děje vyjadřuje i vazba *s'en aller + participium na -ant*. Limitované trvání děje vyjadřuje vazba *rester + participium na -ant*. U všech těchto opisů u překladu zjistíme, že mohou vyjadřovat děje pojaté jak perfektivně, tak imperfektivně. Výjimku tvoří vazby se slovesem *rester*, jehož protějšky ve slovanských jazycích jsou často dokonavé. Šabršula popisuje použití těchto vazeb takto: „Nutnost vyjadřovat takové modifikace povahy děje ve francouzštině vysvětluje též větší oblibu participia přítomného ve francouzštině, která se naprosto nedá srovnat s frekvencí obdobných slovesných forem v češtině.“ (Šabršula, 1964).

Dalším významem, který jsou OSV schopny vyjádřit je neaktuální imperfektivní děj (děj obvyklý) a jsou to vazby *aimer à + infinitiv*, kterou do češtiny překládáme pomocí příslovce „rád“ jako je tomu i v případě věty *Elle aime (à) danser.* – „Ráda tančí.“ Druhá vazba vyjadřující obvyklost děje je vazba *avoir l'habitude de + infinitiv*.

Děj právě probíhající s jistým budoucím zabarvením vyjadřují vazby jako je *être sur le point de + infinitiv* s významem „právě začínat něco dělat“ anebo „chystat se něco udělat“, ale ve spojení s časem minulým má význam modální. Podobný význam můžeme najít u vazby *être en passe de + infinitiv*, která se překládá jako „mít naději, že“ nebo „být na nejlepší cestě“ anebo „mít naději“. Jako poslední opisy s podobným významem uvedeme vazbu *être près de + infinitiv*, která se dá přeložit asi jako „být blízko něčemu“ a vazbu *être pour + infinitiv*, která vyjadřuje děj imperfektivní zaměřený do budoucnosti. Poslední zmíněný opis může vyjadřovat i děj, spějící k zakončení ačkoli k němu nemusel dospět a dalším archaičtějším významem je též druh potenciality. I když je tento obrat některými puristy odmítán, dále se používá v hovorovém jazyce, ale i v próze.

2.5.2.4. Opisy s terminativním významem a významem určujícím pořadí dějů

OSV, které vyjadřují konec nějakého děje, to že dosáhl své konečné fáze, jsou tzv. terminativní opisy. Nejčastěji používaným terminativním opisem je vazba *finir de + infinitiv*. Do češtiny ji nejčastěji překládáme pomocí sloves s předponami jako „do-“, „u-“, „pře-“ a podobně. Tento opis může nabývat i významu rezultativního, a to zejména ve spojení s *plus-que-parfait*. Je třeba odlišit tuto vazbu od vazby *finir par + infinitiv*, která spolu s vazbou *commencer par + infinitiv*, vyjadřuje nějaké pořadí děje mezi několika ději. Vazba *finir par + infinitiv* vyjadřuje děj, který je výsledkem nějakého delšího úsilí, vyjadřuje poslední děj z několika dějů. Do češtiny překládáme pomocí sloves doplněných o příslovce, jako jsou „konečně“, „nakonec“, „pak“, „a pak“.

Jako tomu bylo už i v předchozích případech i vazbu *finir de + infinitiv* je ve francouzštině možné vyjádřit pomocí jiných vazeb, které mají podobný význam. Jedna z těchto vazeb je *achever de + infinitiv*, která se i překládá do češtiny pomocí stejných postupů (předpony „do-“, „u-“ apod.).

2.5.2.5. Opisy vyjadřující téměř uskutečněný děj nebo zmeškanou možnost

Existují i vazby schopné vyjádřit děj, který se téměř uskutečnil, anebo zmeškanou možnost něco uskutečnit. Jako první vazbu uvedeme vazbu *faillir + infinitiv* s významem „málem něco udělat“. Nejčastěji ji nalezneme ve vyprávěcích časech, tzn. v *passé composé*, *passé simple*, v *présent*u a někdy v *plusquamperfekt*u. Lze uvést i další poměrně častý opis se stejným významem jako má vazba *faillir + infinitiv* a je to

vazba *manquer de + infinitiv*. V některých zdrojích můžeme najít i variantu této vazby bez předložky *de*. Jako další konstrukce se stejným významem se používalo, dnes už zastaralé, vazby se slovesem *penser*.

Dalším podobným opisem je dnes často používaná vazba *risquer de + infinitiv*, ale má trochu jiný význam. Tato vazba je schopná vyjádřit možnost, děj, který se může uskutečnit. Sloveso *risquer* má v této vazbě významně pozměněný svůj původní lexikální význam.

2.5.2.6. Opisy vyjadřující marnost činnosti

Marnost nějaké činnosti můžeme ve francouzštině vyjádřit pomocí vazby *avoir beau + infinitiv* (s variantou *avoir beau jeu + infinitiv*). Jako u vazby *faillir + infinitiv* používáme při překladu příslovce „málem“, tak u vazby *avoir beau + infinitiv* překládáme s příslovcem „marně“, jako je tomu například u věty *Vous avez beau travailler.*, kterou překládáme jako „Marně jste pracovali.“.

2.5.2.7. Negativní opisy

Jako poslední bych ráda uvedla vazby *ne pas manquer + infinitiv* a *ne pas laisser + infinitiv*, jejichž prostřednictvím lze vyjádřit zesílenou asertoričnost. Šabršula uvádí příklad *Je ne manquerai pas de m’y rendre.* s překladem „Určitě tam přijdu.“.

Používá se i několik dalších podobných negativních konstrukcí, které často vyjadřují kontinuitu děje nebo jeho nepřerušené opakování. Do češtiny je překládáme slovesem a příslovcem s významem, který bývá opakem francouzského slovesa. Mezi tyto vazby lze zařadit například: *Ne faire que + infinitiv* nebo *ne (pas) cesser de + infinitiv*, dále *n’arrêter pas + infinitiv*, *n’en finir plus de + infinitiv* a další zajímavé vazby, jako je *Vous n’êtes pas sans savoir...*, kterou překládáme jako „Zajisté víte...“.

2.5.3. Opisné slovesné vazby vyjadřující modalitu

2.5.3.1. Opisy s modálními slovesy *devoir*, *pouvoir*, *savoir*, *vouloir* apod.

Pomocí modálních sloves lze vyjádřit velké množství modálních významů, které můžeme rozdělit na dvě kategorie. V první kategorii jsou zařazené slovesa s významy podle vztahu myšlenky ke skutečnosti (jako existence, jistota, pravděpodobnost,

možnost, nahodilost, logická nutnost a morální povinnost). V druhé kategorii uvádíme slovesa podle vztahu lidské vůle ke skutečnosti (volitivnost, příkaz, zákaz, přání, rozvažování). Obě tyto kategorie se někdy vzájemně prolínají a někdy lze sledovat i splnutí s pojetím povahy děje, času či slovesného rodu (Šabršula, 1964).

Na prvním místě se zaměříme na opisy obsahující sloveso *devoir*. Spojení tohoto slovesa s infinitivem může vyjadřovat pravděpodobnost, nejistotu, logickou nutnost anebo různé odstíny morální povinnosti. Zatímco jeho participium budoucí typu *devant lire* má schopnost vyjádřit děj, podle autora takřka jistý v budoucnosti. Toto modální sloveso může dále vyjádřit děj pokládáný za nutný díky faktu, že je předem domluvený, sjednaný, anebo na základě faktu, že jeho nutnost potvrdila zkušenost. Dále můžeme najít i případy kde vyjadřuje nějakou eventualitu, nebo děj, který se měl podle názoru mluvčího uskutečnit. Dalším možným významem je jakýsi děj nejistý, o kterém jiní předpokládají či předpokládali, že se uskutečnil. V takovém případě tuto vazbu do češtiny překládáme pomocí slovesa s příslovcem „prý“. A v neposlední řadě můžeme pomocí slovesa *devoir* naznačit, že si nejsme jistí, jak se máme zachovat jako ve větě *Je ne sais pas ce que je dois faire.* (význam deliberativní). V jistých případech může opis se slovesem *devoir* konkurovat minulému kondicionálu (přesněji forma *devoir* v imparfait ve spojení s infinitivem významového slovesa) a v této funkci ho lze považovat za jednu z forem minulého kondicionálu.

Jako další popíšeme význam vazby *avoir à + infinitiv*, pomocí které můžeme vyjádřit nějaký záměr, anebo povinnost (obligaci). To znamená, že odpovídá hlavnímu významu vazby předchozí (*J'ai à acheté... = Je dois acheté...*). Kromě těchto základních výrazů můžeme objevit i případy s významem snahy či mírné výzvy, ale i nějakou nutnost, která vyplývá ze společenské konvence. Často se stává, že modální význam této vazby je téměř překryt a opis odpovídá spíše významu futura s pravděpodobnostním zabarvením.

Význam pasivní nutnosti, snahy či možnosti, pravděpodobnosti můžeme vyjádřit vazbou *être à + infinitiv*. Jindy můžeme sledovat, že význam vazby má blízko vyjádření budoucnosti. Tuto vazbu ale můžeme použít pouze s osobním podmětem a kvůli dvojsmyslnosti je její užívání omezené. V případě, že je ve větě podmět neosobní, můžeme použít vazbu *rester à + infinitiv*.

Častým jevem je i spojení infinitivu se slovesy *forcer*, *obliger* nebo *être obligé* s významem „muset“. Další známá vazba *falloir* + *infinitiv* se používá pro vyjádření nutnosti nebo děje, který málem nastal.

Jako druhé popíšeme opisy, které zahrnují sloveso *pouvoir* („*avoir la faculté*“). Díky jeho významu mohou vazby s ním vyjadřovat možnost, pravděpodobnost nebo eventualitu. Použitím tohoto slovesa můžeme vyjádřit i přibližnost údajů nebo například svolení: *Vous pouvez prendre ce livre.* – „Můžete si vzít tu knihu.“ Pro vyjádření významu optativního (přacího) pomocí slovesa *pouvoir* se dnes používají odlišné konstrukce než dřív (používalo se *subjunktivu*).

Významově podobné opisy můžeme najít se slovesem *savoir*, když je ve tvaru přítomného kondicionálu. Výraz v kondicionálu *je saurais* se svým významem odpovídá *je peux* a zápor *je ne saurais* odpovídá formě *je ne peux*. Tento záporný opis se slovesem *savoir* vyjadřuje nemožnost. Zatímco ve svém původním významu toto sloveso nemůže mít neosobní podmět nebo neživotné jméno jako podmět, se zápornou vazbou to možné je.

Existují i další opisné vazby, které mohou vyjádřit přibližnost údajů a jednou z nich je vazba se slovesem *sembler*.

Další sloveso *vouloir* používáme hlavně pro vyjádření volitivního významu (tzn. význam českého slovesa „chtít“). Pokud chceme nějakým způsobem zmírnit tento jeho význam, převedeme ho do tvaru kondicionálu: *Je voudrais aller là.* Někdy je možné nahradit imperativ tázací formou slovesa *vouloir* (význam iussivní), nebo tuto tázací formu použijeme pro vyjádření nějakého přání či uctivého pozvání. V tomto případě překládáme do češtiny tak, že dáme sloveso do přítomného času a podmiňovacího způsobu, anebo přidáme příslovce „laskavě“ nebo se můžeme rozhodnout pro použití vložené věty „prosím“. Když chceme vyjádřit zdvořilou výzvu nebo přání, použijeme sloveso *vouloir* v kondicionálu ve formě otázky ve spojení s infinitivem následujícího slovesa: *Voudriez-vous me passer cette bouteille?* Pro uctivé vyzvání je možné využít slovesa *vouloir* v imperativu s následujícím infinitivem: *Veillez-nous faire savoir...* - „Dejte nám prosím vědět...“. Dále ten samý význam může toto sloveso nabýt v polovětné infinitivní vazbě a i v kondicionálu ve formě otázky. Tímto slovesem můžeme vyjádřit i například souhlas, může mít deliberativní význam.

Pokud se jedná o děj, který už proběhl, přací význam slovesa *vouloir* se změní v lítost. Ve spojení s věcným podmětem svůj význam mění a blíží se spíše významu slovesa *pouvoir*.

Volitivní význam mohou mít i vazby s jinými slovesy jako například vazba *tenir à + infinitiv*, kterou můžeme překládat jako „toužit po něčem“ nebo „o něco stát“. Nebo ještě dalším způsobem jako je tomu ve větě *Je tiens à vous informer...*, kterou přeložíme jako „Rád bych vás informoval...“, „Rád bych vám sdělil...“. Velmi poníženou prosbu můžeme vyjádřit pomocí archaické a spíše literární vazby se slovesem *daigner*.

Pro vyjádření snahovosti se často používá opis se slovesem *chercher (chercher à plaire)*. Jako další můžeme použít například *brûler de + infinitiv*, nebo *envisager de + infinitiv* (vyjadřuje větší míru snahovosti) či *se disposer à + infinitiv*. Příležitostně lze snahovost (nebo i intenzitu děje) vyjádřit i vazbou *Je me tue à + infinitiv* a překládáme ji jako „Pořád se snažím..“.

2.5.3.2 Modální opisy se slovesy *aller* a *venir*

Se slovesy *aller* a *venir* jsme se už setkali, ale s jinými významy. Přesto je někdy těžké je přeložit, protože se různé významy mohou překrývat.

Už dříve jsme se setkali s vazbou, kde je sloveso *aller* v imparfait, ale od následující vazby homonymní se liší typem syntaktické distribuce. Za určitých podmínek může tento tvar s následujícím infinitivem vyjadřovat významy blízké, jako by vyjádřil minulý kondicionál, tzn. děj, který by se uskutečnil, kdyby... (záměr, konativnost). Mluvíme zde o ději, který by k ukončení dospěl, nebýt příčiny, která jeho plnému uskutečnění zabránila. Tato příčina může být vyjádřena buď přímo anebo ji lze identifikovat z kontextu.

Ve větách určitého typu může mít konativní význam i opis *il va + infinitiv*. Tento opis ve významu konativním se používá také ve scénických poznámkách stejně jako varianta *aller pour + infinitiv*.

Sloveso *aller* může nabývat i významu prohibitivního, a to ve své záporné formě. Občas se můžeme u vazby tohoto slovesa s následujícím infinitivem setkat i s významem afektivním.

Druhé sloveso, kterým se budeme zabývat v této části, je sloveso *venir*. Toto sloveso jsme v předchozích odstavcích poznali jako sloveso s významem časovým. Co se týká jeho významu modálního, tak ve spojení s předložkou *à* a následujícím infinitivem vyjadřuje náhodnost děje – jeho neočekávané uskutečnění. Toto sloveso může dále vyjadřovat význam iussivní, a to v záporné formě.

Sloveso *arriver* lze také uplatnit v podobném významu jako sloveso *venir* a v tom případě je jako pomocné sloveso (*Il est arrivé que je la rencontraí.*).

2.5.4. Slovesné opisy pasivního významu

Kromě běžně používané formy pasíva s pomocným slovesem *être* existují ve francouzštině ještě i další útvary, které mají podobný význam, jako jsou formy pasíva s formémi *se voir*, *avoir* anebo jiné verbonominální formy pasíva.

2.5.4.1. Varianty pasíva s pomocným slovesem *se voir*

Se slovesem *se voir* existují ve francouzštině opisy tři: *se voir + participe passé*, *voir + participe passé* a *se voir + infinitiv*. První z uvedených příkladů je variantou pasíva typu *être + participe passé*, v druhém případě jde o pasívum s nepřímým zasažením podmětu, kde „místo zvratného zájmena *se* je posesivní zájmeno u objektu děje, který má funkci předmětu slovesa *voir*“ (Šabršula, 1964).

Co se týká poslední varianty s infinitivem: „Tento typ jako náhradní forma pasíva umožňuje vyjádřit gramatickým podmětem objekt děje (a to buď objekt přímý, nebo, u sloves s dvojitým možným doplněním, i objekt nepřímý, který se tak stává východiskem výpovědi, nebo i tematem).“ (Šabršula, 1964). Díky této konstrukci lze vyjádřit i pasívum neosobní, a to hlavně proto, že umožňuje vyjádření trpného rodu nepřechodných předmětových sloves či sloves s dvojitým předmětem s životným předmětem s předložkovou rekcí. Dále ve smyslu, že původce děje není vyjádřen. Díky faktu, že v těchto konstrukcích sloveso *se voir* ztrácí svůj původní význam, můžeme sledovat i určité syntaktické změny jako například fakt, že jeho minulé participium se neshoduje ani s podmětem ani se zvratným zájmenem. Použití těchto konstrukcí se rozhodně neomezuje pouze na odborný styl.

2.5.4.2. Opisy se slovesem *avoir*

Další hojně užívanou vazbou, která vyjadřuje pasívum, je vazba slovesa *avoir* a *participe passé*. Je to další možná forma pasiva umožňující umístění nepřímého zasaženého podmětu jako východiska výpovědi (jako podmět gramatický). Pro ilustraci uvedeme příklad od Šabršuly (1964): *Dès le début de leur enquête, les policiers ont eu l'attention attirée par une entreprise de peinture...*, který je do češtiny přeložen pomocí pasiva: „Od samého začátku vyšetřování byla pozornost policistů upoutána... jedním podnikem malířským.“. I tuto formu pasiva můžeme najít ve funkci pasiva neosobního, tzn. bez vyjádření příčiny děje nebo jeho konatele.

Díky faktu, že pasívum se slovesem *être* často vyjadřuje stav nebo výsledek děje a ne děj samotný, můžeme použít ještě i jiných opisů: například se slovesem *tenir* (*être tenu* + *participe passé*).

2.5.4.3. Jiné verbonominální formy pasiva

Podobnou funkci můžeme identifikovat i u seskupení se slovesy jako je *connaître*, *subir*, *recevoir* a další. Pro ilustraci bych ráda uvedla několik příkladů podle Šabršuly: *Il a subi une opération chirurgicale.* = „Byl podroben operaci.“, *connaître une extension* = *être élargi*, *être l'objet d'une accusation* = *être accusé*, *Il a été victime d'une agression.* = „Byl přepaden.“ a další.

2.5.5. Faktitivní vazby

Faktitivní opisy vyjadřují děje, které se dějí z popudu podmětu, ale nositelem děje je jiná osoba nebo věc zastoupená jmenným (zájmenným) předmětem faktitivního výrazu. Faktitiva (někdy nazývaná též kauzativa) přidávají ke slovesu jednu valenci (možnost jednoho předmětu) navíc: *perdre la tête* = nefaktitivní sloveso X *faire perdre la tête à qc.* = faktitivní vazby se dvěma předměty. Některé faktitivní opisy bylo možné najít už ve staré francouzštině a jim podobné i v latině.

Nejčastěji používanou a uváděnou formou faktitiv je opis *faire* + *infinitiv*, ale existují i jiné opisy s podobným významem. Tyto opisy často vyjadřují význam „něco rozkázat, nařídit nebo zařídit“ jako například ve *faire livrer* – „nechat si něco dodat“. Co se překladu do češtiny týká, nejčastěji využíváme pro faktitivní vazby opisu „dát“

s infinitivem, ale často najdeme v češtině jedno ekvivalentní sloveso: *faire taire* – „umlčet“, *faire savoir* – „oznámit“, *faire manger* – „nakrmit“ nebo *faire voir* – „ukázat“. Dále najdeme v češtině slovesa s faktitivním významem určeným jejich předponou „roz-“, jako v případě slovesa *faire rire* – „rozesmát“ nebo *faire pleurer* – „rozplakat někoho“. Tyto vazby někdy existují vedle prostých sloves se stejným významem (*montrer = faire voir, envoyer = faire parvenir*).

Překlad však vždy nemusí být takto jednoznačný, existují i posuny ve významu jako u příkladu *L'envie te fait parler.*, který přeložíme jako „Mluví z tebe závist.“.

Ve francouzštině najdeme i jiné prostředky, kterými můžeme vyjádřit faktitivnost. Kromě opisu *faire + infinitiv* je to například ještě opis *donner à + infinitiv, être à + infinitiv, avoir à + infinitiv, amener q. à + infinitiv* (zdůraznění ingrese děje) nebo *obliger q. à + infinitiv*. Vazba zmíněná na prvním místě má význam faktitivní občas doprovázený modálním nádechem. Následně zmíněnou vazbou, *être à + infinitiv*, jsme se zabývali již výše, a to v jejím modálním významu, někdy tento význam ustupuje převážně faktitivnímu významu: *Il est à savoir* – „dává se na vědomí“ nebo *être à louer a être à faire*.

Ve francouzštině existuje ještě tzv. nepravé faktitivum = vazba slovesa *laisser* s infinitivem. Zatímco faktitivní vazba se slovesem *faire* vyjadřuje aktivní příčinu, vazba s *laisser* vyjadřuje pasivitu podmětu který děj vlastně „dopouští“. Je zde zmenšen podíl vůle, aby se dělo to, co vyjadřuje základní sloveso. Když tedy srovnáme tyto dvě vazby tak tu se slovesem *faire* přeložíme jako „dát udělat“, zatímco tu s *laisser* přeložíme jako „nechat udělat“. Neplatí to však pokaždé, jsou i případy, kde je rozdíl mezi těmito vazbami takřka nepatrný.

2.6. Seznam použitých opisných slovesných vazeb

V této části následuje seznam vazeb, které jsem našla v odborné literatuře jako příklady k jednotlivým uvedeným kategoriím. Mnohé z těchto příkladů se používají pouze v administrativním stylu. Seznam není konečný a rozhodně neobsahuje veškeré existující varianty. Navíc jsou mnohé z verboadverbiálních a verbonominálních vazeb na pomezí mezi více kategoriemi a nelze je jednoznačně zařadit.

Tabulka č. 1 Seznam použitých opisných slovesných vazeb

Francouzská vazba	Český ekvivalent
Verbonominální vazby	
avoir envie	mít chuť
avoir lieu	konat se
avoir peur	mít strach, bát se
faire appel	zavolat, odvolat se
faire des courses	chodit nakupovat
faire des cris	vykřikovat
faire un saut	skočit
faire une quantité de petits sourires	usmívat se
jeter des regards	vykukovat, vysílat pohledy
opérer les recouvrements de créances	vymáhat pohledávky
pousser/faire un cri	vykřiknout, vyjeknout
prendre des informations	získat informace
prendre des mesures	přijmout opatření
se rendre compte	uvědomit si
další příklady (nepoužité v práci)	
apporter des modifications à	upravit, přizpůsobit
attacher de l'intérêt à	zajímat se o
avoir confiance que	věřit, očekávat
avoir recours	použít
commettre un meurtre	spáchat vraždu
commettre une erreur	pochybit
donner avis	avizovat
donner l'assurance	ubezpečovat
effectuer un calcul	vypočítat
émettre un vœu	vyslovit přání
faire défense	bránit, chránit
faire des reproches	vyčítat
faire choix	vybrat
faire l'aquisition	koupit
faire retour	vrátit se
faire un geste	udělat posunek, gesto
faire un tour/faire le tour	projít se/ obejít, objet
faire une commande	učinit objednávku
faire une faute	udělat chybu
faire une semonce à	peskovat
infliger une amende	uložit pokutu
invoquer le prétexte	vymlouvat se, předstírat

jeter un coup d'oeil	letmo se podívat na
jouer un mauvais tour à	poslat někomu něco špatného
lancer/jeter un regard	podívat se na
porter atteinte à	škodit
porter un coup	zasadit ránu
porter une accusation	podat žalobu
prendre note	všimnout si
prendre un bain	koupat se
subir un échec	neuspět, ztroskotat
Verboadverbiální vazby	
éclater en sanglots	začít vzlykat
entrer dans une violente colère	strašně se rozzlobit
entrer en colère	rozzlobit se
entrer en collision	srazit se
être à l'article de la mort	umírat
être aux abois	být v úzkých
être d'accord	souhlasit
être dans la nécessité	být v nouzi
être de passage	projíždět
être en augmentation	zvětšovat se
être en route	cestovat
être en service	fungovat, být v chodu
être en voie de disparition	mizet, být na vymření
être en voyage	cestovat
être dans l'impossibilité	být neschopný něco udělat
fondre en larmes	propuknout v pláč
frapper à coups de couteau	pobodat
jeter bas	shodit, svrhnout
mettre à l'exécution	vykonat
mettre dans l'obligation	přimět někoho něco udělat
mettre en activité	dát do chodu, zapnout
prendre à sa charge	vzít na sebe
prendre en haine	začít nenávidět
prendre sous sa protection	vzít pod svou ochranu
se lier d'amitié avec	spřátelit se s
se mettre au travail	dát se do práce
se mettre d'accord	začít souhlasit
se mettre en grève	začít stávkovat
tenir en défiance	nedůvěřovat
tenir en échec	držet v šachu

tomber dans l'erreur	zmýlit se
tomber en morceaux	rozpadat se
toucher à sa fin	blížít se ke konci
venir en récipiscence	dojít uznání
další příklady (nepoužité v práci)	
entrer en convalescence	začít se uzdravovat
entrer en correspondance	navázat korespondenci
entrer en négociations	začít vyjednávat
mettre en émoi	rozrušit
mettre en pièces	rozdrobit
partir à l'anglaise	zmizet po anglicku
prendre en affection	oblíbit si
tomber en désuétude	přežít se, vyjít ze zvyku
venir à bout de	dokázat
venir en aide à	napomáhat
voler en éclats	roztříštit se, rozletět se
Vazba slovesa s doplňkem	
devenir pâle	zblednout
devenir vieux	zestárnout
se porter garant	zaručit se
další příklady (nepoužité v práci)	
devenir bleu	zmodrat
devenir malade	onemocnět
prendre feu	vzplát, vznítit se
rendre compte	podat zprávu
rendre fou	dovést k šílenství
rendre grâce à	vzdát dík
rendre gras	vykrmit
rendre heureux	učinit šťastným
rendre public	zveřejnit
rendre témoignage	vydat svědectví
rendre un service à	prokázat službu
rendre visite	navštívit
Ostatní vazby	
aller + infinitiv	budoucí děj
venir de + infinitiv	blízká minulost
ne faire que de + infinitiv	blízká minulost
je venais de + infinitiv	nedávná předminulost
sortir de + infinitiv	blízká minulost

j'allais + infinitiv	futurum v minulosti
avoir tôt/vite fait de + infinitiv	rychlost průběhu děje, rezultativnost
se hâter de + infinitiv	udělat něco spěšně
ne pas tarder à + infinitiv	rychlý a náhlý spád děje
commencer à (de) + infinitiv	ingresivní význam
pouffer de + infinitiv	ingresivní význam, větší náhlost a intenzita
éclater de + infinitiv	ingresivní význam, větší intenzita
se mettre à + infinitiv	ingresivní význam
cesser de + infinitiv	cessativní význam
continuer à + infinitiv	probíhající děj
en être à + infinitiv	aktuálně durativní význam
être + participium na -ant	trvání děje, aktuálnost nebo progrese děje
être après à + infinitiv	průběh přítomného děje
être en passe de + infinitiv	být na nejlepší cestě; mít naději
être en train de + infinitiv	aktuálně probíhající děj
être pour + infinitiv	imperfektivní děj zaměřený do budoucnosti
être près de + infinitiv	být něčemu blízko
aller + participium na -ant	kontinuativní význam; postupnost děje
être à + infinitiv	něčím se zabírat; pasivní nutnost, pravděpodobnost
être sur le point de + infinitiv	právě začínat něco dělat; chystat se dělat
avoir l'habitude de + infinitiv	obvyklý děj
aimer à + infinitiv	obvyklý děj
rester + participium na -ant	limitované trvání děje
s'en aller + participium na -ant	distributivnost
achever de + infinitiv	terminativní význam
finir de + infinitiv	terminativní význam
finir par + infinitiv	pořadí děje
commencer par + infinitiv	pořadí děje
faillir + infinitiv	málem něco udělat
manquer de + infinitiv	málem něco udělat
risquer de + infinitiv	možnost
avoir beau + infinitiv	marnost činnosti
n'arrêter pas + infinitiv	kontinuita děje, nepřerušené opakování

ne (pas) cesser de + infinitiv	kontinuita děje, nepřerušené opakování
ne faire que + infinitiv	kontinuita děje, nepřerušené opakování
ne pas laisser + infinitiv	zesílená asertoričnost
ne pas manquer + infinitiv	zesílená asertoričnost
Vous n'êtes pas sans savoir	Zajisté víte
n'en finir plus de + infinitiv	kontinuita děje, nepřerušené opakování
envisager de + infinitiv	snahovost (větší míra)
chercher à + infinitiv	snahovost
Je me tue à + infinitiv	pořád se snažím
brûler de + infinitiv	snahovost
avoir à + infinitiv	záměr, povinnost
se disposer à + infinitiv	snahovost
tenir à + infinitiv	po něčem toužit, o něco stát
daigner + infinitiv	velmi ponížená prosba
devoir + infinitiv	budoucnost; pravděpodobnost, nejistota, atp.
falloir + infinitiv	nutnost; děj, který málem nastal
il va + infinitiv	konativní význam
aller pour + infinitiv	konativní význam (scénické poznámky)
venir à + infinitiv	náhodnost děje
pouvoir + infinitiv	možnost, pravděpodobnost, eventualita
rester à + infinitiv	pasivní nutnost, pravděpodobnost
vouloir + infinitiv	budoucnost; volitivní význam
se voir + infinitiv	pasivum
se voir + participe passé	pasivum
voir + participe passé	pasivum
avoir + participe passé	pasivum
être tenu + participe passé	pasivum
faire + infinitiv	faktivnost
laisser + infinitiv	nepravé faktitivum
amener q. à + infinitiv	faktivnost
donner à + infinitiv	faktivnost
obliger q. à + infinitiv	faktivnost

3. PRAKTICKÁ ČÁST

3.1. Korpusová analýza – Intercorp

V této kapitole se budeme věnovat korpusové analýze opisných slovesných vazeb ve francouzštině pomocí paralelního korpusu Intercorp, který vznikl velkou měrou díky spolupracovníkům Ústavu Českého národního korpusu při Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, jako vlastníka projektu Intercorp. Objem textů a počet jazyků obsažený v Intercorp je specifický tím, že se stále rozšiřuje, na rozdíl od některých jiných projektů. Kromě češtiny zde můžeme najít dalších 31 jazyků. Všechny cizojazyčné texty mají v tomto korpusu svůj český ekvivalent. Intercorp obsahuje především beletristické texty, ale i publicistické články, právní texty Evropské Unie (z korpusu Acquis Communautaire), zpravodajství z webových stránek (Project Syndicate a Presseurop) a zápisy z jednání Evropského Parlamentu.

Pro tuto praktickou část jsem pracovala se všemi texty, které jsou v korpusu obsaženy. Z beletristických textů se konkrétně jedná o:

Tabulka č. 2 Seznam beletristických textů obsažených v korpusu

Assouline Pierre: <i>Dvojí život</i>	Kundera Milan: <i>Žert</i>
Assouline Pierre: <i>Zákaznice</i>	Laurens Camille: <i>Láska, román</i>
Beigbeder Frédéric: <i>99 franků</i>	Leiris Michael: <i>Věk dospělosti</i>
Bulgakov Michail A.: <i>Mistr a Markétka</i>	Andrei Makine: <i>Francouzský testament</i>
Camus Albert: <i>Zápisníky II.</i>	de Mandiargues André P.: <i>Vlčí slunce</i>
Carroll Lewis: <i>Alenka v kraji divů</i>	Mirza Sandrine: <i>Po stopách Marka Pola</i>
Céline Ferdinande L. – <i>Od zámku k zámku</i>	Nothombová Amélie: <i>Antikrista</i>
Coelho Paulo: <i>Alchymista</i>	Nothombová Amélie: <i>Vrahova hygiena</i>
Coelho Paulo: <i>Veronika se rozhodla zemřít</i>	Nothombová: Amélie <i>Strach a chvění</i>
Collodi Carlo: <i>Pinokiova dobrodružství</i>	Ouředník Patrik: <i>Europeana. Stručné dějiny dvacátého věku.</i>
Davidson Marie-Thérèse: <i>Po stopách A. Velikého</i>	Puškin Alexandr S.: <i>Kapitánská dcerka</i>

Duby Georges: <i>Vznešené paní z 12. století</i>	Rowlingová Joanne K.: <i>Harry Potter a kámen mudrců</i>
Franková Anna: <i>Deník Anny Frankové</i>	Rowlingová Joanne K.: <i>Harry Potter a ohnivý pohár</i>
Fuks Ladislav: <i>Spalovač mrtvol</i>	Rowlingová Joanne K.: <i>Harry Potter a tajemná komnata</i>
Gosciny René, Uderzo Albert: <i>Asterix (různé)</i>	Rowlingová Joanne K.: <i>Harry Potter a vězeň z Azkabanu</i>
Hašek Jaroslav: <i>Osudy dobrého vojáka Švejka</i>	Šabach Petr: <i>Babičky</i>
Hrabal Bohumil: <i>Postřižiny</i>	de Saint-Exupéry Antoine: <i>Malý Princ</i>
Hrabal Bohumil: <i>Příliš hlučná samota</i>	Sarn Amélie: <i>Nepláče, zpívá</i>
Hrabal Bohumil: <i>Obsluhoval jsem anglického krále</i>	de Saint-Exupéry Antoine: <i>Dopis rukojmímu</i>
Chamoiseau Patrick: <i>Solibo ohromný</i>	Sartre Jean-Paul: <i>Slova</i>
Japrisot Sébastien: <i>Příliš dlouhé zásnuby</i>	Škvorecký Josef: <i>Zbabělci</i>
Kipling Rudyard: <i>Kniha džunglí</i>	Tolkien J.R.R.: <i>Pán Prstenů 1</i>
Kundera Milan: <i>Nesmrtelnost</i>	Tournier Michel: <i>Tetřev hlušec</i>
Toussaint Jean-Philippe: <i>Milovat se</i>	Třešňák Vlastimil: <i>U jídla se nemluví</i>
Tristan Frédéric: <i>Hrdinné útrapy Baltazara Kobera</i>	Vaculík Ludvík: <i>Český snář</i>
Verne Jules: <i>Cesta kolem světa za 80 dní</i>	Vian Boris: <i>Naplivu na vaše hroby</i>
Viewigh Michal: <i>Výchova dívek v Čechách</i>	Wells Herbert G.: <i>Stroj času</i>
Wells Herbert G.: <i>Válka světů</i>	Werber Bernard: <i>Mravenci</i>

Zaměříme se zde pouze na některé vazby, které jsou v tabulce výše zahrnuty pod „Ostatní vazby“, a to hlavně z praktických důvodů. Jak bylo již zmíněno, verboadverbiální a verbonominální vazby, svou rozmanitostí a tím, že jsou významově a svou skladbou velmi zvláštní a hraničící někdy až s frazeologismy, by bylo velmi komplikované zahrnout do tohoto výzkumu. Dalším problémem je určit jejich přesné

zařazení zejména ve francouzském systému, kde tyto konstrukce jsou buď zařazovány pod kategorii *verbes supports* (Riegel, Martin, Pellat, Jean-Christophe, Rioul, René; 2004, str. 223) anebo se jejich zařazením autoři nezabývají. Pomocí korpusu budeme vyhledávat OSV většinou nějakým způsobem vyjadřující vid nebo povahu děje. To znamená, že se budeme zkoumat pouze určité skupiny opisných slovesných vazeb, kterými se zabývala teoretická část této práce. Z výše uvedených důvodů vynecháme skupinu sloves vyjadřujících čas (*aller + infinitiv, venir de + infinitiv* atd), dále vynecháme skupinu vazeb s pasivním významem, faktitivní vazby a část skupiny vazeb vyjadřujících modalitu. U poslední skupiny je to především z důvodu opravdu velkého počtu respondentů (například u spojení slovesa *pouvoir + infinitiv* jsme v korpusu našli přes sto dvacet tři tisíc výskytů) a nesouvisí s problematikou vidu a povahy děje – vazby, které jsou s tímto tématem nějak propojeny, nebo ty, které jsou zajímavé, jsme v práci rozebrali.

S ohledem na konstrukci vazeb jsem do korpusu zadávala vždy sloveso, které má ve vazbě funkci pomocného slovesa (má oslabený svůj význam) a vyhledávala jsem je vždy ve spojení buď s infinitivem anebo s participiem (přítomným nebo minulým). Kromě těchto složek se v některých vazbách vyskytuje navíc předložka, příslovce nebo jiná víceslovná spojení. Vzhledem k velkému rozdílu počtu výsledků nalezených v korpusu pro jednotlivé vazby jsem se rozhodla použít u každé vazby kolem dvaceti příkladů, které budou vybrány právě podle počtu nalezených příkladů. U každé vazby budeme následně analyzovat její respondenty v češtině a četnost jejich použití. Jako první se budeme zabývat vazbami vyjadřujícími povahu děje, jeho vid a podobné kategorie, následně uvedeme některé zajímavé vazby s modálním významem.

3.1.1. Opisy vyjadřující rychlost průběhu děje

Podle informací z použitých zdrojů jsme zjistili, že respondenty těchto vazeb by měly mít podobu spojení slovesa s nějakým příslovcem vyjadřující právě rychlost průběhu děje nebo jeho náhlost (například „rychle“/„brzy“ a podobně). Vazba *avoir tôt/vite fait de + infinitiv* ještě k rychlosti průběhu děje vyjadřuje jeho skončenost to je spojeno s faktem, že sloveso, které je součástí respondentu v češtině, je často dokonavé.

Vazba *avoir tôt/vite fait de + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="avoir"]"tôt""fait""de"[tag="VER:infi"]

[lemma="avoir"]"vite""fait""de"[tag="VER:infi"]

Díky tomu, že příkladů této vazby nebylo v korpusu mnoho, pouhých jedenáct, analyzovali jsme je všechny. Nejvíce používaným respondentem bylo s počtem pěti výskytů spojení slovesa s příslovcem „brzy“ (příklad č. 1), které dohromady evokuje rychlost průběhu děje. Druhou používanou variantou se třemi výskyty je obdobné spojení, pouze na místě příslovce „brzy“ najdeme příslovce „rychle“ (příklad č. 2). Ve dvou případech se objevil respondent v podobě nedokonavého slovesa (příklad č. 3). V jednom případě byl respondent spojení modálního slovesa „dát se“ a plnovýznamovým slovesem (příklad č. 4).

Příklad č. 1

„Mais le médecin de service eut tôt fait de ramener au calme ces esprits inquiets et chagrins, et, peu à peu, ils se rendormirent.“

Ale lékaři **brzy uklidnili** vyšinuté pacienty, takže všichni postupně usínali.

Příklad č. 2

„Les Galopins, qui étaient d'abord cinq et qui bientôt furent neuf, eurent tôt fait de désarmer les étudiants et de les jeter à terre.“

Galopinů bylo napřed pět a pak devět. Studenty snadno a **rychle odzbrojili** a povalili na zem.

Příklad č. 3

„Il semble que l'empressement à collaborer de certains eût tôt fait de surpasser les exigences du parti.“

Jakoby nutkání kolaborovat rovnou **přebíhalo** požadavky strany.

Příklad č. 4

„En revanche, je ne suis pas sûr que ce concept soit approprié pour la politique de sécurité et de défense de l'Union européenne, car on aurait tôt fait de dire que l'on doit intervenir dans tous les cas, partout dans le monde.“

Nejsem si však jist, zda je to **téma** vhodné pro bezpečnostní a obrannou politiku Evropské unie, neboť **by se** z toho **dalo usoudit**, že máme zasahovat v každém případě, na celém světě.

Vazba *ne pas tarder* à + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: "ne"[lemma="tarder"]"pas""à"[tag="VER:infi"]

Počet výskytů této vazby v korpusu je devadesát a pro analýzu jsme vybrali každý pátý příklad. Z osmnácti zkoumaných příkladů bylo hned jedenáct ve formě spojení příslovce jako je „brzy“/„rychle“/„záhy“ s dokonavým slovesem (příklad č. 1). Po dvou výskytech měly respondenty ve tvaru dokonavého slovesa (příklad č. 2) a spojení „brzy“/„zanedlouho“ se slovesně-jmenným přísudkem (příklad č. 3). Po jednom příkladu jsme našli pro respondenty: nedokonavé sloveso (příklad č. 4), spojení příslovce „ihned“ s dokonavým slovesem (příklad č. 5) a na posledním místě je to spojení příslovce „brzy“, fázového slovesa a infinitivu plnovýznamového slovesa (příklad č. 6).

Příklad č. 1

*„Le dramaturge George Bernard Shaw voyait dans la monarchie une "hallucination universelle" des peuples qui **ne tarderait pas à disparaître**.“*

Dramatik Georgie Bernard Shaw odmítl monarchii coby „celosvětový přelud“, který **brzy pomine**.

Příklad č. 2

*„mais ensuite elle se rappela combien elle était, à présent, petite, et elle **ne tarda pas à s'apercevoir** que ce n'était qu'une souris qui avait glissé dans la mare, exactement comme elle.“*

Zprvu jí to připadalo jako mrož nebo hroch, ale potom si vzpomněla, jak je maličká, a **zjistila**, že to je jen myška, která stejně jako ona sklouzla do vody.

Příklad č. 3

*„Merry, Sam et Pippin se vêtirent alors d'habits de rechange pris dans leurs paquets, et ils **ne tardèrent pas à avoir** très chaud, car ils avaient dû mettre les articles les plus épais et les plus chauds, qu'ils avaient emportés en vue de l'hiver approchant.“*

Smíšek, Sam a Pipin se teď oblékli do náhradních oděvů z vaků; **brzy jim bylo vedro**, protože museli navléknout silnější a teplejší šaty, které si vzali do nadcházející zimy.

Příklad č. 4

*„Mais le traîneau tenait bon, il **ne tardait pas à prendre** de l'avance, et bientôt toute la bande hurlante restait en arrière.“*

Saně se však držely dobře, **nepolevovaly** ve svém běhu a brzy zůstala celá vyjící smečka daleko vzadu.

Příklad č. 5

„Car, après s'être pavanée un peu dans la baie de la fenêtre, la créature donnait chaque fois un grand coup d'aile qui suffisait à pousser dans un néant le décor de la chambre sinistre pour découvrir en son lieu, précisément - l'image répétée s'impose - comme découvre le rideau de scène les accessoires du monde factice que l'on

applaudira tout à l'heure, un espace neuf où des personnages évoluaient, parmi lesquels Marie Mors ne tardait pas à reconnaître son propre double. La baie tantôt ouvrait sur l'intérieur d'une pièce, vaste, médiocre ou exiguë sans aucune parenté, même de dimensions, avec la précédente, tantôt sur un coin de la ville, tantôt sur un paysage naturel;“

Pokaždé, když se tak trochu naparovala v okně, mávala totiž ta bytost křídly tak silně, že lehce smetla veškeré zařízení pochmurného pokoje do zapomnění, aby místo něj odkryla, stejně jako zvednutá opona odhaluje - zde se opět vnucuje ta nutkavá představa - rekvizity umělého světa, které za chvíli sklídí aplaus, nový prostor, v němž se pohybovaly postavy, mezi kterými Marie Morsová **ihned poznala** svou dvojnici. Okno nabízelo hned pohled na vnitřky různých pokojů, prostorných, ubohých nebo těsných, ale vždy se navzájem lišících, a to i velikostí, hned zase na nějaké městské zákoutí nebo na kus přírody.

Příklad č. 6

Elle **ne tarda pas à étouffer**, si bien qu'après avoir répété combien elle exérait la modestie, elle se leva et disparut.

Brzy se začala v sauně **dušit**, takže když zopakovala ještě naposledy, že nenávidí skromnost, zvedla se a odešla.

Vazba se *hâter de* + *infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: "se"[lemma="hâter"]"de"[tag="VER:infi"]

Z padesáti sedmi výskytů této vazby v korpusu jsme vybrali každý třetí případ a tím pádem jsme analyzovali osmnáct ze všech výskytů. Nejčastěji se objevila kombinace příslovce jako „rychle“/„bleskurychle“/„honem“/„spěšně“/„chvatně“ s dokonavým slovesem (příklad č. 1). Po třech výskytech jsme našli u respondentů v podobě samotného dokonavého slovesa (příklad č. 2) a slovesně – jmenného přísudku (příklad č. 3). Dva výskyty jsme našli u respondenta v podobě slovesa „spěchat“, a to buď ve spojení s jiným slovesem, nebo samostatně (příklad č. 4). V jednom případě jsme našli kombinaci příslovce „chvatně“ s nedokonavým slovesem (příklad č. 5).

Příklad č. 1

„*Harry se hâta de cacher la cape.*“

Harry pláští **spěšně schoval**, aby ho neviděli.

Příklad č. 2

„*–C'est l'homme qui gouverne! se hâta de répondre le poète courroucé, bien que la question, il faut l'avouer, ne fût pas très claire.*“

"Člověk sám to řídí," **vyhrkl** nasupeně Bezprizorný na tuhle, abych pravdu řekl, dosti zapeklitou otázkou.

Příklad č. 3

„*Le buffetier grogna quelques mots indistincts et se hâta de redescendre.*“

Něco zahučel a **drandil dolů**. Cítil se ve slamáku nepohodlně a bylo mu teplo na hlavu.

Příklad č. 4

„*Ne disposant plus que d'une demi-heure, ils se hâtèrent de dire tout ce qu' ils avaient à se dire.*“

Nemajíce pro sebe více než půl hodiny volného času, **spěchali si říci** všechno, co se říci dalo.

Příklad č. 5

„*Il se hâte de tenir un référendum national ce mois -ci sur une nouvelle constitution sans débat parlementaire sérieux ou l' habituelle formation du public.*“

Chvatně usiluje ještě tento měsíc uspořádat celostátní referendum o nové ústavě, a to bez seriózní parlamentní debaty nebo obvyklé veřejné osvěty.

Během analýzy této skupiny vazeb jsme zjistili, že zhruba z 61,7 % respondentů v češtině odpovídá původní hypotéze vycházející z použité literatury. Dále 14,9 % respondentů odpovídalo částečně, například namísto pouze slovesného predikátu byl

predikát slovesně jmenný nebo bylo použito sloveso vyjadřující potřebný význam bez přítomnosti příslovce. A zbylých 23,4 % respondentů naší hypotéze neodpovídalo.

3.1.2. Opisy s ingresivním významem

Ingresivní vazby typu *commencer à + infinitiv* a *se mettre à + infinitiv* mají v češtině nejčastěji podobu sloves s předponou „roz-“ a v jiných případech se může jednat o český opis se slovesem „dát se do“ anebo s fázovým slovesem „začít“. Další dva opisy se spojují se slovesem *rire* a i v češtině jim odpovídá sloveso „smát se“ samostatně nebo s ingresivní předponou „roz-“ – „rozesmát se“ a podobné výrazy.

Vazba *commencer à + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="commencer"]"à"[tag="VER:infi"]

Tato další z velmi často používaných vazeb se i v korpusu vyskytovala ve velkém množství (tři tisíce sto dvacet sedm výskytů), a proto jsme analyzovali každý sto třicátý příklad. Po tomto výběru jsme měli k analýze k dispozici dvacet čtyři příkladů. Drtivá většina respondentů (osmnáct případů) byla složena z fázového slovesa „začít“ nebo „začínat“ a z infinitivu plnovýznamového slovesa (příklad č. 1). Jen velmi zřídka se objevily jiné varianty, z nichž nejčastěji a to ve třech případech spojení dokonavého slovesa s predikativním podstatným jménem (příklad č. 2). Dalším respondentem se dvěma výskyty bylo nedokonavé sloveso (příklad č. 3). V jednom případě byl respondent v podobě dokonavého slovesa (příklad č. 4).

Příklad č. 1

„*Au petit matin, Alexandre donne le signal, et la moitié de l' armée **commence à traverser.***“

Alexandr dal signál a polovina armády **začala překračovat** řeku.

Příklad č. 2

*„Néanmoins, je pense qu' il est temps de **commencer à discuter** d' une révision du système d' étiquetage du textile qui ne constituerait pas une charge supplémentaire pour les fabricants et pourrait être clairement compris et accepté par les consommateurs.“*

Domnívám se však, že je čas, abychom **zahájili jednání** o přezkumu systému označování textilních výrobků, který by pro výrobce nepředstavoval dodatečné břemeno a který by byl pro spotřebitele srozumitelný a přijatelný.

Příklad č. 3

*„Mais par-dessus tout, c' est la confirmation que notre pays **commence à regagner** sa crédibilité perdue.“*

Především ale jde o to, že naše země **opět získává** ztracenou důvěryhodnost.

Příklad č. 4

*„d) de développer les travaux de réhabilitation et de reconstruction, notamment d' infrastructure et d' équipements, à court terme, en étroite association avec les structures locales, afin de faciliter l'arrivée de secours, de prévenir l'aggravation des effets de la crise et de **commencer à aider** les populations affectées à retrouver un degré minimal d'autosuffisance prenant en compte, lorsque cela est possible, les objectifs de développement à long terme;“*

d) provádět v úzké spolupráci s místními subjekty krátkodobou obnovu a rekonstrukci, zejména infrastruktury a vybavení, s cílem umožnit přísun pomoci, zabránit prohlubování dopadů krize a **pomoci** postiženým, aby opětovně dosáhli minimální úroveň soběstačnosti s přihlédnutím, pokud je to možné, k cílům dlouhodobého vývoje;

Vazba se mettre à + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: "se"[lemma="mettre"]"à"[tag="VER:infi"]

Z celkového počtu devíti set osmdesáti jednoho výskytu jsme vybrali každý čtyřicátý osmý příklad a ke konečné analýze jsme měli k dispozici dvacet příkladů.

Nejčastěji, a to jedenáctkrát, se objevil respondent v podobě kombinace fázového slovesa „začít“ s infinitivem plnovýznamového slovesa (příklad č. 1) a jednou z těchto jedenácti příúadů se fázové sloveso objevilo samostatně. V pěti případech se objevilo dokonavé sloveso s předponou „roz-“ (příklad č. 2). Po dvou výskytech jsme našli u respondentů v podobě nedokonavého slovesa (příklad č. 3) a kombinace dalších fázových sloves „dát se“/„pustit se“ a podstatného jména (příklad č. 4).

Příklad č. 1

„Le secrétaire en chef se mit à épeler d’une voix retentissante ce qui va suivre:“

Hlavní sekretář **začal slabikovat** hromovým hlasem toto:

Příklad č. 2

„Bon sang, il portait un curieux blouson... Ils se séparèrent et Dagmar se mit à courir vers le haut de la prairie. Le type courut derrière elle.“

Sakra. Chlap měl na sobě nějakou divnou bundu, pak se od sebe odtrhli a Dagmar **se rozběhla** k mezi a chlap za ní. V pase byl stažený.

Příklad č. 3

„Faisant semblant de ne pas remarquer les simagrées et les misérables ruses auxquelles Varienoukha se livrait avec son journal, Rimski se mit à examiner le visage de l’administrateur en ne prêtant plus qu’une attention distraite et intermittente aux divagations de celui-ci.“

Tvářil se, že nepozoruje Varenuchovy úhybné pohyby ani triky s novinami, a **soustředil se** na jeho obličej. Už skoro neposlouchal, co administrátor žvaní.

Příklad č. 4

„Krum fit volte-face et se mit à courir.“

Krum se otočil a **dal se na útěk**.

Vazba *éclater de + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="éclater"]"de"[tag="VER:infi"]

Tato vazba s ingresivním významem je zvláštní tím, že ve všech příkladech, které jsme analyzovali, je spojená se slovesem *rire*. Není příliš často užívaná a zkoumali jsme každý šestý příklad v korpusu z celkových sto třiceti čtyř. Nejvíce se ve výsledných dvaceti dvou příkladech objevoval respondent, který postrádal ve významu nuanci větší intenzity, a to prosté „rozesmát se“ / „zasmát se“ (příklad č. 1) a našli jsme ho v počtu šesti výskytů. Dalšími variantami, už se znatelným odstínem větší intenzity, jsou „vyprsknout smíchy“ (čtyři výskyty – příklad č. 2), nebo „zachechtat se“ či „rozchechtat se“ ve stejném počtu výskytů (příklad č. 3). Ve třech případech byl respondent jen pouhé zvrtné sloveso „smát se“ (příklad č. 4). V jednom případě se objevil respondent složený z modálního slovesa „dát se“ ve spojení s predikativním podstatným jménem „do smíchu“ (příklad č. 5). Ve dvou případech měl respondent podobu slovesa „pobavit“ a v jednom z nich byl význam posílen pomocí příslovce „velice“ (příklad č. 6). Během analýzy se objevily i dva případy, kdy respondent v češtině nebyl žádný (příklad č. 7).

Příklad č. 1

„Mais rien ne sortit de sa gorge que des braiments sonores et prolongés qui firent éclater de rire tous les spectateurs, et surtout les enfants.“

Ale místo těch slov mu z hrdla vyšlo tak zvučné a dlouhé zahýkání, že **se** všichni diváci, a zvláště děti, které v cirkuse byly, **rozesmáli**.

Příklad č. 2

„Quelques stagiaires éclatent de rire en te montrant du doigt, ils croient que tu plaisantes, en profitent pour fayoter en s' esclaffant à tes facéties pathétiques.“

Několik stážistů **vyprskne smíchy**. Ukazují si na tebe prstem, myslí, že žertuješ, a chtějí si u tebe udělat oko tím, že se budou chechtat tvým dojmavým vtípům.

Příklad č. 3

„Dès qu' ils se furent suffisamment éloignés, Malefoy éclata de rire.“

Jakmile byli z doslechu, Malfoy **se** nahlas **rozchechtal**.

Příklad č. 4

„Puis ce fut la relève, un autre agent vint remplacer son collègue tzigane qui, entouré maintenant par la foule des siens, recueillait honneurs et congratulations, mes deux Tsiganes tombèrent à genoux, le satin rouge et turquoise s' effondra en corolle autour d' elles, et elles se mirent en devoir de décrotter de leurs jupons les chaussures poussiéreuses du grand homme qui se contentait de sourire; à la fin, pourtant, sans plus pouvoir contenir la joie qu'il avait de lui-même, il éclata de rire et échangea avec toutes les filles des baisers cérémonieux, tandis que les jupons turquoise et rouge lui astiquaient ses chaussures d'uniforme.“

A když potom nadešla chvíle a cikán si předal službu na křižovatce s jiným příslušníkem Veřejné bezpečnosti, cikán teď stál uprostřed svých cikánů a přijímal gratulace a pocty, a ty moje dvě cikánky najednou padly na kolena a já jsem viděl, jak na zem padla tyrkysová a atlasově červená sukně a cikánky těma sukněma leštily služební zaprášené boty a cikán se usmíval a nakonec už nedovedl utajit tu radost ze sebe sama a **smál se** také a neubráníl se a se všemi cikány se obřadně políbil, zatímco tyrkysově zelená a atlasově červená sukně mu leštily služební střevíce.

Příklad č. 5

„- et Willi étendit les bras en regardant les blondes, qui éclataient de rire, et même Erna. « Tu vois, personne ne souffre ici, et puisque c'est possible ici et maintenant, dans le Casino allemand de Prague, pourquoi ce ne serait pas possible ailleurs, à Varsovie, à Budapest, à Paris, à Bruxelles, à Londres, à New York?... Mais le Guide doit l' imposer.“

Willi rozhodil ruce a pohlédl na plavovlásky, které **se daly do smíchu**, též i paní Erna, "vidíš, nikdo tu netrpí, a když je to možné teď a tady, v německém Casinu v Praze, proč by to nebylo možné všude jinde a trvale, ve Varšavě, v Budapešti, v Paříži, Bruselu, Londýně, New Yorku... ale to musí Vůdce probojovat“.

Příklad č. 6

„*Harry et Ron eurent du mal à ne pas éclater de rire lorsque le professeur Trelawney leur annonça qu' ils avaient obtenu la note maximum pour leur devoir de divination.*“

Harryho i Rona **velice pobavilo**, když jim profesorka Trelawneyová na další hodině jasnovidectví oznámila, že oba dostali za svůj domácí úkol nejvyšší bodové ohodnocení.

Příklad č. 7

„*Les Serpentard éclatèrent de rire à leur tour.*“

Ostatní ze Zmijozelu se připojili.

Vazba pouffer de + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="pouffer"]"de"[tag="VER:infi"]

U této vazby jsme měli k dispozici dvacet jedna příkladů a všechny byly ve spojení se slovesem *rire*. Z tohoto důvodu jsme vybrali každý druhý příklad a analyzovali jsme jich deset. Zajímavé je sledovat, jak rozdílné respondenty byly použity v jednotlivých překladech. Pet výskytů má podobu slovesa s jistým nádechem ingresivnosti – „rozřehtat se“ nebo „rozesmát se“ (příklad č. 1). Dvakrát se objevilo nedokonavé sloveso vyjadřující smích bez ingresivního významu (příklad č. 2). Ve třech zbývajících případech se objevily frazémy spojené se smíchem (příklad č. 3).

Příklad č. 1

„*Alenka pouffa de rire et enfouit son visage dans ses mains.*“

Alenka **se rozesmála** a zabořila obličej do dlaní.

Příklad č. 2

„*-Regarde l'arbitre! dit -elle en pouffant de rire.*“

"Podívej se na rozhodčího!" vybídla ho a **híhňala se**.

Příklad č. 3

„*Deux chemises de nuit pouffaient de rire.*“

Dvě noční košilky se smíchem popadaly za bříska.

U této skupiny jsme sledovali, že respondenty ze 71,4 % odpovídají hypotéze stanovené na základě použité literatury. Dále se ukázalo, že 14,3 % respondentů odpovídá hypotéze významově, ale jsou použity jiné prostředky jako například frazémy. Zbýlých 14,3 % neodpovídalo stanovené hypotéze.

3.1.3. Opisy s cessativním a kontinuativním významem a jin podobné

Cessativní vazba *cesser de + infinitiv* má v češtině obvykle podle Šabršuly respondent v podobě spojení „přestat něco dělat“. U této vazby nemusí být činnost dodělaná nebo dokončená.

Vazba vyjadřující pokračování děje *continuer à + infinitiv* by měla mít české respondenty v podobě použití spojení „pokračovat v něčem“ nebo „dál něco dělat“.

Slovesné vazby vyjadřující trvání, průběh děje, nebo podobné významy mívají respondenty různé. Vazba *être en train de + infinitiv*, která vyjadřuje probíhající aktuální děj, má zpravidla v češtině respondent v podobě nedokonavého slovesa či spojení „právě něco dělat“. Respondent v podobě nedokonavého slovesa by měl být i u dalších vazeb jako je *aller + participium na -ant*. Vazba vyjadřující imprefektivní děj zaměřený do budoucnosti mívá respondent v podobě nedokonavého slovesa v budoucím čase. Další vazby s podobným, avšak nějakým způsobem zvláštním významem, mají i zvláštní respondenty: například *être à + infinitiv* s respondentem „něčím se zabírat“, *être en passe de + infinitiv* s respondentem „být na nejlepší cestě něco udělat“, *être près de + infinitiv* s respondentem „být něčemu blízko“ nebo *être sur le point de + infinitiv* s respondentem „chystat se něco dělat“.

Distributivnost děje vyjadřuje vazba *s'en aller + infinitiv* a její respondent mívá podobu nedokonavého slovesa.

Dalšími vazbami jsou vazby vyjadřující obvyklost děje, a to vazba *aimer à + infinitiv* a *avoir l'habitude de + infinitiv*. První zmíněná vazba má nejčastěji respondent v podobě „rád/ráda něco dělat“ a druhá vazba respondent „něco dělával“ nebo „mít ve zvyku něco dělat“.

Vazba *cesser de + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="cesser"]"de"[tag="VER:infi"]

Tato vazba s cessativním významem je v korpusu výrazně zastoupena s tisíc dvě stě třicet jedna výskyty, a proto jsme k naší analýze využili každý padesátý sedmý příklad. Analyzovali jsme tedy dvacet jedna příkladů. Nejvíce se objevoval respondent složený z fázového slovesa „přestat“ a z infinitivu slovesa plnovýznamového (příklad č. 1) a to u sedmi příkladů. Pětkrát se toto sloveso ve francouzštině objevovalo v záporu s českými respondenty složenými z příslovce typu „stále“, „pořád“ atp. a z plnovýznamového slovesa. Tyto případy měly význam: „nepřestávat něco dělat“ (příklad č. 2). Další častý respondent (čtyři výskyty) bylo spojení dokonavého slovesa s předponami jako například u - a predikativního podstatného jména (příklad č. 3). Ve dvou případech byl český respondent v podobě dokonavého slovesa (příklad č. 4). Po jednom výskytu měly respondenty: frazém „jde to z kopce“ (příklad č. 5), spojení modálního slovesa „chtít“ se jmenným predikátem (příklad č. 6) a nedokonavé sloveso (příklad č. 7).

Příklad č. 1

*„Elle **cessa de triturer** ses lunettes, les replaça à mi-course du nez et se donna une contenance en feuilletant rapidement le bloc de feuilles qui reposait sur son ventre.“*

Přestala žmoulat brýle, nasadila si je zpátky do půli nosu, a aby zakryla rozpaky, rychle zalistovala v hromadě papírů, která jí ležela na břiše.

Příklad č. 2

*„C'est pourquoi Merkel ne **cesse de mettre l'accent** sur l'étendue de la révolution qui attend l'Allemagne.“*

Z tohoto důvodu Merkelová **neustále zdůrazňuje** rozsah revoluce, která Německo čeká.

Příklad č. 3

*„Heureusement, la Chine a **cessé de résister** au déploiement des forces de maintien de la paix des Nations unies au Darfour et envoie même ses propres ingénieurs militaires pour rejoindre les forces.“*

Čína naštěstí **upustila od protestů** proti rozmístění mírových sil OSN v Dárfúru a vysílá některé ze svých vojenských expertů, aby se k jednotce připojili.

Příklad č. 4

*„Quand le simoun eut **cessé de souffler**, tous portèrent leurs regards vers l'endroit où se trouvait le jeune homme.“*

Když samum **ustal**, všichni se podívali k místu, kde mladík stál.

Příklad č. 5

*„Après, je me rappelle, je n'ai plus **cessé de dégringoler**.“*

Potom, pokud si vzpomínám, to se mnou **šlo** už jenom **z kopce**.

Příklad č. 6

*„Le ton de Marie était devenu soudainement si étrange et son regard si lourd de sous-entendus qu'il se piqua au jeu. Quand elle **cessait de vouloir** faire sérieux pour faire grave, c'était signe qu'elle allait abandonner sa manière si naturellement ironique pour s'exprimer avec une solennité inquiétante pour leur avenir proche.“*

Mariin tón byl najednou tak cizí a její pohled tak ztěžklý narážkami, že se chytil . Když **chtěla působit vážně**, znamenalo to, že opustí svůj tak přirozeně ironický způsob

mluvy a bude se vyjadřovat slavnostním tónem, znepokojivým pro jejich blízkou budoucnost.

Příklad č. 7

*„La preuve en est, parmi d'autres, que les partis ne **cessent de perdre** des adhérents.“*

To odráží mimo jiné skutečnost, že politické strany **přicházejí** o členy.

Vazba continuer à + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="continuer"]"à"[tag="VER:infi"]

Další z velmi početně zastoupených vazeb (pět tisíc devět set šedesát devět výskytů), u níž jsme, vzhledem k jejímu velkému počtu, analyzovali každý dvě stě devadesátý příklad a měli jsme tak k dispozici dvacet příkladů. Během sledování jsme vysledovali, že nejvíce používaným respondentem v češtině s dvanácti příklady je spojení příslovce „dál“ či „nadále“ s nedokonavým slovesem, jak můžeme vidět v příkladě č. 1. Druhým nejčastějším respondentem je spojení slovesa „pokračovat“ s predikativním podstatným jménem (příklad č. 2), které jsme během analýzy našli čtyřikrát. Ve třech případech byl respondent v podobě spojení příslovce „stále/neustále“ s nedokonavým slovesem (příklad č. 3). V jednom případě nabýval respondent podoby nedokonavého slovesa (příklad č. 4).

Příklad č. 1

*„J'hésitais à me rendre à l'office de tourisme, et je **continuais à marcher** au hasard sur le terre-plein.“*

Váhal jsem, zda se vydat do turistické kanceláře, a **dál** nazdařbůh **kráčel** po náspu.

Příklad č. 2

*„La Grèce peut **continuer à exonérer** les opérations figurant à l'annexe X, partie B, points 2), 8), 9), 11) et 12), dans les conditions qui existaient dans cet État membre au 1er janvier 1987.“*

Řecko může **pokračovat v osvobození** od daně u plnění uvedených v části B bodech 2, 8, 9, 11 a 12 přílohy X za podmínek platných v tomto členském státě k 1. lednu 1987.

Příklad č. 3

*„Malheureusement, nous **continuons à remarquer** l'absence de volonté politique du Conseil de concrétiser en termes budgétaires les stratégies européennes de promotion de l'égalité des chances.“*

Bohužel **neustále pozorujeme**, že Radě chybí politická vůle, pokud se jedná o uskutečňování evropských strategií týkajících se rovnosti příležitostí a rozpočtové přiděly.

Příklad č. 4

*„Tout droit exclusif acquis en vertu de la décision 87/532/CEE , de la décision 90/511/CEE , de la décision 94/828/CE ou de la présente décision **continue à produire ses effets** pendant la période fixée par la directive 87/54/CEE.“*

Jakákoliv výlučná práva získaná podle rozhodnutí 87/532/EHS, 90/511/EHS, 94/828/ES nebo podle tohoto rozhodnutí **platí** po dobu stanovenou podle směrnice 87/54/EHS.

Vazba *aller + participium na -ant*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="aller"][tag="VER:ppe"]

Vzhledem k malému počtu příkladů této vazby v korpusu (patnáct), jsme je analyzovali všechny. Našly se i případy, které neodpovídaly námi požadovaným podmínkám (například nešlo o participium, ale o příslovce atp.) a proto je zde popsáno pouze 8 respondentů. Českým respondentem této vazby bylo nejčastěji nedokonavé sloveso (příklad č. 1) anebo přídavné jméno (příklad č. 2) oboje ve třech případech. Jeden příklad měl českého respondenta ve formě podstatného jména (příklad č. 3) a jeden ve formě přídavného jména ve spojení s příslovcem „stále“ (příklad č. 4).

Příklad č. 1

*„À la buvette de l' Institut, surtout après dix-huit heures il est vrai, ils **allaient racontant** partout que lorsqu' on prendrait la mesure des dégâts de cette révolution, il serait trop tard.“*

V bufetu institutu, pravda hlavně po osmnácté hodině, každému **vykládali**, že až se jednou zjistí, jaké tahle revoluce napáchala škody, bude už příliš pozdě.

Příklad č. 2

*„Étant donné que des aides sans cesse plus élevées seraient nécessaires pour faire face aux déficits **allant croissant**, il avait été décidé de fermer un des FTR au 1er juillet 2004.“*

Jelikož si **rostoucí** deficit vyžadovaly stále vyšší objem finanční podpory, bylo rozhodnuto o uzavření jedné ze dvou RBP od 1. července 2004.

Příklad č. 3

*„L'industrie communautaire continuera probablement à céder des parts de marché et verra ses pertes **aller croissant** à court terme.“*

V krátkodobém výhledu bude výrobní odvětví Společenství pravděpodobně nadále ztrácet podíl na trhu a **prohlubování** ztrát bude pokračovat.

Příklad č. 4

*„A la vue des énormes inégalités de revenus - et elles **vont croissant** - et du chômage massif dans les campagnes - même s'il est camouflé - il est facile d'imaginer une période d'instabilité politique qui fasse fuir les investisseurs.“*

S ohledem na velikou a **stále rostoucí** příjmovou nerovnost v Číně a na tamní rozsáhlou maskovanou venkovskou nezaměstnanost, je snadné si představit období politické nestability, které přiměje investory hledat únikové cesty.

Vazba en être à + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: "en"[lemma="être"]"à"[tag="VER:infi"]

U této vazby jsme v korpusu mohli analyzovat pouhých šest příkladů, u nichž lze sledovat jen malou podobnost a to, že respondenty jsou ve třech příkladech slovesa nedokonavá (příklad č. 1). Zbylé tři příklady jsou ve formě slovesně-jmenného predikátu (příklad č. 2).

Příklad č. 1

„On en est à faire des paris si Kohout va rentrer ou non, on estime que lui, il serait d'accord, elle non.“

Tady **se** skoro **uzavírají sázky**, jestli se Kohout vrátí, či ne, a soudí se, že on by jo, ona ne.

Příklad č. 2

„Il ne percevait que des bribes, mais suffisamment pour comprendre qu' on en était à faire la preuve de l'infidélité face aux exigences de protection de la vie privée et de la liberté individuelle.“

Vnímal jen útržky, ale to mu docela stačilo, aby pochopil, že **se dostali k dokazování** nevěry se zřetelem k požadavkům práva na ochranu soukromí a osobní svobody.

Vazba être + participium na -ant

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="être"][tag="VER:ppe"]

U této vazby jsme v korpusu našli sedm set devadesát výskytů. Vzhledem k tomu, že ze všech těchto příkladů je velmi problematické vybrat příklady, které by nebyly přídavným jménem, jsme tuto vazbu podrobnější analýze nepodrobili.

Vazba être à + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="être"]"à"[tag="VER:inf"]

V korpusu bylo k dispozici tisíc devět set šedesát osm výskytů. Kvůli velkému množství výrazů, které neodpovídají námi vyhledávané slovesné vazbě, jsme tuto vazbu z časových důvodů vynechali (jedná se o konstrukce typu *c'est à partir de* apod.).

Vazba *être après à + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="être"]"après""à"[tag="VER:infi"]

Pro tuto vazbu jsme v korpusu nenašli žádný výsledek. Důvodem je fakt, že je to zastaralá vazba a dnes se již neužívá.

Vazba *être en passe de + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="être"]"en""passe""de"[tag="VER:infi"]

Tato vazba se v korpusu vyskytla v šedesáti příkladech a pro naši analýzu jsme použili každý třetí, abychom měli k dispozici dvacet příkladů. Z těchto dvaceti příkladů se nejčastěji vyskytoval respondent v podobě nedokonavého slovesa, a to v sedmi případech (příklad č. 1). Druhým nejčastějším respondentem s pěti výskyty bylo spojení nedokonavého slovesa s predikativním podstatným jménem (příklad č. 2). Dalším zajímavým respondentem, který se vyskytoval dvakrát, byl frazém „být na nejlepší cestě“ něco udělat (příklad č. 3). Ve třech příkladech měl respondent podobu složeniny z modálního slovesa „mocht“ a dalšího plnovýznamového slovesa (příklad č. 4) někdy doplněné například příslovcem „brzy“. Po jednom výskytu jsme našli respondenty: spojení dvou sloves (příklad č. 5), frazém „mít nakročeno“ něco udělat (příklad č. 6) a dokonavé sloveso (příklad č. 7).

Příklad č. 1

„Toutefois, la préservation de l'environnement, au sens le plus large du terme, est en passe de devenir, avec la lutte contre la faim, l'un des deux principaux défis qui se posent à l'humanité à l'heure actuelle.“

Zachování životního prostředí **se** však v nejširším smyslu **stává** vedle boje proti hladu ve světě jednou ze dvou hlavních výzev, kterým lidská rasa čelí.

Příklad č. 2

*„Mais le fait que cela se produise dans une Slovaquie qui **est en passe de ratifier** une loi désignant Hlinka, le chef de l'État slovaque semi-fasciste, père de la nation slovaque n'a rien de surprenant.“*

Samozřejmě, že není překvapením, že se takové věci dějí na Slovensku, kde v současné době **probíhá ratifikace** zákona, podle něhož je Hlinka, vůdce polofašistického Slovenského štátu, označován za otce slovenského národa.

Příklad č. 3

*„Mes membres raidis **sont en passe de recouvrer** leur souplesse d'antan.“*

Moje ztuhlé končetiny **jsou na nejlepší cestě získat** dřívější ohebnost.

Příklad č. 4

*„La convergence économique, la surveillance des options nationales en matière de politiques budgétaires et structurelles, les nouveaux instruments de surveillance des marchés financiers - tout cela pourrait donner l'impression que l'appareil de l'Union **est en passe de devenir** relativement indigeste et compliqué.“*

Hospodářské sblížení, sledování možností vnitrostátní rozpočtové a strukturální politiky, nové nástroje pro kontrolu finančních trhů - to všechno může vyvolat dojem, že aparát Evropské unie **se brzy může stát** dosti těžkopádným a složitým.

Příklad č. 5

*„L' Union européenne **est en passe de mettre** ses citoyens sous tutelle.“*

Evropská unie **se** v současnosti **snaží podrobit si** své vlastní občany.

Příklad č. 6

*„Par exemple, quel est l'intérêt d'une organisation économique internationale telle que le G7 sans la Chine, qui **est en passe de supplanter** l'Allemagne au rang de troisième*

puissance économique mondiale et représente depuis 2000 la quasi-totalité de l'activité économique mondiale, comme l'ensemble de la zone euro?"

Proč například existuje mezinárodní hospodářská organizace typu G7 bez Číny, která **má nakročeno vystřídát** Německo v roli třetí největší ekonomiky světa a jež od roku 2000 přispěla ke globální hospodářské aktivitě téměř stejně jako celá eurozóna?

Příklad č. 7

*„Dans l'action 3.3.2 de la synthèse 2002 intitulée "Évaluation du risque par l'encadrement", il est stipulé que la gestion du risque **est en passe de devenir** un instrument opérationnel et stratégique pour décider de la répartition des ressources financières et humaines au sein des services de la Commission.“*

1.78 Opatření 3.3.2 souhrnné zprávy za rok 2002 "Hodnocení rizika vedením" stanoví, že řízení rizika **se stane** provozním a strategickým nástrojem pro rozhodování o umístění finančních a lidských zdrojů uvnitř útvarů Komise.

Vazba *être en train de* + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="être"]"en""train""de"[tag="VER:inf"]

Tato vazba patří s počtem tisíc třicet tři výskytů k těm početněji zastoupeným a ze všech těchto příkladů jsme pro analýzu vybrali každý padesátý první. Nakonec jsme analyzovali dvacet příkladů a nejčastěji se objevoval respondent v podobě nedokonavého slovesa a to v jedenácti případech (příklad č. 1). Tři výskyty jsme zaznamenali u dvou respondentů, za prvé to byla kombinace nedokonavého slovesa s predikativním podstatným jménem (příkald č. 2) a za druhé spojení dvou sloves (příklad č. 3). Po jednom příkladu jsme našli u respondentů v podobě nedokonavého slovesa ve spojení s příslovcem „právě“ (příklad č. 4) a dokonavého slovesa s predikativním podstatným jménem (příklad č. 5).

Příklad č. 1

*„Cette nuit-là j'en rêvai, j'en rêvai les nuits suivantes et même le jour, quand je n'avais rien à faire et qu'il fallait néanmoins faire semblant de faire quelque chose, quand j'essuyais les verres qui, posés entre mes yeux et la fenêtre, me renvoyaient l'image éclatée de la grande place, de la colonne de peste et des nuages dans le ciel, même le jour je rêvais que j'étais **en train de survoler** villes, bourgades, bourgs et villages, que je puisais dans ma poche géante des pièces de monnaie à pleines poignées et que, dans le geste auguste du semeur, je les lançais sur le pavé, toujours dans le dos des passants et des badauds, rares étaient ceux qui pouvaient y résister et je les voyais presque tous se mettre aussitôt à ramasser mes sous, ils se cognaient de front comme des béliers et je les laissais à leurs querelles pour m'envoler plus loin, tout joyeux, même dans mon rêve j'avalais béatement au moment de puiser dans ma poche de nouvelles poignées de monnaie que je destinais à d'autres groupes, et ces pièces roulaient sur le pavé dans un tintamarfè de tintements.“*

A tu noc a potom ty noci další jsem snil a sníval, pak i ve dne, když nebylo co dělat, a já jsem musel dělat, jako že něco dělám, když jsem čistil sklenice a díval jsem se proti světlu a kladl jsem si sklo na oči a viděl skrz ně na druhou stranu na roztržštěné náměstí a morový sloup a nebe a na něm mračna, i za dne jsem sníval o tom, jak **lítám** nad městečky a městy a vesnicemi a městysy, jak mám nekonečně velikou kapsu a jak nabírám plné hrsti mincí a házím je na dláždění, vždycky je rozhazuji jako rozsévač obilí, vždycky ale za záda chodců nebo jen tak stojících, plné hrsti drobných a vidím, jak skoro nikdo neodolá a sbírá ty šestáky, jak jeden do druhého beraní hlavami, a jak se hádají, ale já už letím dál a dělá mi to dobře, i ze sna jsem polykal blaženě, když jsem nabíral z kapsy ty hrsti a házel je dalším a dalším skupinkám za záda, a peníze s řinkotem cinkaly a rozkuláčovaly se, a já jsem měl tu schopnost, že jsem jako včela vletěl do vagonů, do vlaků a do tramvajů a zničehonic jsem břinknul hrstí nikláků o podlahu, a jak všichni se okamžitě naklánějí a vrážejí do sebe, aby sesbírali drobné, o kterých si každý myslí a předstírá, že vypadly jen a jen jemu...

Příklad č. 2

„Je suis heureux de pouvoir prendre la parole concernant ce rapport car il me semble que l'Union européenne, dans sa façon de traiter la Turquie, est en train de commettre une erreur qui pourrait s'avérer monumentale.“

Jsem rád, že se mohu vyslovit k této zprávě, protože se mi zdá, že se Evropská unie **dopouští** ve svém přístupu k Turecku generačního, a možná kolosálního **omylu**.

Příklad č. 3

„De nombreux observateurs soulignent que, entre hésitations et difficultés, des mouvements révolutionnaires sont en train de voir le jour.“

Mnozí pozorovatelé upozorňují na to, že mezi vážavostí a problémy se **začínají rodit** revoluční hnutí.

Příklad č. 4

„Ce que tu es en train de faire à cette femme est impardonnable.“

To, co **právě děláš** té ženě, je neomluvitelné.

Příklad č. 5

„Prenons l'exemple du dollar qui est en train de dégringoler par rapport à l'euro.“

Podívejme se na americký dolar, jehož **hodnota** vůči euru v posledních dnech prudce **poklesla**.

Vazba être pour + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="être"]"pour"[tag="VER:infi"]

Tato vazba, která se vyskytuje v korpusu v počtu sto sedmdesáti jeden výskyt, byla pro naši analýzu poněkud problém. Ve velkém množství případů totiž nešlo o opisnou slovesnou vazbu, ale o spojení s předložkou *pour* vyjadřující účel. Přesto jsme vybrali devatenáct případů, které by měly odpovídat významu OSV. Nejčastějším respondentem (osm výskytů) bylo sloveso v budoucím čase (příklad č. 1). Dalšími

variantami byly například: podstatné jméno spolu s předložkou (šest výskytů, příklad č. 2), spojení modálního slovesa „chtít“ se slovesem plnovýznamovým (čtyři výskyty, příklad č. 3) nebo ustálené slovní spojení (jeden výskyt, příklad č. 4).

Příklad č. 1

„b) le comité créé conformément à l'article 43 du règlement (CE) no 515/97, dont le mandat est étendu au champ d'application de la proposition, soumet certains problèmes qui devraient être examinés, au moins aux fins de la présente proposition, si ce n'est pour saisir l'occasion de modifier une nouvelle fois le règlement (CE) no 515/97.“

b) Výbor, zřízený podle článku 43 nařízení (ES) č. 515/97, jehož úkoly se rozšiřují tak, aby obsáhl celý rozsah návrhu, s sebou nese některé problémy, které by se měly řešit, při nejmenším pro účely tohoto návrhu, pokud **nebude využito** této příležitosti k dalšímu pozměnění nařízení (ES) č. 515/97.

Příklad č. 2

„1.6 C'est pour faire face à tous les éléments susmentionnés ci-dessus que le Conseil d'Amsterdam, de juillet 1997, et le sommet consacré à l'emploi qui s'est tenu en novembre 1997 à Luxembourg ont jeté les bases de l'initiative en faveur de la croissance et de l'emploi et que le Conseil des ministres, avec ses décisions 98/347/CE [3] et 2000/819/CE [4], a posé les fondements d'un soutien organisé et continu à l'esprit d'entreprise européen, l'objectif étant, en parallèle, de créer des emplois par le biais du programme concerné.“

1.6 **V reakci** na výše uvedené skutečnosti, položilo zasedání Rady v Amsterdamu (červen 1997) a zvláštní Summit o zaměstnanosti (listopad 1997 v Luxembourgu) základy Iniciativy pro růst a zaměstnanost, zatímco Rada ministrů – s rozhodnutími 98/347/ES [3] a 2000/819/ES [4] – položila základy organizované a trvalé podpory pro evropské podnikání společně se specifickými programy pro vytváření pracovních míst.

Příklad č. 3

„Monsieur le Président, si nous intervenons dans ce débat, c'est pour attirer l'attention sur trois questions.“

Pane předsedající, v rámci našeho příspěvku k této rozpravě **bychom chtěli upozornit** na tři věci.

Příklad č. 4

„C'était pour rire, dit le garçon.“

Jen **jsem si dělal legraci**;

Vazba *être près de* + *infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="être"]"près""de"[tag="VER:infi"]

U této vazby jsme měli v korpusu k dispozici pouhých pět příkladů. Její význam „být něčemu blízko“ byl vyjádřen pěti rozdílnými způsoby. Ať už pomocí frazému „mít na krajíčku“ (příklad č. 1), nebo spojením slovesa s příslovcem „málem“ (příklad č. 2), či spojení modálního slovesa „mocht“ s plnovýznamovým slovesem (příklad č. 3). Předposlední příklad měl podobu spojení „být blízký“ a podstatného jména slovesného (příklad č. 4). Poslední příklad je slovní spojení „roznemoci se na smrt“ (příklad č. 5).

Příklad č. 1

„Elle était près de pleurer, mais ses yeux luisaient de colère.“

Měla na krajíčku, ale oči se jí blyštěly zlobou.

Příklad č. 2

„La poésie avait remplacé pour moi le mysticisme proprement dit, dans lequel j'avais été près de sombrer après ma rupture avec Kay.“

Poezie mi nahradila skutečný mysticismus, jemuž **jsem** po rozchodu s Kay **málem propadl**.

Příklad č. 3

*„Parce que j'ai lu beaucoup de livres qui racontent la guerre et ma religion est faite, si quelqu'un a été **près de percer**, c'est bien Fayolle sur la Somme, pendant l'été et l'automne 1916.“*

Přečet jsem totiž spoustu knížek, ve kterých se píše o válce, a věřím tomu, že jestli **moh** někdy někdo **prorazit** frontu, tak jedině Fayolle na Sommě v létě a na podzim 1916.“

Příklad č. 4

*„Nous n'envisageons pas de libéralisation des visas pendant la première session de cette année, mais nous croyons que d'ici la fin de cette année ou le début de l'année prochaine, les citoyens de plusieurs pays des Balkans occidentaux qui **sont près de satisfaire** aux critères ou qui les ont déjà satisfaits pourront voyager sans visa depuis certains pays des Balkans occidentaux vers l' Union européenne.“*

Nepředpokládáme, že by k vízové liberalizaci došlo ještě během prvního semestru tohoto roku, ale věříme, že do konce tohoto roku nebo od počátku příštího roku nastane situace, kdy občané řady zemí západního Balkánu, které **jsou blízke splnění** či splňují předpoklady, tzv. benchmarks, budou moci cestovat z některých zemí západního Balkánu do Evropské unie bez víz.

Příklad č. 5

*„Certain soir, l'un de ses serviteurs tomba malade et fut **près de mourir**.“*

Jeho služebník se jednou na smrt roznemohl.

Vazba être sur le point de + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="être"]"sur""le""point""de"[tag="VER:inf"]

Tato vazba, která se v korpusu vyskytuje v počtu dvě stě dvaceti tří příkladů, měla velké množství rozdílných respondentů. Po výběru každého jedenáctého příkladu jsme měli k dispozici dvacet příkladů. Nejčastěji, a to šestkrát, se objevilo sloveso v budoucím čase (příklad č. 1). Ve třech případech se objevily dvě varianty: sloveso

v budoucím čase společně s určením času („brzy“/“za chvíli“), které můžeme vidět na příkladě číslo dva a slovesně – jmenný přísudek (příklad č. 3). Dále měl respondent podobu spojení slovesa „chystat se“ s plnovýznamovým slovesem (příklad č. 4) a tuto možnost jsme našli čtyřikrát. Po dvou výskytech jsme zaznamenali u respondenta v podobě nedokonavého slovesa (příklad č. 5) a slovesa ve tvaru kondicionálu (příklad č. 6).

Příklad č. 1

„L'homme qui affirme avoir sauvé le monde est sur le point de venir ici, dans quelques heures, mais à part cela, c'est vers les gouvernements nationaux - à Paris ou Londres ou encore Washington ou Rome - que les citoyens de ces pays (qui s'entendent également dire qu'ils sont des citoyens de l'Europe) se sont tournés pour qu'ils les sauvent, pas vers cette entité plus vaste appelée l'UE.“

Člověk, který prohlašuje, že zachránil svět, sem za pár hodin **zavítá**, ale ponecháme - li to stranou, jsou to vnitrostátní vlády - v Paříži nebo v Londýně nebo ve Washingtonu nebo v Římě -, k nimž se občané těchto zemí (jimž se obvykle tvrdí, že jsou občany Evropy) obracejí, aby je zachránily, nikoli k této větší struktuře zvané EU.

Příklad č. 2

„A travers le Parti populaire européen (PPE), la droite domine également l'actuel Parlement européen - dont le mandat est sur le point de prendre fin - avec 288 eurodéputés sur un total de 785, face à 217 eurodéputés socialistes.“

Díky Evropské lidové straně (EPP), pravice také dominuje Evropskému parlamentu - jehož mandát **bude brzy končit** - z celkového počtu 785 je 288 europoslanců pravicových proti 217 socialistickým.

Příklad č. 3

„J'ai l'honneur de pouvoir vous annoncer non seulement que la Commission est sur le point de présenter l'étude demandée par le Parlement, mais aussi que nous avons déjà entamé notre travail préliminaire, car je considère ce projet comme une matière urgente, et que nous présenterons l'étude dès que possible.“

Mám to štěstí, že vám mohu sdělit, že Komise **je** nejen **připravena předložit** studii, o kterou Parlament požádal, ale že jsme již na této studii začali předběžně pracovat, jelikož považuji tento projekt za naléhavý, a že studii předložíme co nejdříve.

Příklad č. 4

„Comme la Commission européenne est sur le point de présenter sa communication concernant la réforme de la politique agricole commune (PAC), je pense que le moment est particulièrement bien choisi pour envoyer un message de solidarité et de préoccupation à ce groupe de producteurs.“

Jelikož se Evropská komise **chystá** každým dnem **předložit** své sdělení o reformě společné zemědělské politiky (SZP), domnívám se, že je příhodná doba k tomu, abychom této skupině výrobců projevíli solidaritu a zájem.

Příklad č. 5

„A ces deux explications, que la réalité s'est chargée de confirmer, s'ajoutent des signaux de plus en plus préoccupants: l'Europe est sur le point de perdre la bataille politique, celle qui décidera véritablement de son avenir.“

K těmto dvěma vysvětlením, které stvrdila realita, se přidávají další, čím dál znepokojivější signály: Evropa **prohrává** politickou bitvu, tu, která skutečně rozhodne o její budoucnosti.

Příklad č. 6

„elle avait aussi orné de gracieux monogrammes le linge de son hôte et elle était sur le point de commencer une tenture murale, quand son époux était venu mettre fin à l'idylle et à son activité.“

Jedna paní kavárničková, která žila u něho celých čtrnáct dní, než si pro ni pan manžel přijel, vyšila mu roztomilý přehoz na stůl, opatřila mu všechno spodní prádlo monogramy a **byla by** snad **dokončila** vyšívání nástěnného koberce, kdyby byl manžel nezničil tu idylu.

Vazba *rester* + *participium na -ant*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="rester"][tag="VER:ppre"]

V korpusu jsme u této vazby našli devět výskytů, avšak to byla přídavná jména a tudíž neodpovídali našim požadavkům pro tuto práci.

Vazba *s'en aller* + *participium na -ant*

Vyhledávaný CQL dotaz: "s""en"[lemma="aller"][tag="VER:ppre"]

S pouhými čtyřmi výskyty jsme u je u této vazby všechno analyzovali. Ve třech případech měl respondent podobu dokonavého slovesa (příklad č. 1). V jednom případě jsme objevili respondenta v podobě kombinace příslovce „konečně“ s nedokonavým slovesem a infinitivem plnovýznamového slovesa (příklad č. 2).

Příklad č. 1

„là, il se laissa glisser du dos de Rama, et s'en alla trottant vers un bouquet de bambous où il trouva Frère Gris.“

tam seskočil s Ramova krku a **odběhl** k bambusovému houští, kde našel Šedého Bratříka.

Příklad č. 2

„Pour l'expliquer, pour comprendre que l'éclairage se soit modifié au point de substituer à l'image d'une femme riche, puissante, emportée par sa passion jusqu' à s'asservir à celui qu'elle aime, à s'abîmer dans le chagrin quand elle le croit disparu, puis s'en aller proclamant de toutes parts qu'il a triomphé de la mort, l'image d' un être porteur de mal, ravagé par le remords, accablant son corps de sévices, il faut considérer ce qui s'est produit dans la chrétienté latine entre 1075 et 1125, cet événement capital qu'est le succès de la réforme ecclésiastique.“

K jejímu vysvětlení, k pochopení toho, že nazírání se změnilo do té míry, že obraz bohaté a mocné ženy, již její vášeň strhne až k tomu, že se otrocky oddá tomu, jehož

miluje, že propadne zármutku, když on údajně zemře, a že **konečně odchází hlásat** do všech stran, že zvítězil nad smrtí, je nahrazen obrazem bytosti, jež je nositelkou zla, zmítanou výčitkami a mořící své tělo týráním, je nutno vzít v úvahu veledůležitou událost, k níž v latinském křesťanství došlo v letech 1075 až 1125, totiž úspěch církevní reformy.

Vazba *aimer à* + *infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="aimer"]"à"[tag="VER:infi"]

Jako v předchozím případě jsme analyzovali každou druhou vazbu a díky 50 výskytům v korpusu to tedy bylo 25 příkladů. Drtivá většina příkladů (dvacet) měla respondent v češtině složený ze jmenného tvaru přídavného jména „rát(a)“ a ze zvrátneho nebo jiného plnovýznamového slovesa, což můžeme vidět na příkladě číslo 1. Pouze v několika málo případech bylo použito jiných prostředků – například spojení zvrátneho slovesa „bavit se“ a predikativního podstatného jména a to v jednom případě (příklad č. 2), nebo spojení dvou sloves (chtít věřit, neváhat se ohánět atp.) a tato varianta se vyskytovala dvakrát (příklad č. 3). Poslední respondent se skládal z příslovce (například „kdysi“) a nedokonavého slovesa – tato varianta se v analyzovaných příkladech objevila dvakrát (příklad č. 4).

Příklad č. 1

*„J'ajoute, en revanche, Monsieur le Président Schulz, que vous avez parfaitement raison sur la moralisation du capitalisme financier, sur les règles applicables aux agences de notation, sur le comportement vraiment critiquable d' un certain nombre de nos établissements financiers, et je voudrais dire quelque chose d'ailleurs: dans tous nos pays, un certain nombre de dirigeants de grandes banques **aimaient à donner** des leçons aux hommes politiques, aux femmes politiques sur la rigueur avec laquelle il convenait de conduire les affaires de l' État.“*

Naopak máte, pane Schulzi naprostou pravdu, když mluvíte o umravňování finančního kapitalismu, o pravidlech, která platí pro ratingové agentury, o skutečně

odsouzeníhodném chování některých našich finančních ústavů, a já bych ještě něco dodal: ve všech našich zemích jsme se setkávali s řediteli velkých bank, kteří **rádi poučovali** politiky o tom, jak přísně by se měly řídit státní záležitosti.

Příklad č. 2

*„Ils le faisaient comme un cheval cabré agite ses jambes de devant ou comme un homme **aime à tuer** des animaux par sport: parce que des nécessités anciennes et disparues en avaient donné l'empreinte à l'organisme.“*

Konali to tak bezmyšlenkovitě, jako stojící kůň hrabe nohou, jako **se** lovec **baví zabíjením** zvířat, prostě protože v jejich podvědomí existoval odedávna zakořeněný podobný zvyk.

Příklad č. 3

*„Un rapport que Bruxelles **aime à rappeler**.“*

A Brusel samozřejmě neváhá se poměrem jeden úředník na deset tisíc občanů **ohánět**.

Příklad č. 4

*„Le romancier André Schwarz-Bart **aimait à raconter** cette histoire: on a demandé un jour à un grand rabbin pourquoi la cigogne que l'on appelle Hassada (l'affectueuse en hébreu) parce qu'elle n'aime que les oiseaux de son espèce est classée parmi les animaux sales.“*

Spisovatel André Schwarz - Bart **kdysi vyprávěl** tento příběh:

Vazba avoir l'habitude de + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="avoir"]"l""habitude""de"[tag="VER:infi"]

Tato vazba vyjadřující obvyklý děj je ve francouzštině zřejmě jen nemnoho zastoupená vzhledem k počtu příkladů v korpusu, který byl šedesát jedna výskytů. K naší analýze jsme použili každý třetí příklad, to znamená, že jsme analyzovali dvacet příkladů a nejvíce, v počtu pěti výskytů, se objevuje respondent skládající se ze slovesně jmenného predikátu „být zvyklý“ a významového slovesa jako je tomu

i v příkladu číslo 1. Na druhém místě v četnosti používání s počtem čtyř výskytů je spojení „mít ve zvyku“ s infinitivem významového slovesa (příklad č. 2) a sloveso ve tvaru, který vyjadřuje opakování činnosti (příklad č. 3). Ve dvou dalších případech je obvyklost vyjádřena pomocí použití některých příslovcí, jako je například „obyčejně“ nebo „obvykle“ (příklad č. 4) a ve dvou případech bylo použito pouze samotného jmenného predikátu „být zvyklý“ (příklad č. 5). Po jednom výskytu jsme našli u respondentů: spojení příslovce „často“ s nedokonavým slovesem (příklad č. 6), nedokonavé sloveso (příklad č. 7) a v jednom případě nebyl respondent žádný (příklad č. 8).

Příklad č. 1

„Heureusement, j'ai l'habitude de cacher mes émotions et j'arrive d'ailleurs très bien à ne pas laisser transparaître à quel point je l'adore.“

Naštěstí **jsem zvyklá skrývat** svoje pocity a výborně se mi daří tajit, jak po něm toužím.

Příklad č. 2

„Elles fouissent la viande vive comme elles ont l'habitude de fouiller la terre, prennent d'assaut, l'un après l'autre, gésier, foie, coeur, rate et pancréas, comme autant de places fortes.“

Prohrabovali se živým masem stejně, jak **měli ve zvyku hrabat se** hlínou, krok za krokem; jako části pevnostního systému napadli vole, játra, srdce, slezinu a slinivku.

Příklad č. 3

„Lorsqu' il était enfant, il avait l'habitude de voir à l'église, dans son village, une statue de saint Jacques le Majeur sur son cheval blanc, l'épée dégainée, foulant aux pieds des personnages qui ressemblaient à ces gens.“

Jako dítě **vidal** v kostele u nich na vsi obraz svatého Jakuba Maurobijce, jak jede na svém bělouši s taseným mečem a u nohou má lidi podobné zdejší.

Příklad č. 4

*„Une étude suédoise de 2008 a montré que les opérateurs de fret aérien impliqués dans les transferts d'armes aux zones de conflit sont les mêmes opérateurs qui **ont l'habitude de transgresser** les normes de la sécurité aérienne.“*

Podle švédské studie z roku 2008 se ukázalo, že nákladní letečtí dopravci, kteří se podíleli na transferech zbraní do oblastí konfliktu, jsou současně těmi provozovateli, jež **obvykle porušují** normy pro leteckou bezpečnost.

Příklad č. 5

*„C'est pourquoi, il serait préférable de choisir l'anglais pour le commandement et l'opération au niveau local, de manière à ce que ces gens comprennent au moins que ces Européens-là sont manifestement différents de ceux qu'ils **ont l'habitude de voir**.“*

Proto jazykem určeným pro velení a operaci na místní úrovni by měla být angličtina, aby lidé poznali rozdíl mezi Evropany, na něž **jsou** už **zvyklí** a kteří právě přišli.

Příklad č. 6

*„Toutefois, la Commission est aussi coupable car elle **a l'habitude de fermer** les yeux sur la non-conformité en provenance des États membres.“*

Tím je však vinna i Komise, protože **často přivírá** oči nad nedodržováním povinností členskými státy.

Příklad č. 7

*„Monsieur le Commissaire, je voudrais vous remercier pour toutes ces informations , qui nous permettent d'évaluer la situation financière de l'Europe et des banques choses que la Commission européenne **a l'habitude de gérer** quotidiennement.“*

Vážený pane komisaři, chtěl bych vám poděkovat za tyto informace, které jsou důležité, protože představují finanční situaci v Evropě a finanční situaci bank - a těmito věcmi se Evropská komise **zabývá** každý den.

Příklad č. 8

Elle et Sylvain avaient déjà dîné, ou soupé comme ils **ont l'habitude de dire**, et ce doit être pareil sur l'île d'Oléron.

Ona a Sylvain už povečeřeli. Célestin Poux snědl sám celou omeletu a téměř všechno ostatní.

Co se týká cessativní vazby, 42,9 % respondentů odpovídalo hypotéze vycházející z doporučené literatury a 19 % odpovídalo částečně (například místo samostatného slovesa bylo sloveso s predikativním podstatným jménem. Konečně 38,1 % respondentů naší hypotéze neodpovídalo.

Vazba vyjadřující pokračování děje hypotéze z 80 % odpovídala a z 20 % odpovídala částečně – například namísto příslovce „nadále/dál“ bylo použito příslovce „stále/neustále“ nebo měl respondent podobu nedokonavého slovesa.

Dále u vazeb vyjadřujících průběh děje (i s drobnými rozdíly ve významu) se 34,7 % respondentů shodovalo s hypotézou. Dále 30,6 % z nich odpovídalo částečně, pouze s drobnou modifikací a 34,7 % respondentů hypotéze neodpovídalo.

U distributivní vazby *s'en aller + participium na -ant* 25% respondentů odpovídalo částečně a 75 % hypotéze neodpovídalo (narozdíl od hypotézy se jednalo o dokonavá slovesa).

Respondenty vazeb vyjadřujících obvyklost děje hypotéze odpovídaly z 65,1 %. Dále 16,3 % z nich odpovídalo jen částečně (například namísto spojení „mít ve zvyku něco dělat“ jsme našli „být zvyklý něco dělat“) a 18,6 % respondentů neodpovídalo hypotéze vůbec.

3.1.4. Opisy s terminativním významem a významem určujícím pořadí dějů

Terminativní opisy jako je v této práci vazba *achever de + infinitiv* a *finir de + infinitiv* mají mít nejčastěji respondenty v podobě dokonavého slovesa.

Opisy *commencer par + infinitiv* a *finir par + infinitiv* vyjadřující pořadí dějů mají nejčastěji respondenty, které jsou si navzájem protikladem – „nejdřív/napřed se něco stalo“ a „nakonec se něco stalo“.

Vazba *achever de + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="achever"]"de"[tag="VER:infi"]

Celkový počet výskytů vazby v korpusu je třicet šest a zkoumali jsme každý druhý příklad. Analyzovali jsme tedy osmnáct příkladů. Nejpočetnějším respondentem této vazby, který se vyskytoval šestkrát, bylo dokonavé sloveso (většinou s typickými předponami jako do-, za-, pře- a další) ve spojení s příslovcem (jako například jen, zcela, konečně atp.). Druhou nejčastější variantou vyskytující se čtyřikrát bylo dokonavé sloveso s podobnými předponami jako v předchozím případě, což je ukázáno v příkladě číslo 1. Třetí nejpočetnější respondent (tři výskyty) je spojení dokonavého slovesa s predikativním jménem, což ilustruje příklad číslo 2. Dalšími variantami, už méně častými, bylo samotné nedokonavé sloveso (jeden výskyt), anebo respondent v české variantě žádný nebyl (dva výskyty) jako je tomu i v příkladě číslo 3. V jednom analyzovaném příkladě byl respondent v podobě spojení nedokonavého slovesa a příslovce právě (příklad č. 4) a v posledním případě to bylo podstatné jméno s předložkou „po“ (příklad č. 5).

Příklad č. 1

*„Les huit années que Mohammad Khatami, réformateur déclaré élu en 1997, a passées à la tête du pays, **ont achevé de convaincre** le guide suprême que son autorité ne serait garantie qu'en confiant la fonction à un fondamentaliste servile comme le président actuel, Mahmoud Ahmadinejad.“*

Prezidentské působení Muhammada Chátamího, otevřeného reformisty, který byl od roku 1997 v úřadu osm let, **přesvědčilo** Nejvyššího vůdce, že jeho autorita bude zajištěna, jedině bude-li prezidentský úřad zastávat servilní fundamentalista, jak je tomu v případě současného prezidenta Mahmúda Ahmadínedžáda .

Příklad č. 2

„*Puis le médecin **acheva de remplir** le formulaire de la Sécurité sociale, étrangement silencieux.*“

Potom doktor podivně mlčenlivě **dokončil vyplňování** formuláře pro zdravotní pojišťovnu.

Příklad č. 3

„*À cette époque, pour **achever de m'instruire**, mon père prit à gages un Français, M. Beaupré, qu'on fit venir de Moscou avec la provision annuelle de vin et d'huile de Provence.*“

V té době mi tatínek vzal Francouze, pana Beaupré, kterého pro mne objednali z Moskvy spolu s roční zásobou vína a provensálského oleje, jeho příchod nenašel vůbec zalíbení v očích Saveljičových.

Příklad č. 4

„*Les deux autres étaient restés près d'un des leurs qui **achevait de mourir**, n'importe quoi dans le ventre, des éclats de feu, des éclats de soleil, des éclats.*“

Další dva zůstali u kamaráda, který **právě umíral**, měl bůhvíco v břiše, ohnivé záblesky, sluneční záblesky, záblesky.

Příklad č. 5

„*En **achevant de débiter** ce galimatias, Bengalski joignit les mains et les agita d'un air engageant vers la fente du rideau, à la suite de quoi les deux pans de celui-ci s'écartèrent lentement avec un léger bourdonnement.*“

Po tomhle **výlevu** Bengálský sepjatýma rukama přátelsky zamával do skuliny a opona se s tichým šelestem otevřela.

Vazba finir de + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="finir"]"de"[tag="VER:infi"]

U této vazby jsme v korpusu našli celkem sto devět výskytů a z nich jsme k analýze použili každý šestý. Nakonec jsme měli k dispozici osmnáct příkladů. Nejčastěji v počtu deseti výskytů jsme našli respondent v podobě dokonavého slovesa (příklad č. 1). Druhou nejčastější variantou byl respondent v podobě slovesně – jmenného přísudku (většinou spojení slovesa s predikativním podstatným jménem; příklad č. 2), který se objevoval šestkrát. Po jednom výskytu jsme zaznamenali u respondentů: spojení dvou sloves (příklad č. 3) a spojení příslovce „ještě“ se slovesem v záporném tvaru (příklad č. 4).

Příklad č. 1

*„Je suis bien d'accord avec vous - répondit la marionnette qui se tordait de rire - Enfin, quand ils eurent **fini de manger** toute cette chair de baudet qui m'enrobait de la tête aux pieds, les poissons arrivèrent naturellement au squelette.“*

"Souhlasím s vámi," odpověděl panáček se smíchem. "A ještě byste měl vědět, že když mi ryby **sežraly** celou tu oslí slupku, která mě zahalovala od hlavy až k patě, prokousaly se, to dá rozum, až na kost... nebo lépe řečeno na dřevo, protože jak vidíte, já jsem z hodně tvrdého dřeva.

Příklad č. 2

*„Pendant ce temps, Koroviev et Azazello - Koroviev n'était plus en frac, mais avait repris sa tenue habituelle - **finissaient de déjeuner** dans la salle à manger.“*

Zatím Azazelo a Korovjev seděli v jídelně a **dojídali snídani**.

Příklad č. 3

*„Il s'est finalement avéré que la faute revenait aux sociétés de crédit qui, une fois qu'elles ont eu **fini de jouer** avec le Nasdaq et que les bulles du marché immobilier ont éclaté, ont porté leur attention sur la dette gouvernementale et sur les prix des denrées alimentaires de base à des fins de spéculation.“*

Nakonec se ukázalo, že na vině jsou úvěrové společnosti, které poté, co **přestaly hrát** na Nasdaqu a praskla bublina na trhu s nemovitostmi, obrátily pozornost na vládní dluhopisy a ceny za základní potraviny - za účelem spekulace.

Příklad č. 4

*„Je demande pardon à Votre Majesté, commença -t-il, de me présenter ainsi, mais je n'avais pas tout à fait **fini de prendre** mon thé lorsqu'on est venu me chercher.“*

*„Prosím Vaše Veličenstvo za prominutí, že si to nesu s sebou, ale když mě předvolali, **ještě jsem neposvačil**.“*

Vazba *commencer par* + *infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="commencer"]"par"[tag="VER:inf"]

Tato vazba vyjadřující pořadí děje je rovněž používána často a pro analýzu jsme z devíti set deseti příkladů, které jsme měli k dispozici, vybrali každý čtyřicátý pátý. V těchto fvaceti příkladech jsme se nejčastěji (jedenáctkrát) mohli setkat s respondenty složenými z příslovce („nejdřív / nejprve / úvodem“ atp.) a plnovýznamového slovesa (příklad č. 1). Další respondenty jsou velice podobné předchozí vazbě. I zde můžeme často vidět spojení fázového slovesa „začít“ a plnovýznamového slovesa, které se stejně objevilo třikrát (příklad č. 2) a tato kombinace bývala doplněna ještě o příslovce, jako je „nejdřív“ nebo „nejprve“. Další respondent se stejným počtem příkladů jako ten předchozí se skládá opět ze stejného fázového slovesa „začít“ a z predikativního podstatného jména (příklad č. 3). V dalších dvou případech se objevilo spojení nestabilizované předložky „počínaje“ a podstatného jména v sedmém pádě (příklad č. 4). V jednom případě se jako respondent objevilo dokonavé sloveso (příklad č. 5).

Příklad č. 1

*„Il **commence par attaquer** et pose des questions ensuite.“*

Nejdřív zaútočí, a teprve pak se ptá - tak třeba ty jeho popelnice...

Příklad č. 2

Frodon et Sam **commencèrent par frapper** sur le tronc contre lequel Pippin s'était appuyé.

Frodo a Sam **začali nejdřív tlouci** do kmene v místech, kde ležel Pipin.

Příklad č. 3

*„Ne pourrait-on **commencer par voter** sur les rapports qui ne demandent pas de votes nominaux, s' il-vous-plaît, pour avancer la session?“*

Možná bychom mohli **začít hlasováním** o zprávách, které nevyžadují hlasování podle jmen, pokud vám to nevádí, tak, abychom mohli pokračovat ve schůzi?

Příklad č. 4

*„Mais nous devons aussi nous intéresser aux causes de ces violences en **commençant par déconstruire** les stéréotypes de genre dont les hommes et les femmes sont victimes, y compris dès le plus jeune âge.“*

Také bychom se měli zaměřovat na příčiny tohoto druhu násilí **počínaje zkoumáním** genderových stereotypů, jejichž oběťmi jsou ženy i muži, a to již od velmi raného věku.

Příklad č. 5

*„En tant que membre de la commission du marché intérieur et de la protection des consommateurs, j'ai beaucoup oeuvré à la protection de l' approvisionnement énergétique des consommateurs , mais vous devez comprendre qu'il est plus important de **commencer par garantir** l'énergie.“*

Jako členka Výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů jsem věnovala hodně práce ochraně energetických dodávek pro spotřebitele, ale pochopte, prosím, že důležitější je **zabezpečit** samotné dodávky energie.

Vazba finir par + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="finir"]"par"[tag="VER:infi"]

U této vazby jsme zaznamenali podstatně více výskytů než u vazby předchozí a to jeden tisíc třicet sedm výskytů. Z nich jsme k naší analýze vybrali každý padesátý a v konečné fázi jsme zkoumali dvacet příkladů. Varianta, která se s počtem osmi výskytů objevila nejčastěji, je spojení příslovce „konečně“ nebo „nakonec“ s plnovýznamovým slovesem (příklad č. 1). Druhým nejčastějším respondentem byl slovesně – jmenný přísudek, nejčastěji to bylo spojení slovesa s predikativním podstatným jménem (příklad č. 2). Ve třech případech se objevil respondent v podobě dokonavého slovesa (příklad č. 3). Po dvou výskytech jsme našli u spojení výrazu „v konečném důsledku“ se slovesem (příklad č. 4) a u spojení dvou sloves, z nichž jedno je fázové (příklad č. 5). Poslední variantou, kterou jsme našli je respondent v podobě nedokonavého slovesa (příklad č. 6).

Příklad č. 1

*„Mais Cleitos, non moins ivre, refuse de s'éloigner et provoque Alexandre, qui **finit par attraper** sa longue sarisse et la plonge dans le corps de son ami, qui s'écroule, mort.“*

Ale Kleitos, neméně opilý, nechtěl odejít a provokoval Alexandra, jenž **nakonec uchopil** dlouhou sarissu a zabodl ji do těla příteli, jenž se skácel mrtev k zemi.

Příklad č. 2

*„Côté sceptiques, Richard Lindzen, professeur au MIT, a **fini par claquer** la porte du GIEC après avoir estimé que ses objections sur les rétroactions climatiques n'étaient pas entendues.“*

Na straně skeptiků stojí Richard Lindzen, profesor na MIT, který v IPCC **bouchl dveřmi** po zjištění, že jeho námitky týkající se zpětného působení klimatu nebyly vyslyšeny.

Příklad č. 3

*„Faites pas le con, répondit Vanek, y a le temps, de toute façon je pense que M. le lieutenant **finira par s'habituer** à Baloun, il lui bouffera encore quelque chose de -ci de-là, mais ça lui passera dès qu'on sera au front.“*

"Mějte fištrón," odpověděl Vaněk," na všechno je dost času, ostatně já myslím, že **si** pan obrlajtnant na Balouna **zvykne**, tu a tam mu něco ještě sežere a pak ho to taky pustí, až budu v poli.

Příklad č. 4

„*Quatrième paradoxe: ce sauvetage va **finir par couler** le pays.*“

Čtvrtým paradoxem je, že finanční pomoc **v konečném důsledku** zemi **duší**.

Příklad č. 5

„*À la suite de cela, le droit international **finit par reconnaître** un “droit de protection” contre les mesures gouvernementales arbitraires et les crimes des États contre leurs propres populations, même si sa mise en application demeure assez incertaine.*“

Mezinárodní právo vlastně **začalo uznávat** „právo na ochranu“ proti svévoli vlády a zločinům státu vůči vlastním obyvatelům, třebaže jeho vymáhání zůstává značně nejisté.

Příklad č. 6

„*Mesdames et Messieurs, en tentant de façonner un point de vue universel, le rapport a **fini par être** partial et déséquilibré.*“

Dámy a pánové, snaha o vytvoření univerzálního stanoviska nakonec vedla k tomu, že zpráva **je** jednostranná a nevyvážená.

U námi zkoumaných terminativních opisů 38,6 % respondentů odpovídalo hypotéze stanovené na základě informací z použité literatury. Dále 30,6 % z respondentů odpovídá hypotéze částečně, například je u respondentu navíc příslovce nebo predikativní podstatné jméno či druhé sloveso.

U opisů vyjadřující pořadí dějů jich 52,5 % odpovídalo naší původní hypotéze a 22,5 % respondentů odpovídalo částečně, například je na místě příslovce fázové sloveso. Konečně 25 % zkoumaných respondentů hypotéze neodpovídá.

3.1.5. Opisy vyjadřující téměř uskutečněný děj nebo zmeškanou možnost

Velmi podobné si jsou opisy *faillir + infinitiv* a *manquer de + infinitiv* s českým respondentem „málem něco udělat“. Trochu odlišná je vazba *risquer de + infinitiv*, která vyjadřuje děj, který se může uskutečnit (možnost) a jeho respondent mívá podobu „asi se něco stane“.

Vazba *faillir + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="faillir"][tag="VER:infi"]

Při sto osmdesáti výskytech této vazby v korpusu jsme analyzovali každý devátý z nich a měli jsme tím pádem k dispozici dvacet příkladů. Nejčastěji, a to ve čtrnácti případech měl respondent podobu spojení příslovce „málem“ s dokonavým slovesem (příklad č. 1). Ve čtyřech případech bylo namísto příslovce „málem“ použito jiné příslovce – „téměř“ nebo „skoro“ (příklad č. 2). Jako poslední varianta respondentu bylo spojení příslovce „div“ se slovesem v záporu (příklad č. 3).

Příklad č. 1

„Le XXe siècle, qui se vante d'avoir libéré la sexualité et aime se moquer des sentiments romantiques, n'a su donner à la notion d'amour aucun sens nouveau (c'est un des naufrages de ce siècle) de sorte qu'un jeune Européen, lorsqu'il prononce mentalement ce grand mot, se trouve ramené sur les ailes de l'enchantement, qu'il le veuille ou non, au point exact où Werther a vécu son amour pour Lotte et où Dominique a failli tomber de cheval.“

Dvacáté století, které se vychloubá, že osvobodilo mravy, a rádo by se vysmívalo romantickým citům, nebylo s to dát pojmu láska žádný nový obsah (v tom je jedno z jeho ztroskotání), takže mladý Evropan, když v duchu vysloví to velké slovo, vrací se na křídlech nadšení, ať chce nebo nechce, přesně tam, kde prožíval svou lásku k Lottě Werther a kde Dominik **málem spadl** z koně.

Příklad č. 2

*„J'ai **failli oublier** de dire que le commandant, absolument saturé des plats de viande quotidiens, avait la nostalgie de galettes à la crème de pruneaux, de crêpes fourrées de fromage blanc, et le grand couturier millionnaire Barta en profita pour suggérer que son épouse pourrait peut-être rester à demeure comme cuisinière-pâtissière... ce fut donc la première présence féminine et peu après, trois autres épouses vinrent en renfort nous faire passer notre indigestion de viande, depuis qu'on avait relâché les millionnaires possédant la double nationalité autrichienne ou française, une dizaine de cellules se trouvaient vacantes, ce qui donna aussitôt à certains millionnaires l'idée de les louer une fois par semaine pour des visites féminines car, disaient-ils, il était inhumain de priver des hommes mariés de la présence de leur femme légitime.“*

A taky **jsem skoro zapomenul** říci, jak velitel byl tak přejedený masa, že se mu zastesklo po bramborových plackách, a pak zase po lívancích se švestkovými povidly a strouhaným sýrem a polítych kyselou smetanou. A milionář krejčí Bárta zrovna měl návštěvu a tak navrhl veliteli, že jeho manželka je ze selského, tak aby tam byla na tyhle moučníky jako kuchařka... a tak se tady objevila první ženská, a že jsme byli přejedení masem, tak ještě tři manželky přišly do kriminálu, tři milionářky a paní Bártová jako hlavní moučníkářka, a od té doby, kdy byli propuštěni milionáři, kteří dokázali, že mají rakouskou a francouzskou příslušnost, a bylo deset cel volných, tak přišli milionáři na to, že by se mohly ty cely pronajímat pro manželky, které by mohly jednou týdně jezdit za milionáři na návštěvu, protože není humánní, když je někdo ženatý, aby mu byla odepírána zákonná žena.

Příklad č. 3

*„Dobby! s'écria Harry en reculant si violemment qu'il **faillit tomber** du lit.“*

"Dobby!" vyjekl Harry a odtáhl se od skřítky, **div** že přitom **nespadl** z postele.

Vazba *manquer (de) + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="manquer"][tag="VER:infi"]

[lemma="manquer"]"de"[tag="VER:infi"]

U této vazby byla naše analýze poněkud problematičtější. V korpusu jsme sice našli sto deset příkladů, ale pro naši práci bylo možné použít pouze deset příkladů, které vyhovovaly našim požadavkům. Zbytek výskytů byl buď v záporném tvaru (které použijeme přímo při analýze negatiní vazby) anebo nebyly přímo ve významu opisné slovesné vazby, ale v původním významu slovesa *manquer*. Ze zmíněných deseti případů se nejčastěji (sedmkrát) vyskytoval respondent v podobě spojení příslovce „málem“ s dokonavým slovesem (příklad č. 1). Po jednom výskytu pak měly hned tři varianty: příslovce „div“ se slovesem v záporu (příklad č. 2), sloveso v podmiňovacím způsobu (příklad č. 3) a spojení příslovce „málem“ s fázovým slovesem a s dalším plnovýznamovým slovesem v infinitivu (příklad č. 4).

Příklad č. 1

„-*La Marque des Ténèbres! haleta -t-il en **manquant de trébucher** sur le corps inerte de Winky.*“

"To je přece Znamení zla!" zasupěl a **málem šlápl** na Winky, když se tázavě otáčel ke svým kolegům.

Příklad č. 2

„*Je **manquai de devenir** fou à la lecture de cette lettre.*“

Když jsem ten dopis přečetl, **div jsem se nezbláznil**.

Příklad č. 3

„*Lorsque j'étais économiste en chef sous la présidence de Wolfensohn, j'affirmais que **manquer d'enrayer** la corruption risquait de nuire aux objectifs de croissance et de réduction de la pauvreté.*“

Jako hlavní ekonom Světové banky za Wolfensohna jsem argumentoval, že **nebude - li se řešit** korupce, riskujeme podryvání jak růstu, tak zmírňování chudoby.

Příklad č. 4

„*J' ai **manqué gueuler** tellement ça m'excitait.*“

Vzrušovalo mě to tak, že **jsem málem začal řvát**.

Vazba *risquer de + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="risquer"]"de"[tag="VER:infi"]

Z celkového počtu výskytů tisíc čtyři sta devadesát dva jsme vybrali každý sedmdesátý první příklad. Pětkrát se v konečných jednadvaceti příkladech vyskytnul respondent v podobě slovesně – jmenného predikátu (příklad č. 1). Ve čtyřech případech se objevilo sloveso v podmiňovacím způsobu (příklad č. 2). Po třech výskytech jsme našli u respondentů: dokonavé sloveso (příklad č. 3), sloveso ve tvaru budoucího času (příklad č. 4) a spojení podstatného jména „riziko“ s jiným podstatným jménem (příklad č. 5). Po jednom výskytu bylo u respondentů: spojení modálního slovesa „moci“ s infinitivem (příklad č. 6), podstatné jméno (příklad č. 7) a sloveso „riskovat“ s modálním slovesem „muset“ v budoucím čase (příklad č. 8).

Příklad č. 1

*„Et si les cours poursuivent leur hausse, ces foyers **risquent de perdre** à leur tour leurs propriétés.“*

A jelikož kurzové změny jejich výši stále zvyšují, **ztráta** bydlení **hrozí** i těmto rodinám.

Příklad č. 2

*„On peut bien dire aux Américains et aux Européens qu'ils doivent se réjouir de l'abondance de biens et de crédits bon marché que les échanges commerciaux avec l'Asie ont permis, mais tout ce qui semble inquiéter leurs représentants politiques reste la perte d'emploi que **risque de subir** le fermier ou l'ouvrier textile.“*

Můžete Američanům a Evropanům říkat, že by se měli radovat nad nekonečným levného zboží a laciným úvěrováním, jež nám obchod s Asií přináší. Všichni jejich politici jsou však rozrušeni tím, že nějaký zemědělský nebo textilní dělník **by mohl přijít** o práci.

Příklad č. 3

*„Je tiens à souligner que nous souhaitons utiliser nos rapports pour envoyer un signal clair à ces trois pays également , même si la discussion générale **risque de diluer** quelque peu nos messages.“*

Chci zdůraznit, že si přejeme, aby naše zprávy rovněž vyslaly těmto třem zemím jasný signál - i když všeobecná rozprava pravděpodobně naše vzkazy do určité míry **oslabí** -, že se v tomto procesu nadále plně angažujeme, ale existují určité oblasti, jimž se nelze vyhnout a v nichž tyto tři země musí jednat.

Příklad č. 4

*„Au contraire, si on le laisse à lui-même, un monde non-polaire **risque de devenir de plus en plus désordonné au fil du temps.**“*

Právě naopak ponecháme - li jej sobě samotnému, nepolární svět **bude** časem **nabývat** na chaotičnosti.

Příklad č. 5

*„Faut-il **risquer de déstabiliser** la jeune démocratie yougoslave pour un procès que le gouvernement yougoslave est de toute évidence capable de mener à bien lui-même?“*

Opravdu stojí konání soudního procesu, který je podle všech signálů jugoslávská vláda schopna uskutečnit, za **riziko destabilizace** mladé jugoslávské demokracie?

Příklad č. 6

*„Certaines des propositions de Bâle **risquent de causer des dommages importants** aux modèles efficaces de crédit hypothécaire en Europe, y compris au modèle danois.“*

Některé návrhy pro rámec Basilej **mohou** značným způsobem **poškodit** účinné modely hypotečních úvěrů v Evropě, včetně dánského.

Příklad č. 7

*„Lorsqu'un ressortissant ou une compagnie maritime d'un État membre tels qu'ils sont définis à l'article 1er paragraphes 1 et 2 connaît ou **risque de connaître** une situation où il ne lui est pas effectivement possible de participer aux trafics vers un pays tiers*

déterminé et en provenance de celui-ci, l'État membre concerné en informe le plus rapidement possible les autres États membres et la Commission.“

1. Nacházejí - li se státní příslušníci členských států nebo společnosti námořní dopravy vymezení v čl. 1 odst. 1 a 2 v situaci nebo v **nebezpečí** situace, v níž nemají účinnou příležitost ucházet se o nákladní plavbu do určité třetí země a z ní, uvědomí o tom dotýčný členský stát co nejdříve ostatní členské státy a Komisi.

Příklad č. 8

*„Si nous tentons d'économiser de l'argent aujourd'hui, nous **risquons de devoir** en dépenser beaucoup plus à l'avenir.*“

Pokusíme-li se ušetřit peníze dnes, **riskujeme, že** v budoucnu **budeme muset** vynaložit daleko více.

Po analýze jsme zjistili, že 70 % respondentů dvou prvních vazeb se stejným významem odpovídá hypotéze stanovené na základě informací z použité literatury. Téměř odpovídalo 16,7 % respondentů a 13,3 % z nich neodpovídalo.

U vazby *risquer de +infinitiv* jsme nenašli respondenty přímo odpovídající naší hypotéze, ale částečně odpovídalo 38,1 % z nich. 61,9 % respondentů neodpovídalo vůbec.

3.1.6. Opisy vyjadřující marnost činnosti

Respondent vazby *avoir beau + infinitiv* má nejčastěji tvar „marně se o něco snažit/marně něco dělat“.

Vazba *avoir beau + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="avoir"]"beau"[tag="VER:inf"]

U této vazby vyjadřující marnost nějaké činnosti, jsme analyzovali každý sedmý příklad ze sto třiceti devíti výskytů tzn. 19 příkladů respondentů. Nejznámější

respondent této vazby v češtině – spojení příslovce „marně“ a významového slovesa (příklad č. 1) – však nebyl respondent nejčastější, byl až na druhém místě a vyskytoval se pětkrát. Nejvíce příkladů obsahovalo spojení přípustkové předložky (ačkoliv, i když, jakkoli..) se slovesem ve vedlejší větě přípustkové (příklad č. 2), který jsme našli osmkrát. Dalšími respondenty bylo například spojení příslovce „nadarmo“ se slovesem (dva výskyty; příklad č. 3) či použití předložky „navzdory“ s podstatným jménem (příklad č. 4) v počtu dvou výskytů. V dalších dvou případech bylo použito přídavného jména „marný“ (příklad č. 5).

Příklad č. 1

„Il avait beau répéter que les programmes avaient été manifestement conçus par des boeufs pour des veaux, que convoquer le public pour lui faire applaudir les propos les plus insignifiants était une marque de mépris, que la diffusion de rires enregistrés en ponctuation des temps forts d' une fiction était le degré zéro de la pensée, que l' esprit des jeux était une insulte à leur intelligence, que l' intégralité du texte du journal télévisé tenait en deux colonnes d' un quotidien et en disait deux fois moins, que la seule vertu de cette boîte était d' exprimer en réduction toute la vulgarité du monde, rien n' y faisait.“

Marně opakoval, že programy zjevně sestavují volové pro telata, že zvat si publikum, aby aplaudovalo při nejnesmyslnějších blbinách, jen svědčí o pohrdání divákem, že pouštění předem nahraného smíchu kvůli zdůraznění silných míst ukazuje na nultý stupeň myšlení, že duchaplnost her je urážkou jejich inteligence, že televizní zprávy tvoří dva sloupky z nějakého deníku a ještě toho řeknou o polovinu méně a že jediný přínos téhle bedny spočívá v tom, že zkráceně vyjadřuje veškerou vulgárnost světa. Stejně nic nezmohl.

Příklad č. 2

„Les coquins ont eu beau fouiller partout, j' ai pu le leur souffler.“

I když tamti darebáci **prohledali** všechno, přece se mi podařilo něco skrýt."

Příklad č. 3

„Elle a beau avoir la citoyenneté allemande, quand elle parle de l'Europe, elle dit toujours" les Européens" et pas" nous, Européens".“

Nadarmo má německé občanství - když mluví o Evropě, říká vždy "Evropané" a ne "my Evropané".

Příklad č. 4

Le Premier ministre turc a beau critiquer l'UE, il est évident que l'avenir de son pays passe par l'Union, assure un chroniqueur du Guardian.

Navzdory nedávné **kritice** tureckého lídra na adresu EU je jasné, že budoucnost země leží uvnitř Unie, ujistí uje redaktor listu Guardian.

Příklad č. 5

„Herr Frucht, qu'était pas Sisyphe, avait beau jurer «Teufel!»“

Herr Frucht nebyl žádný Sisyfos, ale stejně to **měl marný** s tím svým "Teufel!"

U této vazby jsme zjistili, že pouze 26,3 % respondentů odpovídá stanovené hypotéze, zatímco 21,1 % odpovídá pouze částečně (například místo příslovce „marný“ je ve vazbě příslovce „nadarmo“ anebo je na jeho místě přídavné jméno „marný“). Nejvíce respondentů – 52,6 % neodpovídá hypotéze.

3.1.7. Negativní opisy

U těchto opisů jsou dvě významové skupiny, a to vazby vyjadřující kontinuitu děje, jeho nepřerušené opakování (*n'arrêter pas + infinitiv, ne (pas) cesser de + infinitiv, ne faire que + infinitiv* a *n'en finir plus de + infinitiv*). Respondent by měl v češtině nejčastěji mít podobu spojení „neustále něco dělat“ nebo podobu nedokonavého slovesa. Druhou skupinou negativních vazeb jsou ty, co vyjadřují zesílenou asertoričnost a respondent má mít podobu spojení „jistě/nepochybně/určitě se něco stane“ nebo nedokonavého slovesa.

Vazba *n'arrêter pas* + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: "n"[lemma="arrêter"]"pas"[tag="VER:infi"]

Ani u této vazby jsme v korpusu nenašli žádný příklad.

Vazba *ne (pas) cesser de* + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: "ne"[lemma="cesser"]"de"[tag="VER:infi"]

U této vazby jsme v korpusu našli tři sta pět případů, z nichž jsme zkoumali každý patnáctý, abychom měli k dispozici dvacet příkladů. Desetkrát se objevil respondent v podobě spojení příslovce „stále“ nebo „neustále“ s nedokonavým slovesem (příklad č. 1). Ve třech případech jsme našli nedokonavé sloveso (příklad č. 2) a po dvou příkladech měly varianty: příslovce „opakovaně“ s nedokonavým slovesem (příklad č. 3) a sloveso „nepřestávat“ s infinitivem plnovýznamového slovesa (příklad č. 4). Po jednom příkladě jsme při analýze našli hned u třech variant: za prvé to je spojení modálního slovesa „muset“ s infinitivem plnovýznamového slovesa (příklad č. 5), za druhé spojení příslovce „stále“ tentokrát se slovesně – jmenným přísudkem (příklad č. 6) a na posledním místě je třeba zmínit frazém „kupovat jednu za druhou“ (příklad č. 7).

Příklad č. 1

*„Le nombre d'applications possible **ne cesse de croître**, notamment dans les secteurs suivants: la santé, les technologies de l'information, les sciences des matériaux, l'industrie manufacturière, l'énergie, la sécurité, les sciences aérospatiales, l'optique, l'acoustique, la chimie, l'alimentation, l'environnement“.*

Počet aplikací nanotechnologie **stále roste**, uvedme alespoň několik málo oblastí: zdraví/zdravotnictví, informační technologie, věda o materiálech, výroba (zpracování materiálů), energetika, bezpečnost, lety do vesmíru, optika, akustika, chemické látky, potraviny a ochrana životního prostředí.

Příklad č. 2

*„En outre, elles continuent de spéculer, bien que nous **ne cessions de dire** depuis longtemps qu'il faut faire quelque chose.“*

Kromě toho spekulují pořád, přestože již dlouho **prohlašujeme**, že je nutno s tím něco dělat.

Příklad č. 3

*„Grâce aux systèmes d'information et aux efforts d'Europol et d'Interpol, la chasse aux criminels et aux personnes en fuite fonctionne raisonnablement bien, mais nous **ne cessons de rencontrer** des problèmes à l'heure d'appliquer les sanctions décidées par les tribunaux.“*

Díky informačním systémům a práci Europolu a Interpolu jakžtakž funguje pátrání po obviněných a po uprchlých zločincích. **Opakovaně se však setkáváme** s problémy při vymáhání nápravných opatření nařizovaných jako součást trestu soudem.

Příklad č. 4

*„Alors qu'il étudiait aux Arts Décoratifs, mon frère revint un jour dans un curieux état: l'une de ses mains était bandée; sa face était rouge et hilare; en proie à une étrange surexcitation, il **ne cessait de chanter**:“*

Když potom bratr studoval na Uměleckoprůmyslové škole, vrátil se jednou domů v podivném stavu: jednu ruku měl zavázanou, obličej červený a rozjařený, byl jako v extázi a **nepřestával si prozpěvovat**:

Příklad č. 5

*„Mais pourquoi t'ennuyer avec de telles sottises, je suis terriblement ingrate, Kitty, je le sais, mais souvent la tête m'en tourne lorsque je me fais trop gronder et qu'en plus je **ne cesse de penser** à toutes ces choses sinistres!“*

Ale proč tě obtěžuji takovými hloupostmi? Jsem strašně nevděčná, Kitty, já to vím. Ale je mi často zle, když se toho na mne tolik nahrne a k tomu ještě **musím myslet** na všechno ty ostatní hrůzy!

Příklad č. 6

*„De quelle lumière, de quelle victoire et de quelle présence ta tête d'os peut-elle évoquer le nom? Te voilà sans bras, sans jambe, sans bouche et sans regard, et ton discours **ne cesse de proliférer!**“*

Jaké světlo, jaké vítězství a jaká přítomnost může tvé lebce vrátit jméno? Jsi bez paží, bez nohou, úst a očí, a přitom tvůj projev **je stále mohutnější!**

Příklad č. 7

*„Il devint rapidement copain avec un jeune homme à lunettes qu'il **ne cessait de régaler** de verres de gnôle.“*

Hned se tam skamarádil s jakýmsi obryleným mladíkem, kterému **kupoval jednu** kořalku **za druhou** a neustále přitom vyzvídal, jestli náhodou neumí anglicky a jak se anglicky řekne: „Lidé, bděte!“, protože dědeček komunista byl pro vývoz revoluce do všech zemí světa, a to okamžitě.

Vazba *ne faire que* + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: "ne"[lemma="faire"]"que"[tag="VER:infi"]

U této vazby jsme v korpusu našli šest set šedesát jedna výkytů a z nich jsme vybrali každý třicátý třetí, abychom měli k dispozici dvacet příkladů. V jedenácti případech měl respondent podobu spojení příslovce jako je „jen“, „jedině“ nebo „pouze“ s nedokonavým slovesem (příklad č. 1). Druhým nejčastějším respondentem bylo s počtem sedmi výskyty nedokonavé sloveso (příklad č. 2). Po jednom výskytu jsme našli u variant: příslovce „teprve“ a dokonavým slovesem v budoucím čase (příklad č. 3) a spojení příslovce „ještě“ s nedokonavým slovesem (příklad č. 4).

Příklad č. 1

*„Les expulsions **ne font que grossir** le nombre des sans abri et celui des maisons vides.“*

Nucené vystěhovávání **pouze vytváří** více lidí bez domova a více prázdných domů.

Příklad č. 2

„-*Je ne fais que remplir mon devoir au service de l'Empereur, dit -il.*“

"**Plním** jen svou povinnost, kterou mi ukládá služba caesarovi."

Příklad č. 3

„*Attendez-vous à des référendums, et la fête ne fait que commencer.*“

Očekávejte referenda a pak **teprve vypukne** ten správný ohňostroj.

Příklad č. 4

„*Sinon, le sombre tableau d'aujourd'hui ne fera que s'aggraver.*“

Jinak **se** dnešní chmurný obrázek **ještě zhorší**.

Vazba *N'en finir plus de* + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: "n""en"[lemma="finir"]"plus""de"[tag="VER:infi"]

Pro tuto vazbu jsme v korpusu nenašli žádné příklady.

Vazba *ne pas laisser* + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: "ne"[lemma="laisser"]"pas"[tag="VER:infi"]

"ne"[lemma="laisser"]"[tag="VER:infi"]

Se třiceti výskyty patří tato vazba k těm méně užívaným a pro naši analýzu jsme vybrali každý druhý případ. Z konečných patnácti příkladů mělo devět podobu nedokonavého slovesa (příklad č. 1). V dalších dvou případech měl respondent podobu spojení modálního slovesa („smět“ nebo „dát si“) s infinitivem plnovýznamového slovesa (příklad č. 2). Po dvou výskytech jsme zaznamenali i u respondenta v podobě přídavného jména (příklad č. 3) a dokonavého slovesa (příklad č. 4).

Příklad č. 1

*„Ils **ne laissent pas entrer** les voitures officielles.“*

Nepouští dovnitř oficiální úřední auta.

Příklad č. 2

*„Le Conseil doit confier un mandat fort aux négociateurs à l'approche de Copenhague pour que nous **ne laissions pas échapper** cette opportunité, qui est également une opportunité économique.“*

Rada potřebuje silný mandát pro vyjednávání před Kodaní, proto **nesmíme** tuto příležitost, která je také ekonomická, **propást**.

Příklad č. 3

*„Vu le nombre d'orphelins attendant d'être adoptés, surtout à l'Est, et les millions d'enfants qu'on **ne laisse pas naître** en Europe, une interdiction stricte sur l'adoption d'enfants non européens aurait un impact fort à l'encontre de la traite des enfants, comme l'auraient l'introduction d'un registre des délinquants sexuels à l'échelle européenne et des sanctions plus lourdes en cas d'activité sexuelle avec des enfants ou de possession de matériel pornographique mettant en scène des enfants.“*

Vzhledem k tomu, že na adopci čeká nesmírné množství sirotků, zejména na východě, a miliony **nenarozených** dětí v Evropě, by přísný zákaz adopcí neevropských dětí znamenal razantní krok proti obchodu s dětmi, a totéž se týká zavedení celoevropského rejstříku pachatelů sexuální trestné činnosti a vyšších postihů za sexuální aktivity s dětmi i za držení dětské pornografie.

Příklad č. 4

*„b) qu'une évaluation effectuée sur la base des connaissances scientifiques et techniques disponibles **ne laisse pas prévoir** d'effet préjudiciable, immédiat ou différé, sur les eaux souterraines, sur le sol ou sur l'atmosphère;“*

b) posouzení provedené na základě dostupných vědeckotechnických poznatků **neprokáže** okamžité ani pozdější škodlivé účinky na podzemní vody, půdu ani ovzduší;

Vazba *ne pas manquer* + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: "ne"[lemma="manquer"]"pas"[tag="VER:infi"]

U této vazby jsme v korpusu našli pouhých čtrnáct příkladů a analyzovali jsme je všechny. Nejčastěji, a to pětkrát, se vyskytoval respondent v podobě spojení příslovce „jistě“/„nepochybně“/„nutně“ se slovesem (příklad č. 1) nebo v jednom případě z nich s přídavným jménem. Ve třech případech jsme našli dokonavé sloveso (příklad č. 2) a po dvou výskytech bylo u respondentů v podobě spojení podstatného jména s přídavným (příklad č. 3) a nedokonavého slovesa v budoucím čase (příklad č. 4).

Příklad č. 1

„-*Oh, tu nemanqueras pas d'arriver quelque part, si tu marches assez longtemps.*““

„To **se jistě dostaneš**,“ řekla kočka, „jen když půjdeš dost dlouho.“

Příklad č. 2

„*Si occupée qu'elle fût par ses propres soucis, Marguerite ne manqua pas d'être frappée par l'étrangeté de ces sornettes.*“

Ačkoli byla Markétka plně zaměstnána svými myšlenkami, výlevy neznámého chlapíka ji **překvapily**.

Příklad č. 3

„*De nombreux observateurs ont prédit, à la suite des élections législatives et maintenant avec l'élection de Gül, que les généraux ne manqueraient pas d'intervenir.*“

Po červencovém vítězství AKP v parlamentních volbách i po nynějším Gülově zvolení předpovídali mnozí pozorovatelé **vojenskou intervenci**.

Příklad č. 4

*„Or, si, selon ses promoteurs, la rigueur est supposée avoir des résultats économiques vertueux sur le long terme, elle **ne manquera pas d'avoir** des conséquences immédiates redoutables.“*

Pokud je však pravda, že, jak její stoupenci tvrdí, politika úsporných opatření **bude mít** z dlouhodobého hlediska dobré ekonomické výsledky, její bezprostřední následky jsou hrozivé.

Vazba Vous n'êtes pas sans savoir

Vyhledávaný CQL dotaz: "vous""n""êtes""pas""sans"[lemma="savoir"]

Díky pouhým patnácti výskytům v korpusu jsme zkoumali všechny. Nejčastěji, šestkrát, se objevil respondent „jak víte“ ve dvou případech ještě doplněný o příslovce „jistě“ nebo „dobře“ (příklad č. 1). Čtyřikrát jsme našli frázi „je vám známo“ ve dvou případech rozšířená o slova „jak“ nebo „asi“ (příklad č. 2). Ve dvou případech měl respondent podobu kombinace příslovce „tak“ nebo „jistě“ se slovesem ve tvaru „víte“ (příklad č. 3). Ve třech případech byl respondent jiný jako například: „jste si vědom“ nebo „víte o tom“ či dokonce „jste dále informování o tom“ (příklad č. 4).

Příklad č. 1

*„Ces aspects sont les suivants: la mise en oeuvre des orientations de l'UE en matière de droits de l'homme - **vous n'êtes pas sans savoir** que nous avons déjà des orientations concernant la torture, la peine de mort, les défenseurs des droits de l'homme et les enfants en situation de conflit armé;“*

Jedná se o následující: provedení pokynů EU k lidským právům - **jak víte**, již máme pokyny o boji proti mučení, **trestu smrti**, pokyny týkající se ochránců lidských práv a dětí v ozbrojených konfliktech;

Příklad č. 2

*„En tant que députés, **vous n'êtes pas sans savoir** que le Livre blanc intitulé " Une stratégie européenne pour les problèmes de santé liés à la nutrition, la surcharge pondérale et l'obésité", adopté par la Commission le 30 mai 2007, regroupe toutes les politiques communes susceptibles de contribuer à l'amélioration des habitudes alimentaires et à la prévention de l'obésité. “*

Jako poslancům Evropského parlamentu **je vám známo**, že Bílá kniha " Strategie pro Evropu týkající se zdravotních problémů souvisejících s výživou, nadváhou a obezitou", kterou přijala Evropská komise dne 30. května 2007, slučuje všechny politiky Společenství, jež mohou přispět ke zlepšení stravovacích návyků a k prevenci obezity.

Příklad č. 3

*„Si le cabotage est utilisé en complément du transport international, il contribue également à faire un meilleur usage de la capacité et à réduire les transports à vide, ce qui signifie une diminution du nombre des poids lourds sur la route - et **vous n'êtes pas sans savoir** combien d'accidents de la route impliquent des véhicules lourds. “*

Je - li využívána způsobem, který doplňuje mezinárodní dopravu, kabotáž přispívá i k lepšímu využívání kapacit a k omezení jízd bez nákladu, což znamená snížení počtu těžkých nákladních vozidel na silnicích, a **jistě víte**, na kolika silničních nehodách se nákladní vozidla podílejí.

Příklad č. 4

*„En outre, concernant la violence, **vous n'êtes pas sans savoir** que ces conclusions proposaient également la création d'une ligne téléphonique d'urgence gratuite destinée aux victimes de la violence liée au genre à côté d'une série de mesures qui auront pour fonction de renforcer la protection sociale des victimes de sexe féminin. “*

Co se násilí týče, **jste dále informováni** o tom, že tyto závěry navrhly i zřízení bezplatné telefonní linky pro pomoc obětem násilí založeného na pohlaví, vedle celé řady opatření, která poslouží k posílení sociální ochrany obětí z řad žen.

U první skupiny vazeb jsme zjistili, že 50 % respondentů odpovídá původně stanovené hypotéze podle použité literatury. Dalších 12,5 % z nich odpovídá hypotéze částečně (například je na místě příslovce „neustále“ příslovce „opakovaně“). Konečně 37,5 % respondentů hypotéze neodpovídá.

Druhá skupina vazeb měla 44,8 % respondentů, které stanovené hypotéze odpovídaly a 55,2 % z nich neodpovídaly.

3.1.8. Vazby vyjadřující záměr, snahu anebo povinnost

Tyto vazby jsou velmi rozmanité a v literatuře je velké množství možných respondentů: „být/mít na něco“, „po něčem toužit“, „o něco stát“, „něco zamýšlet“, „chtít něco udělat“ a mnoho dalších.

Vazba *avoir à + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="avoir"]"à"[tag="VER:inf"]

Tato vazba vyjadřující záměr či povinnost byla v databázi korpusu velmi hojně zastoupena, a proto jsme z celkem tisíc dvě stě devadesát šest výsledků analyzovali každý padesátý příklad – tzn., že jsme měli k dispozici dvacet pět příkladů. Nejčastějším respondentem v češtině s dvaceti čtyřmi příklady je spojení modálního slovesa „muset“ s jiným plnovýznamovým slovesem v infinitivu (příklad č. 1). Druhým nejčastěji používaným respondentem v pěti příkladech je nedokonavé sloveso (příklad č. 2). Dále jsme během analýzy našli i příklady, kde byl respondent podstatné jméno (dva výskyty – příklad č. 3) nebo dokonavé sloveso (jeden výskyt – příklad č. 4). Ve třech dalších příkladech se respondent skládal z podstatného jména a slovesa (příklad č. 5).

Příklad č. 1

*„Je pense-et déplore d'**avoir à dire** ceci - que s' il s' agissait d' un problème de protection des animaux, le Conseil prendrait position à ce sujet.“*

Myslím si - a je mi líto, že to tak **musím říct** -, že kdyby se jednalo o otázku pohody zvířat, měla by k tomu Komise stanovisko.

Příklad č. 2

„Je ne m' attends pas à un miracle, mais il est important pour nous de continuer à tendre la main aux Iraniens et d' indiquer clairement que nous suivons une approche double: mener des négociations pour résoudre les problèmes fondamentaux, et plus particulièrement la question du nucléaire, et, parallèlement, continuer à exploiter ce que le Conseil de sécurité a à offrir.“

Neočekávám zázraky, ale myslím, že je pro nás důležité nadále rozšiřovat naši pomoc a také objasnit, že náš přístup je dvojitý: vyjednávání s cílem řešit základní problémy, zejména problém jaderných zbraní, ale zároveň s cílem pokračovat ve využívání toho, co **nabízí** Rada bezpečnosti.

Příklad č. 3

*„5.2.2.1 Le CESE invite la Commission à étudier les avantages qu'il y **aurait à transformer** cette faculté en obligation , tout du moins pour les cas évidents d' erreurs grossières dues au fait que les formulaires ont été mal remplis ou remplis de manière incomplète, si l' on veut garantir une sécurité juridique accrue et un allègement de la procédure.“*

5.2.2.1 V zájmu právní jistoty a hospodárnosti postupu žádá EHSV Komisi **o převedení** této možnosti na povinnost, přinejmenším v případech, kdy žádost obsahuje zjevné chyby nebo opomenutí.

Příklad č. 4

„Mais quand est -ce qu' on va avoir le temps de s'entraîner à combattre l' Imperium avec tous les autres devoirs qu' on a à faire?“

A kdy máme přečíst všechny ty knížky o tom, jak vzdorovat kletbě Imperius, když musíme zvládnout i to všechno ostatní, co nám **naložili**?

Příklad č. 5

*„a) les constructeurs de véhicules, en liaison avec les fabricants de matériaux et d'équipements, à limiter l' utilisation de substances dangereuses dans les véhicules et à la réduire autant que possible dès la conception des véhicules, en particulier afin de prévenir le rejet de ces substances dans l' environnement, de faciliter le recyclage et d' éviter d'**avoir à éliminer** des déchets dangereux;“*

a) výrobce vozidel ve spolupráci s výrobcí materiálů a vybavení, aby ve vozidlech omezili používání nebezpečných látek a snižovali je v nejvyšší možné míře počínaje projektováním vozidel, zejména aby předcházeli jejich úniku do životního prostředí, usnadnili recyklaci a vyhnuli se **nutnosti odstraňovat** nebezpečný odpad;

Vazba *brûler de* + *infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="brûler"]"de"[tag="VER:infi"]

Tato zvláštní vazba má pouze velmi malé zastoupení v korpusu a pro analýzu jsme použili všech jedenáct příkladů, které byly k dispozici. Nejčastějším respondentem v počtu třech výskytů je spojení slovesa „(za)toužit“ a významového slovesa (příklad č. 1). Dalším zajímavým respondentem je frazém „hořet zvědavostí / nedočkavostí“ buď ve spojení s infinitivem významového slovesa, nebo samostatně (příklad č. 2), který se objevil dvakrát. Ve zbývajících šesti příkladech se objevila pokaždé jiná varianta respondentu a uvádíme je tedy všechny (příklad č. 3 – 8).

Příklad č. 1

*„Frodon remua, éprouvant le besoin de rompre le silence: il **brûlait de crier** avec force.“*

Frodo se zavrtěl; cítil, že musí přerušit ticho; **zatoužil** hlasitě **vykřiknout**.

Příklad č. 2

*„Il se doutait bien que je **brûlais de savoir** qui était cette cliente.“*

Dobře věděl, že **hořím zvědavostí dozvědět se**, kdo byla ta zákaznice.

Příklad č. 3

*„Elle avait les bras croisés, les lèvres pincées et semblait mâchonner sa langue comme si elle s'efforçait de retenir la furieuse diatribe qu'elle **brûlait de prononcer** contre Harry.“*

Seděla se založenýma rukama, rty našpulené, a vypadala, že si žvýká jazyk, jak v sobě dusila potoky zlostných slov, kterými **by** Harryho **nejraději zahrnula**.

Příklad č. 4

*„Il **brûlait de poser** deux autres questions... mais elles portaient sur la culpabilité de personnes encore vivantes...“*

Na jazyku ho pálily ještě dvě otázky... týkaly se však možné viny žijících osob.

Příklad č. 5

*„-C'est parce qu' il **brûle de dire** que c'est lui, l' héritier, dit Ron d'un air entendu.“*

"To proto, že úplně **hoří, aby mohl říct**, že to všechno je jeho dílo," soudil Ron znalecky.

Příklad č. 6

*„C'est pourquoi mon frère, voyant l'urgence de notre besoin, **brûla de tenir compte** du rêve et de rechercher Imladris, mais la route étant semée de doute et de danger, je me suis chargé de faire le voyage.“*

Proto můj bratr, když viděl, jak zoufalá je naše nouze, **chtěl uposlechnout** snu a hledat Imladris; protože však cesta byla nejistá a nebezpečná, vzal jsem ji na sebe.

Příklad č. 7

*„Avant tout, d'une Europe qui se comprendrait comme une communauté bâtie sur une vision commune, qui **brûlerait de transformer** le monde au lieu de se démener pour qu'il ne change pas, une Europe courageuse et positive plutôt que névrosée et négative.“*

Zaprvé a především, takovou, která se bude považovat za společenství založené na společné vizi, která **by byla schopna se nadchnout** pro přetvoření světa a nikoliv pro boj za to, aby zůstal takovým, jakým je.

Příklad č. 8

„Mais à force de parler, sans tenter d'occulter le passé, nous avons développé un désir brûlant de forger un avenir différent.“

Nikdo se nesnažil zakrývat minulost, ale **planula** v nás **touha vytvořit** jinou budoucnost.

Vazba *envisager de + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="envisager"]"de"[tag="VER:infi"]

U této vazby jsme zkoumali každý čtyřicátý třetí příklad z osmi set sedmdesáti čtyř nalezených v korpusu. I v tomto případě je rozmanitost respondentů velká a málo se jich nějakým způsobem shoduje. Nejčastějším respondentem se sedmi výskyty je použití kombinace „zamýšlet“ nebo „mít v úmyslu“ s plnovýznamovým slovesem (příklad č. 1). Druhým respondentem, který uvedeme, je s počtem pěti výskytů slovesně jmenný predikát (příklad č. 2). Na dalším místě v počtu výskytů (tři) je spojení slovesa typu „plánovat“/“navrhovat“ s predikativním podstatným jménem (příklad č. 3). Se třemi příklady je i další respondent a to spojení dvou sloves (příklad č. 4). Jako poslední respondent jsme našli spojení slovesa „předpokládat“ s predikativním podstatným jménem jako v příkladě č. 5.

Příklad č. 1

„Lorsqu'un État membre envisage de recourir à la vaccination, il soumet à la Commission un plan de vaccination d'urgence contenant, au minimum, des informations concernant:“

V případě, že členský stát **zamýšlí zavést** očkování, předloží Komisi plán nouzového očkování, který obsahuje minimálně informace o:

Příklad č. 2

*„Par conséquent, j'invite la Commission à **envisager de mobiliser** les ressources du cadre stratégique commun pour le financement de ces secteurs, en particulier ceux de la recherche et de l'innovation de l'Union européenne.“*

Vyzývám proto Komisi, aby tuto věc přehodnotila a **poskytla prostředky** ze společného strategického rámce na financování těchto odvětví, zejména na financování odvětví výzkumu a inovací v Evropské unii.

Příklad č. 3

*„Lorsque une succursale **envisage de transférer** tout ou partie de son portefeuille, qu'il ait été souscrit en régime d'établissement ou en régime de libre prestation de services, l'État membre de la succursale doit être consulté.“*

Pokud některá pobočka **navrhuje převod** celého nebo části kmene pojistných smluv, které byly uzavřeny v rámci práva usazování nebo volného pohybu služeb, je třeba konzultovat členský stát pobočky.

Příklad č. 4

*„Dans le contexte de ces révisions, les autorités législatives et la Commission devraient **envisager de définir** un niveau de risque résiduel d'irrégularité à respecter par le système, c'est-à-dire un risque d'erreur acceptable, plutôt que de définir comme aujourd'hui le nombre de vérifications à effectuer.“*

V souvislosti s tímto přezkumem by **se** měly zákonodárné orgány a Komise **pokusit stanovit** míru zbytkového rizika nesrovnalostí - to znamená přípustné riziko chyb - namísto stanovení počtu kontrol, které je třeba provádět, jak je tomu nyní.

Příklad č. 5

*„Lorsqu'un projet de décision **envisage de délivrer** une autorisation de mise sur le marché, il inclut les documents visés à l'article 34, paragraphe 4, points a) à e), ou y fait référence.“*

Pokud návrh rozhodnutí **předpokládá udělení** registrace, musí obsahovat dokumenty uvedené v čl. 34 odst. 4 písm. a) až e) nebo na ně odkazovat.

Vazba *chercher à + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="chercher"]"à"[tag="VER:inf"]

U této vazby jsme z tisíc sedmi set devadesáti tří výskytů analyzovali každý osmdesátý pátý. Nejčastěji, a to devětkrát, jsme našli respondent v podobě spojení slovesa „snažit se“ nebo „pokoušet se“ s jiným plnovýznamovým slovesem v infinitivu (příklad č. 1). Čtyřikrát se objevil respondent v podobě spojení modálního sovesa „chtít“ s jiným plnovýznamovým slovesem v infinitivu (příklad č. 2). Se třemi výskyty jsme našli spojení slovesa „usilovat“ s predikativním podstatným jménem (příklad č. 3). Další ze způsobů jakým je vyjádřena snaha je respondent v podobě spojení „smyslem něčeho“ a slovesa (příklad č. 4). V jednom případě jsme našli sloveso ve tvaru podmiňovacího způsobu (příklad č. 5) a spojení dvou sloves, z nichž jedno bylo v záporu (příklad č. 6). V dalším případě měl respondent podobu spojení příslovce „právě“ s nedokonavým slovesem (příklad č. 7). Jako poslední jsme našli spojení podstatného jména slovesného s infinitivem plnovýznamového slovesa (příklad č. 8).

Příklad č. 1

*„Juste une morne indifférence, scellée par la passion avec laquelle le fils s'absorbait dans la manipulation de son jeu électronique tandis que le père **cherchait à composer** avec son embarras.“*

Jen ponurá lhostejnost, stvrzená vášnivým zaujetím, s jakým se syn zabral do manipulace s elektronickou hračkou, zatímco otec **se snažil vyrovnat** s rozpaky.

Příklad č. 2

*„Toutefois, derrière la version actuelle de l'ACAC se cache le travail des lobbyistes de l'industrie phonographique américaine qui, dans sa quête du profit, **cherche à terroriser** et à criminaliser une grande partie de notre société, et plus particulièrement les citoyens des États membres de l' Union européenne.“*

Za aktuální verzí dohody ACTA je však práce lobbistů amerických nahrávacích společností, kteří ve své honbě za ziskem **chtějí terorizovat** a kriminalizovat velkou část naší společnosti a zejména občany členských států Evropské unie.

Příklad č. 3

*„Les gouvernements de 73 pays **cherchent à réduire** ou à annuler des subventions, y compris sur les denrées alimentaires et le carburant, en dépit du fait que les prix des denrées alimentaires ont atteint un niveau record dans de nombreuses régions.“*

Vlády v 73 zemích **usilují o snížení** či zrušení subvencí, včetně těch na potraviny a paliva, navzdory rekordně vysokým cenám potravin v mnoha regionech.

Příklad č. 4

*„- Comme cela a déjà été évoqué, M. le Président, la proposition **cherche à mettre à jour** et à consolider les directives et règlements existants relatives au transport intérieur de marchandises dangereuses.“*

- Jak zde již zaznělo, pane předsedající, **smyslem návrhu je novelizovat** a konsolidovat stávající směrnice a nařízení o vnitrozemské přepravě nebezpečných věcí.

Příklad č. 5

*„Ils **cherchent à faciliter** la conduite et à réduire les risques de distraction.“*

Řidičům **by měly** také **usnadnit** obsluhu vozidla, snižovat nebezpečí ztráty koncentrace.

Příklad č. 6

*„Elle remarque que le Royaume-Uni n'a pas **cherché à alléguer** que le régime des "qualifying companies" constitue une mesure générale dans la juridiction fiscale de Gibraltar.“*

Komise také bere na vědomí, že Spojené království **se nepokusilo argumentovat**, že režim oprávněných společností představuje obecné opatření v rámci daňové jurisdikce Gibraltar.

Příklad č. 7

*„Elle m'a installé à la table où son petit génie de fils Tobias, qui a cinq ans, **cherchait à déterminer**, d'après une encyclopédie, à quel animal appartenait une grande coquille*

conique tâchée, blanche et brune: il a constaté que cela ne pouvait être qu'une tourbinelle indienne.“

Usadila mě ke stolu, kde její děsně chytrý pětiletý synek Tobiáš **právě** podle encyklopedie **určoval**, kterému živočichu patřila veliká kuželovitá, bíle a hnědě skvrnitá ulita: našel, že to musel být kotouč indický.

Příklad č. 8

*„Il peut également être très précieux pour les États membres de l'Union, qui **cherchent à devenir** moins dépendants des approvisionnements de gaz naturel“.*

Významně by to pomohlo členským státům Evropské unie **při** jejich **úsilí stát se** méně závislími na dodávkách zemního plynu.

Vazba *Je me tue à + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: "je""me"[lemma="tue"]"à"[tag="VER:infi"]

U této vazby nebyl v korpusu nalezen žádný příklad k analýze.

Vazba *se disposer à+ infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: "se"[lemma="disposer"]"à"[tag="VER:infi"]

U této vazby jsme v korpusu našli pouhé čtyři příklady a analyzovali jsme je všechny. Každý příklad měl jinou podobu. V jednom případě se respondent skládal ze slovesa „jal se“ a infinitivu plnovýznamového slovesa (příklad č. 1). Druhý respondent měl tvar dokonavého slovesa (příklad č. 2) a další měl podobu spojení dvou sloves (příklad č. 3). V posledním případě měl respondent podobu spojení slovesa „chystat se“ s podstatným jménem (příklad č. 4).

Příklad č. 1

*„À quatorze heures, monsieur Kopfrkingl rangea son livre sur le Tibet, brancha le microphone et se **disposa à écouter** la cérémonie de mademoiselle Čárská dans la salle de cérémonie.“*

Před čtrnáctou hodinou odložil pan Kopfrkingl knížku o Tibetu, zapnul mikrofon a **jal se poslouchat** obřad slečny Čárské z obřadní síně.

Příklad č. 2

*„Il se colla à la porte, la main sur la poignée, mais il se rappela au dernier moment que Willi lui avait recommandé de traîner un peu la jambe, den Fuss ein wenig nachschleppen... et de se tenir légèrement incliné... il inclina légèrement le buste, se **disposa à traîner** la jambe et sortit... Il entrevit tout d'abord en coupe verticale une bande de salle à manger: les doigts de Lakmé sur sa bouche entrouverte près de la lampe à pied, l'étonnement de Zina, les yeux écarquillés de Mili, de la chatte aussi.“*

A pak si stoupl ke dveřím, sáhl na kliku, ale v poslední chvíli si ještě vzpomněl, že Willi doporučil, aby k masce trochu za sebou vláčel nohu, den Fuss ein wenig nachschleppen... a trup měl mírně skloněný... sklonil mírně trup, nohu **připravil** k vláčení a vyšel... První, co postřehl z jídelny, byl výsek: prsty u pootevřených úst Lakmé u stojací lampy, údiv Ziny a vyřeštěný pohled Miliho, též kočky.

Příklad č. 3

*„Certains ont salué l'intensification des opérations américaines en Afghanistan, tout en se **disposant à retirer** unilatéralement leurs propres forces.“*

Řada představitelů otevřeně vítala intenzifikaci války v Afghánistánu a větší zapojení Američanů ve chvíli, kdy sami **plánovali** své vlastní jednotky jednostranně **stáhnout**.

Příklad č. 4

*„Jonathan se **disposait à prendre** congé.“*

Jonathan se **chystal k odchodu**.

Vazba *tenir à* + *infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="tenir"]"à"[tag="VER:infi"]

Tato vazba patří v databázi korpusu k těm početnějším s počtem tři tisíce pět set čtyři výskytů. Vzhledem k velkému počtu výskytů této vazby jsme ke konečné analýze použili každý sto padesátý příklad – tudíž jsme zkoumali dvacet tři příkladů. V devíti případech se objevil respondent v podobě spojení podmiňovacího způsobu slovesa „chtít“ s infinitivem plnovýznamového slovesa (příklad č. 1) a v jednom případě z nich respondent odpovídal pouze slovesu chtít. Sedmkrát jsme našli kombinaci jmenného tvaru přídavného jména „rád“ s tvarem podmiňovacího způsobu „bych“ a s plnovýznamovým slovesem (příklad č. 2). Ve čtyřech případech se objevila kombinace modálního slovesa „chtít“ a infinitivu modálního slovesa (příklad č. 3) nebo i bez něj. Po jednom výskytu jsme zaznamenali u respondentů: nedokonavé sloveso (příklad č. 4), kombinace slovesa „záležet“ s predikativním podstatným jménem (příklad č. 5) a kombinace jako u příkladu číslo dva navíc s predikativním podstatným jménem (příklad č. 6).

Příklad č. 1

„Premièrement, je tiens à souligner que le rapport a une double dimension: d'abord, il décrit et évalue la situation, qui est malheureusement négative, des droits de l'homme dans de nombreux pays et régions du monde, frôlant souvent ou plongeant dans la tragédie humaine;“

Nejdříve **bych chtěl poukázat** na to, že zpráva má dva různé cíle: za prvé popsat a zhodnotit situaci v oblasti lidských práv v řadě zemí a regionů světa, která je bohužel velmi špatná a často hraničí s lidskou tragédií nebo se jí již stala;

Příklad č. 2

„Je tiens à remercier publiquement deux pays de cette Assemblée, à savoir le Royaume-Uni et les Pays-Bas, qui ont apporté une large contribution financière aux activités du tribunal.“

Rád bych na půdě této sněmovny veřejně **poděkoval** dvěma zemím, konkrétně Spojenému království a Nizozemsku, které výrazně finančně podporují činnost soudu.

Příklad č. 3

*„Je **tiens à aborder** deux points spécifiques du rapport.“*

Chci se zabývat dvěma konkrétními věcmi v této zprávě.

Příklad č. 4

*„Par ailleurs, je **tiens à condamner** le report de la définition d'objectifs quantifiables dans le domaine de la réduction du niveau d'abandon scolaire et de l'augmentation du nombre de diplômés universitaires, ainsi qu' en matière de réduction de l'exclusion sociale, d'autant plus que 2010 est effectivement l'année européenne dédiée à cette question.“*

Na druhé straně **odsuzuji** odložení stanovení kvantifikovatelných cílů pro snížení počtu osob předčasně ukončujících školní docházku a zvýšení počtu vysokoškolsky vzdělaných osob a pro snížení sociálního vyloučení a odsuzuji je, a to tím víc, že rok 2010 je vlastně rokem, který je v Evropě této otázce věnován.

Příklad č. 5

*„Ayant appris à lire, elle **tient à amortir** son investissement, elle aussi.“*

Když už se naučila číst, **záleží** i jí **na umoření** vložené investice.

Příklad č. 6

*„- Madame la Présidente, mes chers collègues, Je **tiens à apporter** mon soutien sans faille à cette résolution, car elle souligne la pertinence du dispositif Atalanta et son succès.“*

Paní předsedající, dámy a pánové, **rád bych vyjádřil** tomuto usnesení svou neutuchající **podporu**, protože zdůrazňuje význam operace Atalanta a jejího úspěchu.

U této skupiny vazeb jsme zjistili, že 57,8 % respondentů odpovídá naší stanovené hypotéze, dále 13,7 % z nich odpovídá částečně a 28,5 % hypotéze neodpovídá.

3.1.9. Ostatní modální vazby

V této skupině jsou vazby, které jsou navzájem velmi odlišné. Například je zde vazba *daigner + infinitiv* vyjadřující velmi poníženou prosbu a její respondent v češtině mívá podobu „raďte něco udělat“. Jako další je vazba *falloir + infinitiv* vyjadřující nutnost, která mívá respondent v podobě spojení „muset něco udělat“ nebo „je třeba něco udělat“. Podobný význam i respondenty předpokládáme i u vazby *rester à + infinitiv*. Poslední vazba v této skupině, *venir à + infinitiv*, mívá podle literatury význam podobný jako vazba *finir par + infinitiv* a má mít i podobné respondenty („nakonec něco udělat“).

Vazba *daigner + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="daigner"][tag="VER:infi"]

Po velmi hojně užívaných vazbách je tato vazba velkou změnou. Díky velmi malému počtu výskytů (třicet čtyři) jsme zkoumali každý druhý příklad nalezený v korpusu a měli jsme k dispozici sedmnáct příkladů. Nejčastěji opakující se respondent (deset výskytů) je spojení slovesa „ráčit“, „uráčit se“ nebo „uvolit se“ s plnovýznamovým slovesem (příklad č. 1). Dalším respondentem s pěti výskyty je dokonavé sloveso (příklad č. 2). Poslední variantou se dvěma výskyty je sloveso nedokonavé (příklad č. 3).

Příklad č. 1

"*Oserais -je vous demander, me dit -il, dans quel régiment vous avez **daigné servir**?*"

"Smím se zeptat," řekl, "v jakém pluku **jste ráčil sloužit?**"

Příklad č. 2

*„il ne **daigna prêter** aucune **attention** aux loups qui vinrent un à un l' examiner.“*

Maugli byl dosud hluboce zabrán do svých kamínků a ani **si nevšiml**, že vlci přicházeli jeden za druhým, a prohlíželi jej.

Příklad č. 3

*"Cela, mon père, **daigne comprendre** que c'est la note du bien de mon maître emporté par les scélérats.“*

"To je, tatíčku, **abys věděl**, seznam panských věcí rozkradených lotry..."

Vazba falloir + infinitiv

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="falloir"][tag="VER:inf"]

Tato vazba se v korpusu vyskytovala v opravdu velikém počtu – našli jsme deset tisíc osm set devadesát šest výskytů. Abychom měli k dispozici dvacet jedna příkladů, vybrali jsme pouze každý pětistý desátý příklad. Nejvíce (jedenáct výskytů) se objevoval respondent v podobě spojení modálního slovesa „muset“ s jiným plnovýznamovým slovesem (příklad č. 1). V pěti případech se objevilo spojení „je třeba“ s plnovýznamovým slovesem (příklad č. 2). V dalších třech případech bylo „je třeb“ nahrazenou podobným výrazem jako například „je nezbytné“ nebo „je nutné“ (příklad č. 3). Ve dvou posledních případech nabýval respondent podoby slovesa ve tvaru kondicionálu (příklad č. 4).

Příklad č. 1

*„Vous savez, Monsieur le Commissaire, qu'il **faut tenir** compte de l'avis des citoyens et que l'Europe ne doit pas apparaître comme une source de contraintes ou de difficultés nouvelles.“*

Pane komisaři, víte, že názory občanů **musíme vzít v potaz** a že Evropa se nesmí jevit jako zdroj nových omezení nebo obtíží.

Příklad č. 2

„Il affirme notamment que l'Allemagne n'est pas un pays d'immigration, qu'il faut favoriser les immigrants souhaitant s'intégrer et sanctionner le refus d'intégration de manière déterminée.“

Seehofer tvrdí, že Německo není přistěhovalecká země, že **je třeba upřednostňovat** přistěhovalce, kteří se chtějí začlenit, a zavést sankce pro ty, kteří se integrovat nechtějí.

Příklad č. 3

„Il faut éviter les pertes d'énergie causées par les appareils placés en mode de veille.“

Mnohé domácí elektrické spotřebiče by také mohly při použití spotřebovat mnohem méně energie a také **je nutné vyvarovat se** plýtvání energií způsobenému přepnutím přístrojů do režimu spánku.

Příklad č. 4

„Jusqu' à présent c'était la Cour de justice qui était chargée de ces questions, d'où une insécurité juridique, dont nous sortons aujourd'hui, et je crois qu'il faut être très reconnaissant à la rapporteure, Mme Grossetête, aux rapporteurs fictifs et également à M. Dalli pour leur travail.“

Doposud byl za tyto otázky odpovědný Soudní dvůr, což je důvodem právní nejistoty, již nyní odstraňujeme, a domnívám se, že **bychom měli být** velmi **vděční** zpravodajce, paní Grossettové, stínovým zpravodajům a také panu Dallimu za práci, kterou odvedli.

Vazba *rester à* + *infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="rester"]"à"[tag="VER:inf"]

Tato vazba se v korpusu objevuje poměrně často. Ze všech tisíc devatenácti výskytů jsme vybrali každý padesátý, abychom ke konečné analýze měli dvacet příkladů. V pěti případech se vyskytnul respondent v podobě spojení „je třeba“ s infinitivem plnovýznamového slovesa (příklad č. 1). Po čtyřech výskytech jsme zaznamenali u respondentů v podobě spojení modálního slovesa „muset“ a infinitivu

plnovýznamového slovesa (příklad č. 2) a slovesa ve tvaru „zbývá“ buď ve spojení s jiným slovesem anebo samostatně (příklad č. 3). Ve dvou případech měl respondent podobu přídavného jména slovesného (příklad č. 4, tato podoba je spojená s tím, že sloveso *rester* je ve tvaru přítomného příčestí) a spojení slovesa „být“ s příslovcem „ještě“ a podstatným jménem nebo slovesem (příklad č. 5). Po jednom výskytu jsme našli u respondentů v podobě dokonavého slovesa (příklad č. 6), spojení příslovce „teprve“ a zvratného slovesa (příklad č. 7) a spojení modálního slovesa „moci“ s příslovcem „jenom“ a slovesem (příklad č. 8).

Příklad č. 1

*„(46) Après avoir établi que la rénovation urbaine figure parmi les objectifs poursuivis par la Communauté, il **reste à déterminer** si les conditions des échanges ne sont pas altérées dans une mesure contraire à l'intérêt commun.“*

(46) Poté, co bylo zjištěno, že obnova městských zón patří mezi cíle sledované Společenstvím, **je třeba přezkoumat**, zda podmínky obchodu nejsou v rozporu se společným zájmem.

Příklad č. 2

*„Mesdames et Messieurs, Mesdames et Messieurs les Commissaires, ce qui nous **reste à faire** est clair.“*

Dámy a pánové, pane komisaři, je zřejmé, co **musíme udělat**.

Příklad č. 3

*„Outre l'élimination de l'écart entre les sexes en matière salariale, il **reste à résoudre** les questions du renforcement approprié du rôle des femmes dans la famille et l'affirmation du principe de l'égalité de traitement.“*

Vedle odstranění rozdílů mezi muži a ženami ve mzdách stále **zbývá vyřešit** otázku odpovídajícího posílení úlohy žen v rodině a prosazování zásady rovného zacházení.

Příklad č. 4

*„M. Lars ENGBERG, Overborgmester i Københavns Kommune, est nommé membre titulaire du Comité des régions en remplacement de M. Jens KRAMER MIKKELSEN pour la durée du mandat **restant à courir**, soit jusqu' au 25 janvier 2006.“*

Lars ENGBERG, Overborgmester i Københavns Kommune, je jmenován členem Výboru regionů místo Jense KRAMERA MIKKELSENA na **zbývající** část funkčního období, tedy do 25. ledna 2006.

Příklad č. 5

*„1.8 Dans son "Rapport sur le tableau de bord des aides d'État" d'avril 2005 [9], la Commission trace une vue d'ensemble positive de la réaction des États membres à la stratégie lancée à Lisbonne, en soulignant le léger recul du niveau des aides par rapport au PIB et les réponses encore plus positives sur la réorientation des aides dans le sens suggéré par les Conseils européens: néanmoins, beaucoup **reste à faire**.“*

1.8 Ve své zprávě z dubna 2005 o Přehledu státní pomoci [9] vykresluje Komise povzbuzující obraz reakcí členských států na lisabonskou strategii a zaznamenává mírný pokles úrovně státních podpor ve vztahu k HDP a dokonce ještě pozitivnější reakce týkající se přesměrování podpor v souladu s návrhy Evropské rady; nicméně zde **je ještě mnoho práce**.

Příklad č. 6

*„**Reste à convaincre** l'opinion publique d'accepter un traité fermement rejeté lors du scrutin du 12 juin par 53,4 % de la population, contre 46,6 %.“*

Irským problémem zůstává otázka, jak **přesvědčit** veřejnost, aby smlouvu přijala, když ji v referendu konaném 12. června rozhodně odmítla poměrem hlasů 53 4 % ku 46,6 %.

Příklad č. 7

*„**Il reste à voir** s'il se montrera suffisamment progressiste.“*

Zda bude dostatečně pokrokovým, to se však **teprve ukáže**.

Příklad č. 8

„Il reste à espérer, comme M. le président de la Commission, que le sommet de Séoul ouvre la voie à la mise en oeuvre.“

Můžeme jenom doufat, stejně jako předseda Evropské komise, že summit v Soulu připraví cestu k realizaci ambiciózních návrhů francouzského předsednictví, jež jsou odůvodněné okamžitou potřebou a pokračující obtížnou situací.

Vazba *venir à + infinitiv*

Vyhledávaný CQL dotaz: [lemma="venir"]"à"[tag="VER:infi"]

U této vazby jsme v korpusu našli tři sta padesát pět výskytů, ze kterých jsme analyzovali každý šestnáctý. Nejčastěji a to třináctkrát z námi analyzovaných dvaceti příkladů se tato vazba vyskytovala ve vedlejší podmínkové větě. Přesněji to byla podmínka nereálná a sloveso *venir* bylo ve tvaru *imparfait* – respondent v češtině měl podobu slovesa v podmiňovacím způsobu (příklad č. 1). Ve čtyřech případech měl respondent podobu nedokonavého slovesa (příklad č. 2). Po dvou výskytech jsme zaznamenali u dokonavého slovesa (příklad č. 3) a jeden u kombinace fázového slovesa „začít“ s infinitivem plnmovýznamového slovesa (příklad č. 4).

Příklad č. 1

*„Si l'une des parties **venait à s'écarter** de l'accord, l'autre pourrait réagir en revenant temporairement à une situation de concurrence intense à titre de représailles.“*

V případě, že **by se** kterákoli strana **chtěla odchýlit** od společné dohody, je možné zjednat nápravu dočasným návratem k silné hospodářské soutěži.

Příklad č. 2

*„a) dont l'état **vient à nécessiter** immédiatement des prestations au cours d' un séjour sur le territoire d' un autre État membre, ou“*

a) jehož stav **vyžaduje** okamžité dávky během pobytu na území jiného členského státu nebo

Příklad č. 3

*„Toujours est - il qu'à propos de Naile nous **venons à parler** d'Auffray, l'ancien maire ... et puis d' Ichok... le faux docteur Ichok qui s'est suicidé, lui aussi... c'est extraordinaire, on ne sait pas, tout ce qui s'ourdit, fricote, trame, dans les couloirs d' une mairie! triples portes capitonnées, «permanences», personne jamais là!... plus du tout les sacristies où s'affilent les dagues! où s'achètent les «acides prussiques»! non! le mystère a déménagé!... vous en trouverez des épaisseurs dans les bureaux de Bienfaisance... la plus énigmatique histoire que je savais de Clichy, l'histoire de Roudière, l'employé du bureau d'Hygiène... nous en parlerons... de la fin de ce monsieur Roudière... d'un cancer! oui! mais attention! la politique en était!... la preuve comme je l'ai vu!... matraqué, comme!... étendu! son ulcère a saigné six mois!... je le ferai pas revivre le malheureux!... il a pas «une rue» comme tant d'autres... s' il avait matraqué les autres c' est lui qu' aurait la «rue Roudière»... cette bonne blague!“*

A tak **jsme se** přes Naila **dostali** až na někdejšího starostu Auffraye... a pak na Ichoka... na falešného doktora Ichoka, co se taky zabil... je to stejně zvláštní, co všechno se může splíchnit, zafírovat, uplacírovat v kuloárech takový radnice! trojitý polstrovaný dveře, "stálá služba", a nikdy tam není ani noha! ... už jsou pryč ty sakristie, kde visí v řadě paroží! kde se kupujou "kyanovodíkový kyseliny"! ne! mystérium se přestěhovalo jinam! ... jejich těžkopádnost najdete v kancelářích v Bienfaisance ... ta nejzáhadnější historka z Clichy, jakou jsem kdy slyšel, byl příběh Roudiéra, úředníka hygienické stanice ... ještě se k němu dostaneme ... na rakovinu! ano! ale pozor ! politika v tom byla taky! ... viděl jsem to na vlastní oči! ... jak ho ztloukli! ... ovšem ! žaludeční vřed mu krvácel už půl roku! ... já toho chudáka k životu nepřivedu! ... nemá svou " ulici " jako spousta jiných ... ale kdyby on mlátil ty druhý , už by dávno svou " Roudiérovu ulici" měl ... to je teda fór!

Příklad č. 4

*„Vers dix heures, la brise **vint à fraîchir.**“*

K desáté hodině **začal** vítr **sílit**.

U této skupiny vazeb jsme zjistili, že 44,9 % zkoumaných respondentů neodpovídá dané hypotéze. Následně 14,1 % respondentů odpovídá z části (například namísto spojení „je třeba“ je použito spojení „je nezbytné/je nutné“) a 41 % z nich neodpovídá vůbec.

4. ZÁVĚR

Cílem této práce bylo pokusit se popsat opisné slovesné vazby ve francouzštině, jejich roli při vyjadřování vidu a povahy děje ve francouzštině a pomocí korpusové analýzy i prostředky v češtině, které jsou použity jako respondenty u jednotlivých vazeb.

Tato skupina jazykových prostředků si prošla dlouhým vývojem s kořeny v latině a v dnešní době je ve francouzštině znatelný velký rozvoj různých takovýchto konstrukcí. Vzhledem k dlouhému a ještě neskončenému vývoji není možné popsat všechny existující vazby. Nemalé množství vazeb se již dnes používá v běžném jazyce, jiné se používat přestaly a některé se do běžného povědomí vrátily po dlouhém čase, a to buď nějakým způsobem modifikované (jiný člen, předložka) nebo v původně používaném tvaru. Tyto víceslovné útvary se staly prostředkem jak vyplnit mezery v systému nebo jak vytvořit nový způsob vyjádření.

Dalším problémem jsou pojmy slovesný vid a povaha děje. Kvůli nepřesnosti vymezení pojmů a také kvůli velkému množství naprosto odlišných prostředků pro jejich vyjádření v obou jazycích je to podle mého názoru oblast vhodná pro další výzkum.

Při roztřídění slovesných vazeb podle jejich významu, jsme narazili na některé svým výskytem již vážně konkurující běžným vyjádřením času (například vazba *aller + infinitiv*). Některé z vazeb naopak nejsou používány takřka vůbec, nebo například pouze v některém regionu nebo mezi určitou skupinou lidí.

V praktické části jsem se zabývala korpusovou analýzou jednotlivých vazeb v InterCorpu. Vzhledem k zaměření práce jsem ze seznamu vazeb vynechala ty s čistě časovým významem, některé s modálním významem, pasivní a faktitivní vazby. U vazeb rozdělených do skupin podle významu jsem podle použité literatury na začátku vždy stanovila hypotézu, podle níž by měly být vazby překládány určitým způsobem, což jsem se následně v korpusové analýze snažila potvrdit. Problémem pro mě zpočátku byla tvorba složitějších zadávaných vzorců. U některých vazeb jsem nezvládla vyfiltrovat elementy znemožňující analýzu, a proto jsem ji neprovedla (*être + participium na -ant* apod.). Překvapivý pro mne byl počet a rozmanitost respondentů u jednotlivých vazeb a četnost jejich výskytu v korpusu, který dokazuje četnost jejich

používání nejen v beletristických dílech, ale i v publicistických článcích, právních textech Evropské Unie a v dalších zpravodajských zdrojích.

Následující tabulka shrnuje počty nalezených respondentů u všech vazeb a ukazuje, v kolika případech se výsledek shodoval s danou hypotézou, kolikrát jen částečně a v kolika případech se neshodoval vůbec.

Tabulka č. 3 Počty respondentů

Celkem respondentů	Odpovídající	Částečně odpovídají	Neodpovídající
705	359	131	215
100 %	50,9 %	18,6 %	30,5 %

Při analýze jsem zjistila, že čeština používá velmi velké množství rozmanitých prostředků na místě francouzských opisných slovesných vazeb pro vyjádření stejného významu. V některých případech byl v českém ekvivalentu opomenut zesílený průběh děje či jiná modifikace, kterou lze sledovat u vazeb ve francouzštině.

Na závěr je třeba zmínit, že kategorie opisných slovesných vazeb ve francouzštině je velmi obsáhlá a nabízí mnohé možnosti k dalšímu zkoumání a vzhledem k neukončenému vývoji i možnost výskytu nových prostředků pro vyjadřování nejen vidu či povahy děje, ale i času a dalších kategorií. Doufám, že moje práce bude alespoň malým přínosem pro další výzkum tohoto jevu.

5. RESUMÉ

Ce travail décrit un sujet très complexe et vaste : les locutions verbales, les autres constructions similaires et leurs équivalents en tchèque. Avant tout, il est nécessaire de définir le terme "locution verbale". Ces locutions font partie du système verbal français, elles sont capables de remplir des vides dans les moyens de l'expression de l'action, des états etc. Si on veut utiliser un mot différent on pourrait utiliser le mot "périphrase".

Les locutions verbales ont une histoire très longue qui s'éteint au latin, mais on peut trouver les influences des autres langues comme par exemple l'anglais ou l'allemand. Concernant le français moderne, on peut bien noter les "tendances à nominalisation", c'est à dire qu'il y a beaucoup de constructions des mots nouveaux utilisant les substantifs.

En ce qui concerne la structure des locutions verbales, il y a différents types qu'il faut bien distinguer. Le premier type de structure est la combinaison d'infinitifs ou du participe d'un verbe avec un autre verbe dont le sens est affaibli (par exemple *faillir + infinitif*). Parfois, il y a aussi une préposition conclue dans cette structure. Les structures comme *venir de + infinitif* ou *aller + infinitif* sont utilisées pour exprimer le temps, mais elles peuvent aussi exprimer l'ordre du procès ou le mode.

Dans le deuxième type de structure, il existe des constructions du type verbe + substantif (les constructions verbonominales). Ce type de construction peut avoir juste deux éléments (*faire appel*) ou il peut être enrichi d'un article indéfini au singulier ou au pluriel (*faire un saut X faire des cris*).

Le troisième type de construction est la connection/le rattachement d'un verbe au "le complément circonstanciel" (*être en service*) – ce sont les constructions verboadverbiales. Les verbes qui font le plus souvent partie de ces constructions sont *entrer, éclater, prendre* ou *(se) mettre* et ils expriment le commencement de l'action ou le changement de l'état. Il existe aussi quelques structures adverbiales qui sont plutôt supplémentaires (*en sursaut, tout à coup*).

Le dernier type de construction est constitué du verbe et de l'attribut (*devenir pâle*). Ces constructions sont utilisées pour donner de l'importance au résultat de

l'action, parce qu'il existe aussi des verbes avec le même sens, mais le sens alterne avec le contexte de la phrase (*pâlir*).

En ce qui concerne les autres qualités des locutions verbales, elles se trouvent à la place du prédicat dans la phrase. Dans ces phrases, il y a chaque fois un verbe qui est le titulaire des catégories verbales – la personne, le nombre et le temps.

L'autre objectif de ce travail est de décrire la problématique de l'aspect verbal et de l'ordre du procès en français et en plus d'exprimer comment les locutions verbales peuvent intervenir dans ce sujet très complexe.

Premièrement il faut souligner le problème lié à la distinction des définitions des termes "l'aspect" et "l'aktionsart" (l'ordre du procès), parce que les linguistes ne sont pas unanimes sur ce sujet. En français, il existe les aspects perfectif et l'imperfectif et ils expriment le caractère ou la conception globale de l'action par le sujet parlant. En revanche, l'ordre du procès peut exprimer la durée de l'action, le résultat de l'action ou sa limitation, etc. Lorsque nous déterminons l'aspect ou l'ordre du procès, nous devons tenir compte du contexte de la phrase et des autres éléments. Du point de vue de l'aspect, on peut distinguer les trois catégories de verbes français : les verbes conclusifs, demi – conclusifs et non – conclusifs (toujours l'aspect imperfectif), mais les frontières entre les trois catégories ne sont pas toujours strictes et claires (par exemple verbe *trouver*). Pour nous aider à déterminer l'aspect, il y a la catégorie la plus importante du verbe et c'est le temps (surtout *l'imparfait*).

Pour continuer, nous avons divisé les locutions verbales en ordres d'après leur signification. Le premier groupe de ces constructions exprime le temps comme par exemple *aller + infinitif* exprimant le futur ou *venir de + infinitif* exprimant le passé récent. Le deuxième groupe est composé de locutions verbales qui expriment l'ordre du procès – par exemple les constructions exprimant la rapidité du déroulement de l'action (*avoir tôt fait de + infinitif*), puis le commencement de l'action (*commencer à + infinitif*), la terminaison de l'action (*finir de + infinitif*) ou la continuité de l'action (*continuer à + infinitif*). Le troisième groupe de locutions verbales exprime la manière / le mode de l'action comme par exemple la combinaison des verbes *savoir, vouloir, pouvoir* ou *devoir* avec un infinitif d'un autre verbe. le quatrième groupe est composé de locutions avec la signification du passif (*se voir + infinitiv*, etc.) et dans le dernier

groupe on trouve les factitifs, c'est à dire les combinaisons du verbe *faire* ou *laisser* avec l'infinitif. Ces locutions expriment les actions qui se déroulent à cause de l'initiative du sujet mais le titulaire de l'action est une autre personne ou chose.

Concernant les sources pour ce travail, j'ai utilisé principalement les travaux de Jan Šabršula, mais j'ai comparé tous les faits avec les grammaires françaises. Pendant la comparaison, j'ai trouvé que les auteurs des grammaires françaises ne sont pas tant intéressés à ce sujet contrairement aux auteurs tchèques.

La deuxième grande partie de mon travail est consacré à l'analyse dans un corpus parallèle qui s'appelle Intercorp. Il contient la recherche des locutions verbales liées à l'aspect et à l'ordre du procès. J'ai dû deviner une formule de recherche pour chaque locution suite à laquelle le moteur de recherche a trouvé tous les exemples dans le corpus. Après le tri des résultats, j'ai choisi autour de vingt exemples pour chaque locution verbale et j'ai examiné leurs équivalents utilisés en tchèque. J'ai trouvé le fait que le tchèque utilise beaucoup plus de moyens pour exprimer le sens qui est en français exprimé par la locution verbale.

Pour conclure, je pense que cette étude sur les locutions verbales est un sujet très intéressant, mais vraiment vaste et compliqué. Il y a beaucoup d'aspects qui méritent un travail plus approfondi et précis. En ce qui concerne l'envergure d'utilisation des locutions verbales, j'ai constaté que ces dernières ne sont pas souvent utilisées seulement dans les belles-lettres mais aussi dans les articles de presse et dans les textes juridiques de l'Union européenne.

6. BIBLIOGRAFIE

Literatura:

GREVISSE, Maurice, GOOSSE, André, 2007. *Le bon usage*. Paris: Duculot.

HENDRICH, Josef, 2001. *Francouzská mluvnice*. Plzeň: Fraus.

CHEVALIER, Jean-Claude, BLANCHE-BENVENISTE, Claire, ARRIVÉ, Michel, PEYTARD, Jen, 1997. *Grammaire du français contemporain*. Paris: Larousse.

LOTKO, Edvard, 1998. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-7067-965-4

RADINA, Otomar, 1977. *Francouzština a čeština. Systémové srovnání dvou jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

RIEGEL, Martin, PELLAT, Jean-Christophe, RIOUL, René, 2004. *Grammaire méthodique du français*. Paris: Quadriga.

ŠABRŠULA, Jan, 1962. *Nominálně verbální konstrukce a povaha děje ve francouzštině*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

ŠABRŠULA, Jan, 1964. *Kapitoly z rozboru moderní francouzštiny II*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

ŠABRŠULA, Jan, 1966. *Kapitoly z rozboru moderní francouzštiny III*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

ŠABRŠULA, Jan, 1974. *Problémy srovnávací stylistiky francouzsko-české a česko-francouzské*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

ŠABRŠULA, Jan, 1986. *Vědecká mluvnice francouzštiny*. Praha: Academia Praha.

Elektronické zdroje:

Český národní korpus - InterCorp. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha. Cit.22.07.2013, dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.